

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvemši nedelje in praznike. — Inzerati do 80 petiti vrst & Din 2, do 100 vrst & Din 2.50, od 100 do 300 vrst & Din 3, večji inzerati petiti vrst & Din 4.— Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska c., telefon št. 28 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE; Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Angleško posredovanje v Španiji:

General Franco proti sklenitvi premirja

Po dosegi sporazuma v londonskem odboru glede umika tujih prostovoljcev iz Španije bo Anglija sedaj predlagala sklenitev premirja — Edino general Franco se temu protivi in še vedno upa na svojo zmago, ki se pa ne zdi več verjetna

LONDON, 4. junija. br. Diplomatska prizadevanja Anglije so sedaj osredotočena na čim hitrejšo likvidacijo španskega problema. S pomočjo Francije upa angleška vlada, da ji bo uspelo neposredno potem, ko bo izvršen umik tujih prostovoljcev iz Španije, pridobiti oba španska tabora za pogajanja o premirju. Po informacijah iz dobro informiranih londonskih krogov je Italija že pristala na angleški posredovalni predlog.

Optimizem se je v londonskih krogih še bolj dvignil, ker je sedaj Rusija po dolgem oklevanju naposled pristala na angleški načrt za ureditev španskega problema, ki predvideva umik prostovoljcev iz obeh španskih taborov in zopetno uvedbo poostre kontrole na vseh španskih mejah na kopnem in na morju. S tem so odstranjeni poslednja nesoglasja glede Španije med velesilami, tako da so sedaj končno veljavno pristale na angleški predlog poleg Anglije in Francije tudi Italija, Nemčija in Rusija. Edino resno oviro pri angleški posre-

dovalni akciji pričakujejo v londonskih krogih s strani generala Franca, ki je očitno prepričan, da je še vedno v stanju izvojevati vojaško zmago nad republikansko vlado in to tudi potem, ko se bodo tuji prostovoljci umaknili, o čemer pa v Londonu resno dvomijo. V zvezi s tem je zanimiva vest »Daily Telegraph«, ki poroča, da se Hitler dnevno posvetuje z generalom Braunschitzom, admiralom Röderjem in generalom Keitloom. Po informacijah lista se nanašajo ta posvetovanja v prvi vrsti na položaj v Španiji, kjer niso računali s tako žilavim odporom republikancev. Splošno opozarjajo na to, da je za prihodnje dni treba pričakovati važnih odločitev.

Toda angleška vlada je trdno odločena raztegniti svojo politično aktivnost tako, da bi se čimprej doseglo splošno popuščanje napetosti v Evropi. Zato je tudi že pozval Italijo in Nemčijo, naj aktivno sodelujeta pri akciji za dosego premirja v španski državljanski vojni.

Londonski krogi upajo, da bosta Hitler in Mussolini zastavila svoj vpliv pri generalu Francu v pozitivnem smislu. V londonskih vladnih krogih izjavljajo, da vidijo glavni cilj svoje diplomatske akcije najprvo v dosegi premirja v Španiji. Sporedno s tem se mora likvidirati češkoslovaški problem in še le na to se bodo lahko pričela pogajanja za končno ureditev odnosov z Nemčijo. Uspeh angleškega posredovanja v ČSR in Španiji bi otvoril pot do sklenitve že dolgo nameravanega zračnega pakta, do obnove pogajanj za omejitve oboroževanja in končno tudi pot do rešitve kolonialnega problema. V londonskih krogih odkrito priznavajo, da dogodki zadnjih tednov niso bili baš povoljni za rešitev vseh teh problemov, kljub temu pa Anglija slej ko prej želi, da pride do sporazuma z Nemčijo v cilju splošnega pomirjenja Evrope.

London, 4. junija. o. Ruski delegat v nevtralnem odboru, postaniški svetnik

Kagan, je smoti izjavil, da je Rusija pripravljena sprejeti svoje stališče glede britanskih načrtov o umiku tujih prostovoljcev iz Španije, ki so bili sprejeti na seji ožjega nevtralnostnega odbora dne 25. maja. Rusija pristane tudi na to, da se tuji prostovoljci v Španiji kategorizirajo, zato pa zahteva, da se brezpogojno izvršuje mednarodna kontrola v španskih lukah in vodah.

Položaj na bojiščih

Salamanca, 4. junija. o. Nacionalistična ofenziva na področju med Teruelom in Sredozemskim morjem se je tudi danes nadaljevala čeprav letalstvo zaradi slabega vremena ni moglo posesti v borbe. Nacionalisti so docela obkolili Moro de Rubielos. Kakor pa poroča »International News Service«, je republikanec v zadnjem hipu vendacije uspelo ojačiti posadko v mestu še za 15.000 mož. Mora de Rubielos so republikanci v zadnjih tednih silno utrdili tako da predstavljajo skoro neosvojljivo trdnjavo. Dejansko so nacionalisti danes dopolnje zama poskušali vdreti v mesto.

Maršal Čangkašjek na čelu vojske Na vseh frontah so Kitajci v ofenzivi

Hankov, 4. junija. br. Uradno poročajo, da je maršal Čangkašjek odpotoval na fronto in osebno prevzel poveljstvo nad kitajskimi četami ob lunghajski prog, kjer se bje ena največjih in morda odločilnih bitk. Prihod maršala na fronto je zbudil med kitajskim vojaštvom silno navdušenje in podvojil njegovo borbenost.

To se je pokazalo že prvi dan, ko je Čangkašjek prevzel vrhovno poveljstvo na tej fronti. Borba na tej fronti je postala še bolj ogorčena kakor prejšnje dni. V zadnjih 24. urah je padlo samo v eni bitki 15.000 vojakov. Kljub ogromnim količinam najmodernejšega orožja, ki se ga poslužuje na obeh straneh, dosedaj ni prišlo do odločitve.

Kitajsko uradno poročilo odločno demantira japonske vesti o zavzetju Ihsijena. Japonske čete so bile zaustavljene deset kilometrov pred mestom in so se po ogorčeni bitki morale zopet umakniti. Japonska

divizija generala Dohare se je umaknila na severno obalo Rumene reke. Pri umiku je bil večji del te divizije uničen in je samo mali del dosegel severno obalo.

Tudi na drugih frontah se Kitajci dobro drže. Dve kitajski diviziji sta včeraj prodri do proge Šanghaj—Hangčou. Skupno z gverilskimi četami sta obe diviziji začeli prodirati proti Šanghaju. V borbi, ki se je vnela pred Šanghajem, so izgubili Japonci 1600 vojakov in večje število oficirjev. Gverilski oddelki so že prodrli v predmestja Šanghaja, kar je med Japonci izzvalo pravo paniko, ker vedo, da ti kitajski borci ne poznajo nobene milosti.

Tudi Nanking je v vojni comi kitajskih gverilskih čet. 30.000 kitajskih četnikov koraka proti mestu in preganja močne japonske oddelke, ki so se morali pred njimi umakniti in se ne utegnejo nikjer utaboriti in utrditi.

Obsedno stanje v Aleksandretu

ANTIJOHJA, 4. junija. br. Napetost, ki je zavladala v Aleksandretu zaradi bližajočega se plebiscita in volitev, je dosegla vrhunec. Incidenti so se tako pomnožili, da so oblasti posegle po najodločnejših ukrepih. Francoski visoki komisar je v želji, da očuva prijateljske odnose med Francijo in Turčijo ter zagotovi miren potek glasovanja in volitev, uvedel v vsej pokrajini obsedno stanje. Vso oblast je prevzela vojska, ki vodi sedaj tudi civilno

upravo. Med Parizom in Ankaro so se o teh ukrepih vodila že tri dni pogajanja in je bil naposled dosežen sporazum, po katerem je francoski vrhovni komisar prevzel odgovornost za vzdrževanje reda in mira. S temi ukrepi bodo predvsem zaščiteni Turki, ki so bili izpostavljeni terorju. Če bi se izkazalo, da so francoske čete prešibke za vzdrževanje reda in mira, bo Turčija stavila na razpolago svoje čete.

Silna nevihta na Gorenjskem

Debela toča je napravila mnogo škode — Strela zažgala kozolec

Kranj, 4. junija
Včeraj popoldne in zvečer je divjalo nad Kranjem in okolico hudo neurje, med katerim je padala tudi debela toča, ki je povsod povzročila veliko škodo.

V Kranju je bilo ves dan precej soparno in popoldne so se začeli nad mestom in okolico kupičiti črni gosti oblaki, ki so do tal zagrnili vso dolino. Nastal je silen vihar in vila se je ploha, med katero je padala tudi kakor lesniki debela toča, ki je oklestila vse drevje ter povzročila veliko škodo na povrtnini in rožah, v mestu pa je razbila tudi več šip. K sreči se je nevihta hitro podela.

Bolj pa je prizadela večeršnje neurje Zapore, Smednik in bližnje okolice. Od Polhovgrajskih Dolomitov so se okrog 20. privlačili težki oblaki in kmalu je zdvijala nad Zapogami ter bližnje okolice strašna nevihta. Vsula se je debela toča, ki je namah pobelila travnike, njive in polja. Toča je uničila skoraj vso povrtnino, zlasti grah, salato, zgodnji krompir in fižol, uničene je skoraj tudi polovico rži, katere stebelca so okleščena do kolena. Toča je padala toliko časa, da so bila še danes polja vsa beljena, pred nekaterimi hišami je je bilo

na vrtovih za cele mernike, a hudournik jo je v Zapogah nanosel v dolino več kubičnih metrov.

Med nevihto je tudi večkrat tresčilo in je strela udarila v kozolec posestnika Josipa Lavriča v Lomnicah št. 3, ki je začel goreti. Gasilci iz Zapog so z motoriko takoj prihiteli na pomoč in napeljali cevi v bližnji hudournik. Posrečilo se jim je, da so rešili polovico kozolca. Na pomoč so prišli tudi gasilci iz Vodice, ki so se pa že sredi pota vrnili, pripravljeni so bili pa tudi že smledniški gasilci. Lavrič ima precejšnjo škodo, zavarovan pa je bil samo za 100 din.

Vihear je v Zapogah na vrtu cerkovnika Pipana tudi prelomil staro košato jablano. V Komendi sicer ni bilo toče, pač pa hud veter in so danes polja tako poležana, kakor bi šel valjar preko njih.

Borzna poročila.

Curih, 4. junija. Beograd 10, Pariz 12.1875, London 21.725, Newyork 439, Bruselj 74.35, Milan 23.10, Amsterdam 242.40, Berlin 176.25, Dunaj 41, Praga 15.25, Varšava 82.50, Bukarešta 3.25.

Slovakom je mesto samo v nedeljeni in enotni češkoslovaški republiki

Govor ministra Derrerja po radiu

PRAGA, 4. junija. br. Minister za pravosodje dr. Derrera, po rodu Slovak, je imel sinoči po radiju nagovor na Slovake, v katerem je med drugim dejal:

V zvezi z občinskimi volitvami je več političnih strank na Slovaškem sklenilo osnovati volilni blok in po možnosti nastopiti z enotno listo. V ta blok so vstopile republikanska agrarna, čsl. socialnodemokratska, češkoslovaška narodna socialistična stranka, grupa Narodne unije in opozicijska ljudska stranka. To je dokaz, da so slovaške politične stranke rezumele višje državnost in narodne interese in šle preko svojih strankarskih interesov. Mi Slovaki imamo prvenstveni interes, da se očuva in okrepi češkoslovaška republika. V tej demokratski državi, ki zajamči pravice vseh, smo tudi mi Slovaki v teh 20 letih dosegli tak napredek, kakršven še nikdar ni bil za beležen v naši zgodovini. Zato je Slovacko mesto samo v skupni, nedeljeni in enotni češkoslovaški republiki.

PRAGA, 4. junija. AA. Vlada je sklenila, da ostanejo v veljavi odloki vojnega ministra z dne 21. maja t. l., vendar pa bodo nekatere rezerviste poslali domov, da b' lahko opravljali svoje poljedelsko delo.

PRAGA, 4. junija. AA. Zunanji minister Krofta je včeraj sprejel zastopstvo angleške delavske stranke. Angleški zastopniki so prišli v Prago, da se udeležijo proslave 60 letnice ustanovitve češkoslovaške socialno demokratske stranke.

London, 4. junija. o. Angleški publicist Ward Price namerava vložiti tožbo zaradi intervjuja s Henleinom, ki ga je objavil »Daily Mail«. Znano je, da je vodstvo sudetsko-nemške stranke uradno in po nemškem radiu izjavilo, da so bile nekatere Henleinove izjave po krivdi angleškega novinarja netočno reproducirane. Price se čuti užaljenega. Po angleškem običaju namerava zahtevati odškodnino več tisoč funtov šterlingov.

Delo samo za narodne socialiste

Bürecklovo opozorilo avstrijskim delodajalcem

DUNAJ, 4. junija. br. Hitlerjev poverjenik za Avstrijo Büreckel je objavil poziv vsem avstrijskim delodajalcem, v katerem najprvo opozarja na velik gospodarski napredek Avstrije pod narodno socialističnim režimom, nato pa poziva avstrijske delodajalce, naj se za to oddolže tistim, ki imajo največ zaslug, da se je avstrijsko gospodarstvo obrnilo na bolje in se mu danes nudijo lepi zaslužki. To pa so člani SA in SS oddelkov, ki so čestokrat žrtvovali celo svojo ekzistenco za to, da se je tudi v Avstriji uveljavil narodno socialistični režim. Zato morajo sedaj tudi avstrijski delodajalci izpolniti svojo dolžnost napram njim in napram stranki, ker dosedaj ni bilo mogoče na drug način nagraditi teh ljudi za njihove zasluge. Vsa prosta mesta v podjetjih se morajo izpolniti samo v sporazumu z uradi za posredovanje dela. To ne velja samo za de-

lavska mesta, nego v prvi vrsti za ona mesta, ki so združena tudi z gotovim zupanjem. Metoda oglas. v listih kaže samo pomanjkanje razumevanja za narodno socialistično skupnost in za stranko. V resnici pomeni oddaja mest potom novinskih oglasov omalovaževanje in preziranje stranke in odklanjanje članov SS in SA oddelkov. Tega mora biti konec in ti ljudje morajo imeti prednost pred vsemi drugimi. Büreckel končuje svoj proglas z besedami: Kdor ni z nami, je proti nam in bo moral nositi tudi vse posledice.

Razstava o zaščiti pred letalskimi napadi

Beograd, 3. junija. AA. Na mednarodni letalski razstavi, ki so jo otvorili 28. maja, je tudi razstava za zaščito pred letalskimi napadi. Razstava je velikega pomena za naš narod, ker bo tam vsak obiskovalec videl:

1. rane, izvirajoče od strupenih plinov na človeškem organizmu;
2. razne vrste mask za strupene pline iz raznih držav in iz Jugoslavije;
3. civilna varnostna sredstva, zavetišča v zasebnih hišah in javna zavetišča, ki naj se zgrade po mestih in vaseh;
4. aparate in sredstva za prvo pomoč po strupenih plinih prizadetim osebam; semkaj spadajo tudi aparati za umetno dihanje itd.;
5. aparate za izoliranje itd.;
6. varnostno obleko za strupene pline;
7. slike o sovražnih letalskih napadih; kako naj ravna in kako ne sme ravnati civilno prebivalstvo.

8. naprave in material za gašenje požarov, ki bodo spremljali vsak letalski napad, dalje bodo na tej razstavi obiskovalci lahko kupili našo civilno masno za strupene pline po lastni nabavni ceni in varnostno obleko. Prav tako si bodo lahko nabavili razna navodila in knjige o varstvu pred letalskimi napadi.

Obiskovalci Beograda naj ne zamude priložnosti in naj si do konca letalske razstave (do 13. junija) ogledajo tudi oddelek za pasivno varstvo, ki je za naš narod velikega pomena. Kajti največja nevarnost pred bombami s sovražnih letal je v tem, če ljudje ne vedo, kako se lahko rešijo in kakšne nevarnosti čakajo tiste, ki niso na napad pripravljeni in o njem poučeni. Poletno važno je, da si ogledajo to razstavo člani upravnih oblastev, profesorji in učitelji ter šolarji in dijaki vseh šol. Sploh vsi, ki resno pomnjujejo nevarnosti letalskih napadov.

Politični obzornik

O narodni koncentraciji

Glede na članek o narodni koncentraciji, ki ga je objavila revija »Misel in delo«, je zavzel glede tega vprašanja svoje stališče tudi list »1551«, ki pravi o sebi, da je »akademsko glasilo za univerzno in javna vprašanja«. List izjavi: »Uvodnik revije »Misel in delo« naj bi bil odgovor slovenskim kulturnim ustvarjalcem, ki so ob zunajpolitičnih dogodkih našega časa pozivali v svojih revijah k slovenski narodni skupnosti... Narodne borbe v 60 tih letih preteklega stoletja so vodile Levca, da si je postavil vprašanje, »ali bomo Rusi ali pa Prusi, na dijaškem shodu leta 1869. je zagovarjal misel, naj prevzamejo Slovenci za znanstveni jezik ruščino... Podobno skušajo postaviti vprašanje slovenski pristajki jugoslovenske državne in narodne enotnosti. Postavljajo ga z majhno, toda bistveno razliko: Levce ni tajil slovenske narodnosti, slovenski unitaristi jo taje (?). Levce je razvil svoj program, ki seveda ni bil nikdar izvršen in ki med Slovenci ni našel odziva, v obrambo slovanstva, krog, ki ga skuša postaviti prav tako v obrambo slovanstva, ga je stavljal prej (to je podlo, v ničemer osnovano podlikanje! Opomba uredništva.) v obrambo finančnega in upravnega centralizma...« Piscec pravi, da je bil odgovor na to, tako postavljeno vprašanje — program »Zedinjena Slovenija«. Priznavajoč, da dobiha zamisel Zedinjene Slovenije »vse bolj in bolj značaj neizvršljivosti«, pisec nadaljuje: »Toda kaj nas more sila, dasi najrealnejši argument časa, voditi k zanikanju onega, kar je in čemer ne more nihče odrekati pravice? Kaj more biti par strojni res že dokončni argument? »Ali bomo Rusi ali pa Prusi,« v tej ali podobni obliki nam že postavljajo možnost profilsile. Zanikanje slovanstva — duhovna enotnost z nekom, ki je izven nas — naj bo cena, ki bi jo v dobi nasilja plačal dvo(?)milijonski narod. Za ohranitev... česa?... prevladale so misli, ki dovoljujejo življenje samo sili, ki ubija. Se nikdar pa ni nasilje ustvarjalo dokončnih oblik... Nismo se še zgnili v celoto, uporne življenjske sile nismo še nikjer pokazali in že nas vodijo k tujim gospodarjem beračiti za pomoč. Vsemu so se pripravljeno odreči za blagor naroda, ki tega noče, ki se je sam branil stoletja. Ne, ne, preočita je ta igra da je ne bi spoznali. To igro poznamo že dvajset let. — List »1551« priznava, kakor je razvidno, da smo Slovenci nemočni, razdrobljeni in »brez uporne življenjske sile«, človek bi torej pričakoval, da bo koncem svojih izvajanj zaklical: Strmino svoje vrste, da bomo močni, enotni in da bomo pokazali uporne življenjske sile, a kako zaključuje list svojo deklaracijo? Poslušajte: »Tisti predpogoji, ki upravičuje nekoga, da poziva k narodni koncentraciji, je priznanje — suverenosti naroda. Torej priznajte suverenost naroda, pa bo narod — rešen pogina!

„Kri se ne da zatajiti...“

Novosadski »Deutsches Volksblatt« priobčuje iz Kočevja dopis, ki v zelo živih barvah slika kočevsko ljudsko slavnost, ki so jo priredili preteklo nedeljo v Mozlju na Kočevskem. Na veselici je bilo baje 2000 udeležencev z vseh koncev kočevske deželice. Razpoloženo na vrtu župana Smeča, kjer se je vrtila veselica, je bilo »skrajno svečanostno«. Neugodno je nanj vplivala samo »prepoved narodnih plesov, ki jih na Kočevskem od nekaj pletajo in ki igrajo prav tako nedolžno vlogo, kakor narodne pesmi.« No, »preprost stisk roke in pogled v oko sta tem bolj utrdila čustvo občestva in čustvo skupnosti.« Dopis končuje: »Kljub vsem trditvam, da kočevska dežela ni bila nikdar nemška, je bil preteklo nedeljo ponovno doprinešen dokaz, da se kri ne da zatajiti.« — Razume se samo ob sebi, da je bil »jurgvolk« ves v bleščeče belih dokolenkah...

Nova organizacija gasilstva?

Lani so hrvaški gasilci, kakor je znano, izstopili iz državne gasilske zveze v Beogradu in izjavili, da zanje ne velja zakon o organizaciji gasilstva. Sedaj so se obrnili zastopniki hrvaških gasilcev na dr. Mačka s prošnjo, naj bi jim zopet dovolil sodelovanje z Beogradom. Dr. Maček je tej prošnji ustregel pod pogojem, da hrvaški zastopniki v gasilski zvezi v Beogradu izpostavljujejo, da se namesto dosedanje gasilske organizacije po banovinah osnujejo tri gasilske zveze, srbska, hrvaška in slovenska, ki naj uživajo popolno samoupravo. Proti temu načrtu ostro nastopa dr. Ivan Pavlič, starešina gasilske zajednice za drinsko banovino in sarajevskem Jugoslovenskem listu piše: »Ako bi to ne bilo resnično, bi bilo smešno, a tako je več kakor žalostno. Ali naj bo gasilstvo prvo, ki bo izvedlo novo teritorialno razdelitev države na plemenske gasilske organizacije avtonomistično-federalnega značaja?«

Treznostni teden zaključen

Ob zaključku je bila sprejeta resolucija o ukrepih za zatiranje pijančevanja

Ljubljana, 4. junija. Zdravniška, pedagoška, gospodarska in družinska sekcija, ki so se sedaj na treznostnem tednu po Sloveniji, naglašajo ob njegovem zaključku sledeča dejstva:

1. Življenjska statistika nam prečiščevalno dokazuje, da je vpliv alkoholizma na ljudsko zdravje v Sloveniji pogubno. Alkoholizem izpodreja naše narodno telo, kajti visoka umrljivost v vinorodnih okrajih v zvezi z nazadovanjem rojstev v vseh okrajih in mestih grozi bodočnosti slovenskega rodu;
2. Škoda, ki jo dela alkoholizem na slovenskem potomstvu je tako, da ji moramo povečati največjo pozornost;
3. Življenjska bilanca Slovenije bi bila pozitivna, če bi ne bilo pogubnega vpliva alkoholizma;
4. negativni znaki v duševnem in telesnem razvoju ter rasti mladine se opažajo v največji meri tam, kjer je možnost vpliva alkohola na mladino največja. To nam z neovrgljivimi stvarnimi dokazi potrjuje ugotovitve dosedanjega raziskovanja razširjenosti in vpliva alkohola na mladino, ki je v Sloveniji ogromen;
5. alkoholizem s svojimi zemlji posledicami tako duši šolo, da ta pod njegovim bremenom vidno hira;
6. alkoholizem je najbolj razširjen tam, kjer so socialne razmere najslabše, zato je treba družinam omogočiti njih postaneke in obtožbe, treba je urediti gospodarske razmere tako, da si bodo mladi ljudje mogli pravočasno ustanovljati družine in priti do solidnega življenja, da se bodo mogli starši posvečati še čemu drugemu, ne pa samo skrbi za vsakdanji kruh. Le na ta način bo mogoče pripraviti plodna tla za razumevanje treznostnih načel;

7. gospodarska politika ni usmerjena tako, da bi se vse naše prirodno bogastvo izkoristilo v zdravje in napredek naroda, da bi se dvignila njegova življenjska moč in narodna zavest;
8. delu za iztreženje slovenskega naroda se posveča še vedno premalo pozornosti in brige tako od javne kakor zasebne strani.

V zvezi s tem je bila sprejeta od vseh so-delujočih korporacij v treznostnem tednu sledeča:

RESOLUCIJA

1. Vpliv alkohola na duševno in telesno zdravje slovenskega ljudstva je treba čim preje in temeljito raziskati;
 2. posebno pozornost je treba posvetiti slovenski mladini od spočetja do polnoletnosti;
 3. rodbino je treba pred alkoholizmom zaščititi;
 4. potrebna je gospodarska in socialna prenova v taki meri, da bo delo za treznost in odstranjevanje pogubnih vplivov alkoholizma sploh mogoče;
 5. to delo naj prevzame Liga proti alkoholizmu;
 6. Ligi proti alkoholizmu morajo v smislu gornjih točk posvetiti vso pozornost ter duhovno in stvarno naklonjenost vsi, ki so kakorkoli dolžni ali voljni sodelovati za treznost slovenskega naroda;
 7. podrobni načrt in program dela za praktično reševanje vseh teh vprašanj naj izdela Liga proti alkoholizmu;
 8. njene zahteve in nasveti naj se brez-pogojno upoštevajo.
- Priljubljeni odbor Lige proti alkoholizmu.

poslušala med letom več tisočev v omaro blaženo, preostala imovina pa je nalozena na hranilno knjižico domačega zavoda. Blagajnik in odbor so prejeli razrešnico s pohvalo.

Po odmoru je predlagal šolski upravitelj g. Drago Rostohar, naj vodi tudi v bodočem letu društvo dosedanjih odborov in predsednikov gđ. Meškova, podpredsednikom g. dr. Grašičem, tajnico gđ. Rebčev, blagajnikom g. Kraljem. Ostali so tudi dosedanjí odborniki, med njimi je čestita gospa Helena Bevkova, naša najstarejša članica in svakična ustanoviteljica CMD Luke Svetca. Predlog je bil soglasno sprejet. Kot delegata za veliko skupščino sta bila določena predsednica gđ. Meškova in šolski upravitelj g. Rostohar.

Seja uprave Zveze industrijcev

Ljubljana, 4. junija.

Pod predsedstvom g. Avgusta Praprotnika se je vršila v petek dne 3. junija 11. redna seja uprave Zveze industrijcev za dravsko banovino. G. predsednik Avgust Praprotnik je v predstvenem poročilu omenil nekatere važnejše zadeve načelnega značaja, zlasti v zvezi z delovanjem Centralnih industrijskih korporacij. Uprava je z zadovoljstvom vzela na znanje izvolitev g. predsednika Avgusta Praprotnika za predsednika Centralne industrijskih korporacij. G. predsednik Avgust Praprotnik je na to poročal glede aktiviranja mariborskega poverjenstva Zveze industrijcev ter je uprava v zvezi s tem storila potrebne sklepe. Predvidevalo se dvakrat mesečno redni uradni dnevi v Mariboru, kakor tudi članski sestanki. Za načelnika mariborskega poverjenstva Zveze industrijcev se je določil član uprave g. ing. Oskar Dračar.

Sledilo je poslovno poročilo tajništva, katero je podal glavni tajnik dr. Adolf Golia. Poročevalec je omenil zlasti delovanje Zveze v davčnih, taksnih in trošarinskih vprašanjih ter podrobneje poročal o raznih konferencah ter intervencijah pri centralnih mestih, zlasti tudi o konferenci glede načrta uredbe o rezervnih fondih v smislu tozadavnega pooblastila v novem finančnem zakonu. V okviru poslovnega poročila je bilo podano tudi poročilo o delovanju posameznih strokovnih odelcev, zlasti odelca električne industrije in plinarni, odelca gradbene industrije in industrije gradbenega materiala ter lesnega odelca. Iz poslovnega poročila je še povzeti da tajništvo Zveze industrijcev posreduje v raznih mezdnih sporih ter sodelovalo pri tozadavnih razpravah.

Posebno poročilo o železniško-tarifnih zadevah je podal tajnik Danilo Gorup. Poročilo o osnutku uredbe o zaščiti in uporabi javnih cest pa je tajnik Albert Koser. Uprava je sklenila, da se spričo posebne važnosti nekaterih določb navedene osnutka ta osnutek razmnoži ter dostavi vsem članom Zveze v proučitev in izjavo.

Končno je uprava razpravljala še o nekaterih tekočih zadevah.

Žrtev plamenov

Ptuj, 3. junija.

V četrtek popoldne je izbruhnil ogenj na gospodarskem poslopju posestnice Marije Krumpak v Draženiški pri Ptujju. Poslopje je bilo s slamo krito in se je ogenj z bliskovito naglico razširil na vse poslopje. Ob kritičnem času je bila vsa družina na polju, doma pa je bil samo 14letni sin Alojz. Fant se je zavedel preteče nevarnosti, ter je skušal rešiti iz poslopja vse, kar se je dalo. Posrečilo se mu je rešiti živino iz hleva. Ko pa je hotel reševati tudi še gospodarsko orodje, zlasti vozove iz šupe, je to reševanje plačal s svojim življenjem. Ko je ravno hotel potegniti voz iz šupe, se je nenadoma zrušil grušč skednja in ga pokopal pod seboj. Na pomoč so prihiteli gasilci iz Hajdine in Ptujja, katerim pa je primanjkovalo vode, zato je pogorelo poslopje do tal. Kmalu se je vrnila tudi posestnica, ki je takoj pogrešila svojega sina ter opozorila gasilce. Iskali so ga povsod, a zaman. Obšla je vse zla slutnja, da je mladenič plačal požrtvovalno reševanje z življenjem. Ko so ogenj nekoliko lokalizirali, so gasilci res našli med gorečimi hlodi zogleleno truplo mladega Alojza. Bil je pretresljiv prizor, ko je mati zagledala truplo svojega sina. Truplo so prepeljali na domače pokopališče v Hajdini, z nesrečno vdovo pa sočustvuje vsa vas. Kako je ogenj nastal, se še ne ve.

Elektrika na Sv. Joštu

Kranj, 3. junija.

Lepa izletna točka in priljubljena ter širnom Slovenije znana romarska pot Sv. Jošt nad Kranjem bo letos deležna velike pridobitve in obenem prve tehnične modernizacije. Elektranra Vinko Majdič bo še v letošnjem poletju napeljala na sv. Jošt in v vasi, ki leže raztresene po obronkih gore, elektriko. Na ta način bodo tudi te samotne, a idilične gorske vasice deležne napredka kot ostale vasi v dolini.

V sredo 1. junija popoldne se je vršil na licu mesta komisionalen ogled pod vodstvom sreskega načelnika g. dr. Lipovička za postavitev drogov in odkup zemljišča. Prizadeži posestniki so razumevajoč koristnost akcije večinoma brezplačno dovolili postavitev drogov. Vod za Sv. Jošt in ostale vasi se bo odcepil od velikega transformatorja Majdičeve elektrarne pri Sirtčevi tovarni na Gaštevju. Odtod bo potekala skozi Strazišče po banovinski cesti proti Skofiji Loka kabel v dolžini 1 km do kovača koncem Strazišča. Tam pa preide napeljava v prosti vod visoke napetosti 10.000 voltov do transformatorske postaje na Pševem, odtod dalje pa gredo vodi nizke napetosti 20 kv v vasi Pševu, Javornik, Zabukovje in na hrib Sv. Jošt. Vod visoke napetosti bo dolg cca 4 km, nizke napetosti pa precej več, ker so vasi zelo oddaljene med seboj.

Majdičeva elektrarna, ki oddaja elektriko tudi v Strazišče je s to napeljavo v oddaljene gorske vasi pokazala velike razumevanje in velikodušno gesto, kajti najmanj 5 do 10 let ta progna ne bo rentabilna. Vsaka druga elektrarna bi zahtevala velike prispevke. Za napeljavo elektrike na Sv. Jošt so se zlasti zavzemali mežnarjevi z Jošta in pa župani prizadežnih občin. Drogovi so že postavljeni, kabel se bo na položaj čim prido iz tovarne. Nekako v dveh mesecih bo elektrika na Sv. Joštu zagorela in bo takrat Jošt tako

razsvetljen, da bo viden zvečer daleč naokoli. Po hribu je bilo delo precej nerodno, ker je bilo treba ponekod za postavitev drogov sekati skalo.

Z napeljavo elektrike bo Sv. Jošt kot izletna točka in romarska pot še bolj prišel do javne. Dobro bi tudi bilo, da se avtomobilska cesta od Javornika podaljša na vrh Sv. Jošta.

Iz Maribora

— **50letnica rojstva obhaja** na binokosni ponedeljek agilni upravnik »Jutra« in »Večernik« v Mariboru g. Slavko Reja. Kdo bi mu prisočil 50 let? Saj je še ves fantovski, mladostno vzravan, poln zdravja in moči. Vse svoje življenje je bil vzorom zaveden nacionalist in naprednjak. Vedno in povsod je neustrašeno izpričeval svoje prepričanje. G. Slavko Reja je doma iz Kozane v Brdih. Pred vojno je bil sodno pisarniški uradnik pri okrožnem sodišču v Gorici. Po vojni se je naselil v Mariboru, kjer je bil pri mestnem stanovnjanskem uradu, pozneje v pisarni odvetnika dr. Ingoliča, nakar se je posvetil novi stroki: vstopil je v upravo »Mariborskega delavca«, pozneje »Taborca« in »Mariborskega večernika Jutra«, kjer prizadevno in uspešno vodi njegovo upravo. Je neumoren delavec v raznih nacionalno kulturnih društvih, odbornik Zveze Maistrovih borcev in mariborskega strelnega okrožja, razen tega pa se živahno ter iniciativno udeležuje tudi v strokovnem pokretu zasebnega nameščenstva kot zaslužni član propagandnega odbora Društva zasebnih in avtonomnih nameščencev v Mariboru. Ob Abrahamovem mu želimo še petero takšnih »križev«.

— **Vladimir Skrbinašek** se je vrnil. Režiser in igralec g. Vladimir Skrbinašek, ki je 9-letno poslednji dve sezoni pri Narodnem gledališču v Skoplju, je z upravo našega gledališča sklenil pogodbo za prihodnjo sezono. Vrnitev g. Skrbinskega na naše domače deske pozdravljamo tem bolj, ker vrzel, ki je nastala v našem ansamblu po njegovem odhodu na jug, še do danes ni bila popolnoma zaceljena. Ves kulturni Maribor se njegovega povratka iskreno veseli.

— **Ljubljanski juristi v Mariboru.** Naš znanstvenik prof. dr. et h. c. Metod Dolenc je danes s 35 sodelujočimi svojega seminarja obiskal Maribor. V predpoldanskih urah so si bodoči advokati in sodniki ogledali naprave tu, moške kaznilnice, popoldan pa si bodo izletniki ogledali znamenitosti mesta in Vinarske in sadjarske šole.

— **Promet o binokosih.** Ob priliki sv. birme ki se vrši dne 5. in 6. junija 1968 v tuk. stolni cerkvi določa predstojništvo mestne policije v Mariboru glede dovoza in odvoza k stolni cerkvi sledeči cestno policijski red: iz 1. okraja desno od Slovenske ulice, iz 2. okraja levo od Aleksandrove ceste, iz 3. okraja brez izjeme, iz 4. okraja desno od Samostanske ulice. — **Dovoz:** Slovenska ulica, Gosposka ul., Ulica 10. oktobra. **Odvoz:** Gledališka ulica. Iz 2. okraja desno od Aleksandrove ceste, iz 5. okraja brez izjeme, iz 4. okraja levo od Samostanske ulice. **Dovoz:** Glavni trg, Stolna ulica. **Odvoz:** Orozovna ulica. Za avtoizvoške se določijo kot stajališče južni del in za izvoške s konjsko vprego severni del Orozovne ceste. Dohod od poštnega poslojpa na Slomškovem trgu mora ostati popolnoma prost. Za privatne vozove in avtomobile se določijo kot stajališče Miklošičeva ulica.

— **Gledališče brez praznike.** Drevo poslednja predstava komedije »360 ženc« v korist penzijskega fonda gledaliških igralcev; v nedeljo popoldan »Divji lovec«, zvečer poslednji »Slehenik«; v ponedeljek popoldan »Pod to goro zeleno« poslednji in zvečer »Divji lovec«. — **Igralci mariborskega gledališča** bodo 10. t. m. gostovali v Slov. Bistrici v dvoranah hotela »Beograd« s komedijo »360 ženc«.

— **Beg od doma.** Pri tukajšnji policiji je prijavila hišnica Julijana Kranjc, da je pred dvema dnevi pobežnil od doma njen sin Armin. Mami domneva, da je sin skupno z nekim tovarišem zbežal čez mejo. Kdor bi o detku kaj vedel, naj javi to predstojništvu mestne policije v Mariboru.

Iz Celja

— **Binokosni so tu.** Sedaj je čas, ko pričnejo ljubitelji narave prirejati izlete v visoke planine. Vse planinske postojanke so že pripravljene za sprejem gostov. Logarska dolina je sedaj vsa v cvetju. Tu je bivanje nad vse prijetno, posebno v Aleksandrovem domu in v Piskernikovem zavetišču, od koder se človeki nudi prekrasen pogled na verigo gorskih velikano- mogočnih Savinjskih Alp. Skoro do konca Logarske doline je izpeljana lepa cesta, naprej pa vodi planinska steza mimo mogočnega slapa Savinje na Okrešelj, prekrasno planino, ležečo ob vznožju ogromnih gorskih sten. Popotnika sprejme tu pod sveto stropo Frischaufov dom, obdan z zelenjem gorskih bukev in smrek. Od tod vodijo na vse strani planinska pota. Tu je izhodišče za mnogobrojne gorske ture. Izbrja je velika: Mrzla gora, Skuta, Rinka, Turška gora, Brana, Kamniško sedlo itd. S kamniškega sedla vodi pot preko Planjave na Korosico, kjer tudi udobno zavetje ponosi Kobekov dom. Tu je izhodišče za ture na Ojstrico, na Dedca in druge okoliške vrhove. S Korosice vodi pot preko Konja na Veliko planino in v Kamniško Bistrico, na Savinjsko stran pa je sestop najprikladnejši skozi Rohanov kot do Rogovica v gornji Savinjski dolini. Tudi Golčka planina nudi izletnikom mnogo užitka. Z doline do vrhov jo pokriva množica smrekovi gozdovi, nad Mozirsko kočjo pa se razprostirajo prekrasni planinski pašniki. Od tod je nepopisno lep razgled na Savinjske Alpe.

— **Zlet celjske sokolske župe** bo v nedeljo 12. t. m. v Celju. Predpriprave so končane in prijave kažejo, da bodo na župnem zletu častno zastopane vse edince celjske sokolske župe. Po prihodu vlakov bodo na Glaziji skušnje vseh odelkov. Ob 11. dopoldne bo krenila z Glazije svečana povorka po mestnih ulicah. Ob 12. bo skupno kosilo v lokalih, ki so dodeljeni posameznim edincem. Ob 16. se bo pričela na Glaziji javna telovadba vseh odelkov. Na telovadišču bodo šotori s potrebnimi okrepčili. Ponovno pozivamo članstvo in sokolstvo naklonjeno občinstvo, da se udeležijo zleta v čim večjem številu.

— **Grđ zločin na Teharju.** Včeraj smo poročali, da so našli v četrtek dopoldne v jarku ob železniški progi pri Teharju truplo redova celjske pogranične čete Milivoja Dimitrijeviča. Sprva je izgledalo, da je Dimitrijeviča, ko se je vračal v sredo okrog 23. ob progi s Teharja proti Celju, zadel

lokomotiva vlaka in ga treščila v jarek. Preiskava pa je pokazala, da je postal Dimitrijevič žrtev zločina. Na glavi in po vsem telesu je imel težke poškodbe, ki so bile prizadejane s kamenjem in koli. Orožništvo je aretiralo štiri mladoletne fante, ki so osumljeni, da so napadli in usmrtili Dimitrijeviča. V zvezi s tem žalostnim dogodkom se je zgodila v četrtek okrog 11. dopoldne na Teharju težka nesreča. Ko je 30-letni miarski pomočnik Martin Zupančič s Teharja naložil krsto z Dimitrijevičevim truplom na voz in se odpeljal proti teharskemu pokopališču, je vol, ki je bil vprežen v voz, nenadno močno potegnil. Zupančič je padel tako nesrečno z voza, da si je zlomil desno nogo pod kolenom. Prepeljali so ga v celjsko bolnico. Dimitrijevičovo truplo je bilo v petek popoldne obducirano. Orožništvo z vso verno nadaljnjo preiskavo, da točno ugotovi krivice in ozadje zločina, ki je razburil vso okolico.

— **Napad z nožem.** V neki gostilni v Ljubiji pri Mozirju je v četrtek neznan moški napadel 39-letnega kolarja Antona Gabra iz Lubiče ter ga zabolal z nožem v prst, treh in desno nogo. Gabra so oddali v celjsko bolnico.

— **Dva usodna padca.** V Levcu pri Celju je padel posestnik Ivan Kavalar v četrtek z gospodarskega poslojpa in si zlomil levo nogo v gležnju. Istega dne je padel 52-letni mlinar Martin Gregec v Začretu pri Škofiji vasi z ostrejša nekoga poslojpa in si zlomil levo podlehniko. Ponesrečenca se zdravita v celjski bolnici.

— **V celjski bolnici** je umrl v četrtek 54-letni Mihael Veber gostilniški sluga pri »Zelenem travniku« v Celju.

— **Lahkotiletski miting** bo priredil SK Celje na Telovo 16. t. m. s pričetkom ob 9. dopoldne na Glaziji.

— **Tekmovanje za državno kolesarsko prvenstvo juniorjev** bo v nedeljo 12. t. m. na progi Celje — Maribor. Start bo ob 9. dopoldne pri gostilni Svetel na Mariborski cesti v Gaberju.

— **Nočno lekarniško službo** ima od sobote 4. t. m. do vstetega petka 10. t. m. lekarna »Pri križu« na Kralja Petra cesti.

Beleznica

KOLENDAR

DANES: Sobota, 4. junija katoličani: Frančišek K.

JUTRI: Nedelja, 5. junija katoličani: Binkošti

POJUTRIŠNEM: Ponedeljek, 6. junija katoličani: Miljutin

DANAŠNJE PRIREDITVE

KINO MATICA: Rosalie

KINO SLOGA: »Hadži Murat«, matineja »Čin-Čin, begunka iz Kine« ob 14.15, v nedeljo ob 10.30

KINO UNION: Divji lovec

KINO MOSTE: »Upor na brodu Bountyc in »Madame X«

KINO SISKI: Hči upornika (Shirley Temple)

SOKOLSKO DRUŠTVO LJUBLJANA-VIC večerna akademija ob 20.30 na letnem telovadišču. (V slučaju dežja nastop 11. junija)

GOSTOVANJE SENTJAKOBCANOV »Nobene žene več« ob 20.30 v dvoranah g. Martinca v Zgornji Siskii

VELESEJMSKA RAZSTAVA

PRIREDITVE V NEDELJO

KINEMATOGRAFI ISTI SPORED

KONCERT BOLGARSKIH ZELEZNICARJEV ob 10.30 v veliki Filharmonični dvorani

OTVORITEV RAZSTAVE KLUBA NEODVISNIH ob 11. v Jakopičevem paviljonu

VELESEJMSKA RAZSTAVA

DEZURNE LEKARNE

DANES IN JUTRI: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, Hočevar, Celovška cesta 62, Gartus, Moste — Zaloška cesta

PONEDELJEK: Dr. Kmet, Tyrševa cesta 43, Trnkovo dedl, Mestni trg 4, Ustar, Selenburgova ulica 7.

Izpod sita

Lačnemu je pomagano edino s tem, da ga nasitimo, žejnemu, da ga napojimo, nagemu, da ga obložemo, kruljavemu, da mu damo berglje, slepcu, da ga vodimo, kaj bi rekli lačni, če bi jih zbrali in popeljali na veliko razstavo najboljših jestvin, da bi lahko poslušali na njih svoje oči, jesti bi jih pa ne smeli? In kaj bi porekli žejni, če bi jih vodili mimo bistrih studencev ali polnih kleti rujnega vina, pa bi ne smeli piti? Mislite, da bi se navduševali, da bi plaskali in poskakovali od veselja? Ne, jezili bi se in po pravici bi godrnjali, češ, če moramo biti lačni in žejni, čemu nam potem razkazujete vse te dobrote, ko pa moramo mimo njih, ne da bi se jih smeli dotakniti. In nagci, mar bi jim bilo ustreženo, če bi morali kazati svojo nagoto, gredeč mimo čarobno razsvetljenih izložb, polnih najlepših obelov? Prav nič bi jim ne bilo ustreženo, ostali bi nagci, kakor so bili, le skomine bi jim delali.

Ta prispevka se vsiljuje človeku, ko ogleduje razstavo cest na našem vselejmu. Vsa čast in priznanje pridnim rokam, da so spravile skupaj toliko lepega, zanimivega in poučnega gradiva. Potreba take razstave je izven diskusije. A kaj nam pomaga še tako krasno urejena razstava cest, če pa nobene ceste nimamo? Lahko je prirejati drugim državam take razstave in pokazati na njih to, kar že davno imajo. Mi smo pa začeli tam, kjer so drugi nehali, mi ustanovljamo najprej društva za ceste in prirejamo cestne razstave, namestu da bi bili že davno zavihali rokave in jeli ceste graditi, da bi lahko zdaj pokazali našim gostom, kaj vse že imamo na svoji zemlji, ne pa na papirju. Projektov pri nas kar mrgoli, a kaj nam pomagajo vsi ti projekti, ko pa projekti ostanejo.

Iz Ptujja

— **Slovenci** se zavedajo gesla »zvestoba za zvestobo«, kakor tudi kako jim je treba ravnati glede na zadnje dogodke in od tega gotovo ne bodo popustili!

— **Težka poškodba.** 26letnega posestnikovega sina Ivana Primožiča iz Bukov pri Ptujju je v hlevu brcnil konj in ga zadel naravnost v trebuh. Fant je dobil težke notranje poškodbe in so ga morali prepeljati v ptujsko bolnico.

— **Svinjski sejem** je bil zelo dobro obiskan in je bilo pripeljanih 371 svinj, prodanih pa je bilo 123 rincev. Cena prolenkom stari od 6 do 7 tednov je bila 60 do 140 din, debele svinje so prodajali po 7,25 do 8,25, piemenske svinje pa po 6,50 do 7 din za kg žive teže.

Občinskim uslužbencem

Nujna potreba po etnotni, krepki stanovski organizaciji

Velika Dolina, 3. junija

Tovariši! Težka in naporna je naša služba. Veliko odgovornost nosimo na svojih ramah in zahteva se od nas vsak dan več! Mi smo danes ona pešica delavcev, ki edina mora delati vse in biti izveščavec v vseh strokah in v vsakem pogledu.

Od katerega stanu se še zahteva znanje vseh zakonskih predpisov, od katerega stanu znanje vse narodove duše in volje? Komu se še nalaga hkrati toliko odgovornosti in dela kot nam? Od katerega stanu se še zahteva znanje 72 zakonov in uredb kot od nas, a to v smislu uredbe o strokovnem tečaju občinskih uslužbencev, da ne govorim tu še o drugih vojaških poslih itd., o vsem, kar se od nas zahteva in kar se nam nalaga! Ali je še oblastvo naše države, čigar ustroja bi mi ne morali poznati in s katerim bi nam ne bilo posloovati?

Mi smo opora vseh oblastv, tomlač narodnih želja, prvi svetovalci naroda in tako skala vsemu narodnemu življenju, gospodarstvu, kulturi, umetnosti, znanosti, prostveti itd. Zavedajmo se, tovariši, da je naša poslanstvo visoko in obsežno in naša dolžnost je, da ga izpolnimo v celoti, ker sicer se pregrešimo proti narodu in državi.

Ce imamo pa dolžnosti, moramo imeti tudi pravice in pogledimo jih pobliže. V podeželskih občinah dela delovodja in tudi sluga 12 do 18 ur dnevno — ker dolžnosti mora biti ugodno — a pri plači delovodje din 400 do eventualno 800 mesečno, a sluga 250 do 400, ali še celo manj! Drugih privilegijev v večini primerov nimamo.

Izšla je uredba o minimalnih mezdah za vse delavce, predpisi o delovnem času itd., a za nas? Z uredbo o občinskih uslužbencih je jasno in glasno rečeno, da moramo delati vse, kar predsednik odredi poleg ostalih dolžnosti, a nikjer ni govora o delovnem času. Prorunaji s tako sramotno plačo, kot je gori navedeno, se potrdijo! Navezani smo na milost naših občinskih odborov, ki se igrajo z občinskimi usluž-

benci ob vsaki spremembi kakor z žogo na igrišču in to kljub vsem predpisom. Nič lažjega ni kot občinskega odpustiti in postaviti ga z dežja pod kap! Saj tudi vemo, da se v 3letni pripravljali dobi sme služba brez vzrokov v enem mesecu odpuštevati.

Mislim, da sem dovolj opozoril na eni strani na najvažnejše dolžnosti, a na drugi strani tudi na velike krivice, ki se nam gode.

Tovariši! Kuharice in služkinje so organizirane in se upravičeno bore za svoje pravice, da ne govorimo o učitelstvu in njih uspehih. A mi? Mirno čakamo in potišmo svoje gorje materi zenjli in s tem je konec! Morda se še tu pa tam najde tovariš, ki se na račun svojega druga pozabava! S tem je končano! Naša organizacija propada!

Dolžnost nam je, da sedaj, ko bje 12. ura, dvignemo svoj glas in se strmo v močno orgnizaicijo, plačamo malenkostno članarino in tako delo oživimo in s strnjeno močmi zahtevamo in si izvolujemo svoje pravice, ki nam po božjih in naravnih zakonih pripadajo.

Le tako bomo dosegli svoj cilj, le tako bomo zase in za svoje naslednike priborili boljše življenjske pogoje in tisto priznanje, ki ga s svojim delom zaslužimo!

Tovariši! Zavedaj se svojega poklica in takoj postani član svoje stanovske organizacije in obrni se na predsednika tovariša Japlja, Tržič, v zadevi pristopnice in podrobnih informacij.

Ob priliki občnega zbora, ko bo sedaj poleti sklican, se odzovite polnoštevilno vabilu in omogočite, da bomo res polnoštevilni.

Končno apeliram na vse tovariše, da ne ostanejo manj zavedni kot sleherni kmečki delavec, ki se je moral z žrtvami priboriti do tiste izobrazbe, ki jo ima in sleherni se naj zaveda, da edino le v slogi je moč!

R. B., delovodja občine.

Na življenjski poti ga spremlja že 25 let, ljubljena soproga Ivanka, doma iz Sevnice ob Savi. Tudi ona je narodno zavedna, vzor marljivosti ki je vzgojila tri snove in dve hčeri v naprednem duhu.

G. Lazniku želimo vse najboljšo k njegovemu trojnemu jubileju z željo, da bi ga usoda ohranila v družbi ljubljene soproge in otrok še mnogo let zdravega in čilega!

CMD v Litiji

Litija, 3. junija

...mogočih društev imamo pri nas v Litiji, zato se mnoga ne morejo razviti tako, kakor bi bilo potrebno. Med najmarljivjša društva prištevamo našo podružnico sv. Cirila in Metode. O tem smo se prepričali na letošnjem občnem zboru.

Zborovalce je pozdravila predsednica gđ. Pavla Meškova, Marijva tajnica gđ. Zenica Rebčeva je poročala o delovanju društvenega odbora. Poudarila je, da radi CMD za dosego svojega namena in za podporo šolstva v narodno ogroženih krajih mnogo denarja. Litijani smo se še v precejšnji meri zavedali te naloge in smo priredili več zbir in prireditve v korist podružnične blagajne. CMD je priredila tudi oljčni dan, na predvečer godu slovenskih blagovestnikov pa smo žgali na Frtici propagandni kres. Naša podružnica je bila zastopana častno na veliki skupščini CMD v Kočevju, prav tako pa tudi na poklonitvenem izletu na Oplenca. Posebna deputacija, v kateri je bila tudi naša tajnica gđ. Rebčeva, se je poklonila krajci Manjli.

Svečana otvoritev pomladanskega velesejma

Že osemnajstič so se odprla danes vrata te naše važne gospodarske in kulturne ustanove

Ljubljana, 4. junija. Ob navzočnosti številnih zastopnikov gospodarskih, kulturnih in nacionalnih korporacij in društev je bil danes izredno svečano otvorjen XVIII. ljubljanski velesejem. Ob prihodu generala Dodića, ki je zastopal Nj. Vel. kralja Petra II., je zaigrala godba dravske divizije, nakar je predsednik ljubljanskega velesejma g. Fran Bonač kot domačin pozdravil vidnejše zastopnike oblasti in organizacij. Predvsem generala Dušana Dodića kot odposlanca Nj. Vel. kralja, ministra za promet dr. Mehmeda Spaha, ki je pred 18 leti otvoril prvo ljubljansko velesejmsko prireditelje, ministr dr. Miho Kreka, ki je zastopal tudi notranjega ministra dr. Antona Korosca ter je v imenu ministra za trgovino in industrijo dr. Vrbančiča otvoril letošnji pomladanski velesejem.

Izmed navzočih odličnikov je predsednik Bonač pozdravil še bana dr. Marka Natlićena, ki je zastopal tudi predsednika vlade dr. Milana Stojadinovića, knezofka Gregorija Rožmana, divizijskega generala Djordja Lukića, pomočnika gradbenega ministra ing. Josifovića, zastopnika francoskega poslanika ljubljanskega konzula francoske republike g. Remeranda, italijanskega generalnega konzula Maraldia, konzula Češkoslov. republike ing. Miňovskega, zastopnika nemškega konzulata iz Zagreba g. Züglerja in vse ostali konzularni zbor. Navzočci so bili nadalje zastopniki mestne občine ljubljanske dr. Vladimir Ravnihar, mariborski župan dr. Juvan, celjski župan A. Miheličič, osiješki župan

stavnega prostora, smo morali postaviti še en provizorični paviljon.

V vrsti specialnih razstav letošnjega velesejma naj opozorim zlasti na razstavo društva »Cesta«, ki se priredi v zvezi s kongresom društev za ceste v Ljubljani. Po toliko neplodnih razpravah o naši prometni politiki je naše društvo za ceste seglo po novem, umestnejšem načinu obravnavanja naše cestnogradbene politike. S skrbno izbranimi in nazornimi pripomočki bo na razstavi prikazalo neprimerno današnje stanje ter dalo pobudo za bodoče smotreno ustvarjanje modernega cestnega omrežja.

Ta specialna razstava je posebno pomembna še zategadelj, ker bo nudila temeljit vpogled v ta aktualna vprašanja najširšim plastem naroda. S posebnim zaščotenjem sporočam, da se je letošnjega velesejma oficijelno udeležila tudi slavna francoska republika, naša zvesta zaveznica, ki prihaja k nam, da nam pokaže svojo visoko in staro kulturo. Francija razstavlja veliko zbirko knjig, ki posegajo po svoji vsebini v vsa literarna področja. Ne bom posebej omenjal nadaljnjih specialnih razstav, k i so zastopane tudi na letošnjem pomladanskem velesejmu. V splošnem obsega velesejem vse panoge industrijske proizvodnje.

Čast mi je s tega mesta izreči iskreno zahvalo in vse priznanje za trud in požrtvovalnost vsem članom odborov za prireditve teh specialnih razstav.

Toplo se zahvaljujem za udeležbo tudi

vo vzdrževanje cest je težka hipoteka na našem gospodarstvu. Razstava vsebuje dovolj dokazilnega gradiva, da so slabe ceste najtežje breme za našo državo in narod.

Predsednik dr. Vrhunc je izrekel zahvalo vsem, ki so podprli Društvo za ceste pri prireditvi razstave na letošnjem velesejmu. Presoji obiskovalcev ostane prepričano, v koliko se je posrečilo predočiti stanje in potrebe naših cest in cestnega prometa. Razstava marsikaj pogrša in je bilo mogoče prikazati le najglavnejša vprašanja v velikih obrih. Stremeli smo dati razstavi bolj propagandni kakor strokovni in znanstveni značaj. Ako boste z razstave odhajali s prepričanjem, da je obnova in izgraditev naše cestne mreže najvažnejše naše javno vprašanje, je zaključil predsednik dr. Vrhunc, bo namen razstave dosežen.

Predsednik Fran Bonač je prosil ministra dr. Kreka, naj otvori letošnji velesejem. Po kratkem govoru je minister dr. Krek proglasil XVIII. ljubljanski velesejem za otvorjen. Zastopniki in občinstvo so si najprej ogledali razstavo cest, potem so pa odšli v francoski paviljon, kjer je prirejena bogata razstava francoske knjige.

Govor francoskega konzula Remeranda

Pred paviljonom jih je pozdravil francoski konzul g. Remerand z naslednjimi besedami:

Gospod general, gospod minister, gospod ban, gospoda,

V imenu g. francoskega poslanika v Beogradu in ob priliki otvoritve francoskega paviljona na XVIII. velesejmu v Ljubljani mi je čast posebno čast, da pozdravim g. odposlanca Nj. Velikanstva kralja Petra II., gospoda ministra, gospoda bana in drugo visoko gospodo, ki je s svojim obiskom počastila našo razstavo francoske knjige. Čast mi je, da se prav posebno zahvalim gg. članom velesejmske uprave in gospodu predsedniku Trgovske zbornice, ki so nam ponudili ljubezno in prikupto gostoljubje. Naša razstava, ki izrazito reprezentira francosko kulturo, je zbrala dela iz vseh panog. Poezija, literatura, zgodovina, stara književnost, moderna in najsodobnejša lite-

Nega je odločilna za lepoto vsake žene!

ELIDA IDEAL KREMA

...zaradi vsebine hama melisa posebno učinkovita

ratura se družijo s pravoznanstvom in z najštevilnejšimi in najrazličnejšimi deli čiste znanosti kakor tudi z raznimi panogami umetnosti.

Ta razstava je logična posledica mogočnega knjižnega daru, ki ga je vlada francoske republike podelila ljubljanski univerzi, šolskim zavodom dravske banovine in francosko-jugoslovanskim organizacijam tega področja. Namen te razstave je, da se spoznava širše občinstvo tega dela Jugoslavije z najzanimivejšimi proizvodi francoskega genija. Zastavila si je nalogo, da še bolj razvije zanimanje, ki se v teh krajih že dolgo časa kaže za francoski jezik in kulturo, glede katerih opažamo vedno večji napredek in res odlične uspehe.

Francoski konzul v Ljubljani, člani francosko-jugoslovanskih organizacij v Sloveniji in Francozi, ki me obdajajo, Vas gospoda, pozdravljajo s posebnim veseljem v tem paviljonu, na katerega vratih se bratijo med seboj iste barve naših državnih zastav. Z globokim spoštovanjem in hvaležnostjo se klanjam Nj. Velikanstvu kralju Petru II. in z zaščotenjem se Vam, gospoda zahvaljujem, da ste blagovolili se udeležiti te simbolične manifestacije iskrenega in plodnega prijateljstva, ki družijo Francijo in Jugoslavijo.

Črešnj se zadnje dni niso več pocenile. Domačega blaga je še malo, uvožene češnje pa ne morejo biti cenejše. Danes so prodajali češnje po 10 do 12 din kg. Ko je v Ljubljani birna, so češnje navadno precej drage.

Tudi skuše so bile danes naprodaj, in sicer po 10 din kakor včeraj. Kupčija je precej cvetela.

Starega krompirja je bilo danes manj naprodaj na Sv. Petra nasipu kakor v sredo, zato je bil tudi nekoliko dražji, in sicer povprečno po 1.5 din kg.

Cigani pred sodiščem

Maribor, 4. junija. Vse Prekmurje in bližnjo okolico je lani poleti strahovala dobro organizirana tatinska in vlomilska tolpa, ki je kradla vse, kar ji je prišlo pod roko. Naposled se je pa orožnikom posrečilo vlomilce aretirati in jih izročiti sodišču. Bilo je 12 članov ciganske tolpe v starosti od 16 do 38 let, med njimi pet mladoletnikov, ki so napravili 51 vlomov in tatvin ne samo v Prekmurju temveč tudi na Madžarskem in v Avstriji. Preko meje so hodili na roparske pohode, izropali trgovine in se vračali z bogatim plenom v Jugoslavijo, ne strašeč se spopadov z granicarji in cariniki. Vsi

dr. Avgič, zastopnik ministra za finance finančni direktor A. Sedlar, zastopnik ministra vojske in mornarice polkovnik Milan Mašič, zastopnik ministra pošte in telegrafa direktor dr. Vagaja, predsednik Zveze društev za ceste minister Svetislav Milosavljević, predsednik zagrebške zbornice za trgovino in industrijo dr. Krasnik, predsednik ljubljanske zbornice za TOI Ivan Jelačin, narodni poslanci, zastopniki višje duhovščine, višji oficirji in številni zastopniki državnih in samoupravnih oblasti, trgovskih in industrijskih korporacij, kulturnih in nacionalnih ustanov in društev, zastopnik velesejma v Leipzigu, zastopnik Mariborskega tedna, zastopniki ljubljanskega tiska in vsi funkcionarji Društva za ceste s predsednikom dr. Vrhuncem.

Govor predsednika F. Bonača

Predsednik Fran Bonač je po pozdravu nagovoril navzoče takole: Častita gospoda! Osemnajsto leto teče, kar sem imel prvič priliko pozdraviti vas na tem slavnostnem prostoru. Dovolite mi, da vas kot domačin tudi ob otvoritvi letošnjega pomladanskega velesejma najprizadnejše pozdravim ter vam ključem iskreno dobrodošlico. Naklonjenost, ki jo izkazuje naša ustanova, nam je nad vse dragocena ter vas prosim, da nam jo v enakih meri obratite tudi v bodoče.

Spoštovana gospoda! Ob koncu vojne smo bili Slovenci v gospodarsko političnem pogledu nepripravljeni na nove razmere. Z zedinjenjem so se odprle široke možnosti za mogočen razmah vse naše gospodarske delavnosti. V oni dobi naše gospodarske preusmeritve je bila spočetja misel, ustvariti ustanovo, ki naj po političnem zedinjenju posreduje tudi gospodarsko zbliznjanje z novimi konzumnimi področji, s katerimi nismo imeli do tedaj nobenih ali samo prav rahlo trgovske stike. Tako se je iz živih potrebe rodil naš Ljubljanski velesejem, ki že osemnajsto leto nesebično vrši svoje koristno delo ter stopa danes že s svojjo 44. razstavo prireditelju pred jugoslovansko javnost.

Letošnje leto pomeni pomemben mejnik na razvojni poti ljubljanskega velesejma, saj nam bo prineslo dolgo zaželjeno in resnično že nujno potrebno gradbeno preureditev razstavišča in razstavnih zgradb. Naj mi bo dovoljeno, da se na tem mestu najiskrenejše zahvalim mestni občini ljubljanski za vso dosegajočo veliko podporo in koristne pobude. Uporabim to priliko, da prosim tudi vse ostale merodajne činitele, da nam nudijo pri tej akciji, ki je v korist našega gospodarstva in v procvit naše slovenske prestolnice, svojo naklonjeno pomoč.

Organizacija letošnjega pomladanskega velesejma se je izvršila s posebno pozornostjo in vestnostjo. Pri našem delu nas je v vso vneto podpirala osrednja organizacija našega trgovstva, Zveza trgovskih združenj v Ljubljani, ki pripravlja III. vsedrjavni trgovski kongres v Ljubljani za časa bližnjega velesejma, to je od 10. do 12. junija. Spritno oblice najavljeno, posebnikov trgovcev iz vseh delov države in iz bratske Bolgarije se je naša industrija udeležila letošnjega velesejma v še širšem obsegu nego običajno ter bo prikazala marsikaj novega, širšim slojem občinstva do sedaj še neznanega. Dasiiravno razpolaga velesejem s skoraj 8 tisoč kvadratnih metrov pokritega raz-

vsem razstavljalcem, ki so glavni stebel in oporišče velesejma.

Prijetna dolžnost mi je, da se najlepše zahvalim visokim oblastem za vso pomoč, ki so nam jo nudile pri našem delu. Iskreno zahvalo izrekam tudi našim uglednim novinarjem, s katerimi nas vežejo dolgotrajne prijateljske vezi.

Spoštovana gospoda! Tudi predstojeci velesejmski prireditelji je pokrovitelj naš mladi vladar, Nj. Vel. kralj Peter II. Naj živi Nj. Vel. kralj Peter, naj živi vsi visoki kraljevski dom!

Spoštovana gospoda! Predno preide g. minister dr. Krek k stovesnemu aktu, bo povzel besedo še predsednik društva za ceste, g. dr. Vinko Vrhunc.

Govor dr. Vinka Vrhunca

Predsednik Društva za ceste dr. Vrhunc je dejal med drugim: Skozi vrata letošnjega velesejma stopa tudi cesta. Razstava, ki jo prirejamo o naši cesti in potrebah cestnega prometa, je po svoji misli in zbranim gradivom revija neuspešna, ki kaže na zamujene priliko in nam očita naše nezadostno delavnost na tem področju. Dviga kolektivno obtožbo v dobrem namenu, da v spoznanju utrpelne škode zastavimo v bodoče vse sile za usposobljenje naših cest, za naloge sodobnega prometa. Pri nas v Jugoslaviji se pomen ceste dviga nad prometni okvir do splošne nacionalne važnosti, ker urejena in izgrajena cestna mreža tvori najtrajnejšo vez med vsemi deli države, jih spaja v gospodarsko celoto in tako oblikuje skupno državljansko zavest. Razstava vsebuje podatke o ogromnih potrebah modernizacije naših cest, od katerih smo doslej modernizirali komaj poldrug odstotek celotne dolžine. Podatki o gradnji modernih cest v drugih državah zgornjo pričajo, da se v Jugoslaviji nahajamo v tem pogledu v začetnem stadiju daleč za državami v naši soseščini.

Razstava kaže, kako važen geopolitični in prometni položaj je dodeljen Sloveniji v naši državi, pred kakšno odgovornost nas postavlja soseščina velikih držav, ki imajo najmodernije ceste. In kako površno je naziranje, da imamo že dobro in skoraj dograjeno cestno omrežje. Znatni deli naše severne meje še po 20 letih skupne države niso zvezani z ostalim ozemljem. Razstava kaže kako ogromne zneske narodnega denarja trošimo zaradi slabih cest in kakšne izdatne prihranke prinaša moderna cesta. Naše pomanjklj-

Zavihali so rokave, rekoč: Bodi velesejem!

Ljubljana, 4. junija. Stvarjenje sveta je šlo baje hitro od rok, samo 6 dni je bilo treba. Naš velesejem pa ustvarjati se celo prej: čez noč. Reporter je hotel že včeraj napasti poklicno radovednost na velesejmski. Misli je menda, da naš velesejem pripravijo celo desetletje pred otvoritvijo kakor svetovne razstave, a nekateri paviljoni so bili še prazni. Žive duše ni bilo, le preslikane koje so obtele, da jih bodo napolnili.

Kakor veste, novinarji ne morejo ničesar napisati brez pretiravanja, zato ne smete misliti, da je vladal včeraj božji mir na sejmišču. Že pri vohu je bil prvi velesejmski promet. Vratar je vlnudno vprašal, če imam kakšne opravke na velesejmu. Ljuba duša, pa še kakšne! Te dni si reporterji domišljajo, da imamo celo več del kakor velesejmska pisarna. Sitnarimo povsod in seveda najbolj v velesejmski pisarni, kjer nas mora gospod ravnatelj vlnudno sprejemati, ko nas najmanj pričakuje. Manj vlnudno sprejemajo reporterje pred otvoritvijo v razstavnih paviljoni. Če reporterja pozna, mu sicer tu in tam namignejo, naj stopi bliže. Lahko se tudi zgodi, da mu kličejo že od daleč: Nimam časa. Ne utegnem niti odpreti ust! Zbogom! — Nesrečnemu sotrpnu ne moreš niti izreči sožalja, saj ne utegneš. Nalezješ vročico in nervoznost, če se spotikaš med gorami zabojev, »surovine«, ki postanejo razstavnih produktov, ko jim aranžerji vtisejno pečat svoje umetnosti.

Stvarjalstva vročice se je pa že tudi tu in tam pomegla. Kdor bo hotel »po notah« opisovati letošnji velesejem, bo moral začeti že pri vohu, kjer boste našli na vzorce modernih cest. Naš reporter pa samo pravi, da je ta cestna razstava plod v resnici božanske ideje: kdo bi si pri nas ne želel ogledati moderne ceste, ko imajo vendar tako redki ljudje priliko, da bi občudovali sodobne ceste v inozemstvu! Merkur, ki stoji že nekaj let ob glavnem vohu — čeprav so ga nekateri dolžili že v začetku revmatizma — je na pravi poti — to se pravi na pravi cesti, namreč na modernih cesti; ni treba govoriti v simbolih, povedati je treba naravnost, da po tej velesejmski cesti pridete ne le na cestno razstavo, temveč na doslej največje velesejmsko gospodarsko prireditve. Vse je zasledeno in vprav čutiš, kako polje tista prava gospodarska kri, ki je tako vodenela prejšnja leta, v vrvežu priprav, hrušču ter trušču v paviljoni. Tovorni avtomobili neprestano vozijo na sejmišče, čeprav je v paviljonih že toliko blaga, da se težko kobilim med zaboji in zavoji. Paviljon F so zavzele naše najvažnejše industrijske panoge — na prvi pogled opaziš, da ni nikjer bazarskega kliča. Ne, nobene krame ni; če pričakujete sejmarske stojnice, boste razočarani prav za prav presenečeni. Toda ne le v paviljonu F, tudi G in J, vsi večji paviljoni so polni kvalitetnega blaga, razstavljenega z veleumstvenimi aranžirskimi okusom. Ne smete misliti, da so bili včeraj v resnici vsi paviljoni še prazni. Bolj kolidno je bilo še v paviljonu E, ker mizarji niso še pripeljali pohištva, da se ne napravi, dokler ni v paviljonu vse v redu. V paviljonu J in novem paviljonu — morda niti še ne veste, da je sejmišče pridobilo še ve-

lik paviljon — so se že bleščali avtomobili. Vroče jim je bilo še v paviljonu M in N. Cestna razstava ni majhna reč, čeprav do nje ni tako dolga uradna pot, kakor nam kaže model romanov od Poncija do Pilata, preden pride do cestnih del. V obeh paviljonih je toliko kart, reliefov, slik, modelov, fotografij, vzorcev gradiva in vsega, kar je šele včeraj dobivalo počasni obrise, da se reporter še ni mogel orientirati. Žagalji, pribijali, lepili, zvrščali so ter se posvetovali v vseh jugoslovanskih jezikih, da je postalo laiku tesno pri srcu.

V malem paviljonu O, kjer je prejšnja leta razstavljal Zavod za pospeševanje obrti, je pa vladalo mirno kulturno vzdušje. Govorili so francosko in slovensko, delali so brez hlastanja in marsikaj so že tudi naredili. Paviljon se je spremenil v bogato knjižnico, ki njegovega etnotnega sloga ne bodo motili drugi razstavnih predmeti v posebnih vitrinah. Obiskovalec bo prišel, se poglobil v tu kulturno bogastvo in ko bo odhajal, bo rekel samo: Takšna je torej Francija!

Sprejeda še nismo končali. Še v paviljonu K je letos trgovski del razstave. Sejmišče ima pre malo prostora. Še en paviljon bi ne bil preveč. V tem paviljonu so dobile svoji kotečice naše delavne gospodinje, ki prirejajo leto za letom vzorne razstave. Letos propagirajo domače ženske obrti. Razstavlja tudi vzorno opremljene sobe. Razstavljeni so izdelki vseh panog domače ženske obrti, od čipk, vezenin do perila. Nekaj predmetov je vprav dragoceni. Razstavlja tudi Državni osrednji zavod za žensko domačo obrt svoje najboljše izdelke.

To seveda še ni vse; obiskovalcem bo dal velesejem izredno mnogo dela, in je bolje, da jih ne strašimo. Pa tudi novinarje še marsikaj čaka.

živilski trg

Ljubljana, 4. junija. Danes je bil trg založen tako dobro, kakor samo pred večjimi prazniki. Zasedeni so bili vsi prostori, razen na kmečkem sadnem trgu.

Posebno dobro je bil založen perutninski trg, kakor ni bil že od velike noči. Prodajalci mislijo, da bo zdaj večji konzum perutnine zaradi velesejma in se nedvomno ne motijo. Večjemu prometu na trgu zaradi velesejma je pa treba tudi pripisovati, da se živila niso nič pocenila kljub izredni količini. Perutnina je bila prav tako draga kakor prejšnje tržne dni, ko je bilo naprodaj samo tretjino toliko. Piščanci so bili povprečno po 30 din komad. Tudi jajca se niso pocenila.

Bistvenih sprememb tudi ni bilo v cenah na zelenjadnem trgu. Nenavadno mnogo je bilo domače, trnovske zelenjave. Zdej je največ glavate, zelene salate, prodajajo pa tudi že tako zvano štrucarico. Graha še ni in tudi stročjega fižola še ne bo tako kmalu. Toda domačega graha zdaj prav nič ne pogrešamo, ker je izredno mnogo uvoženega, ki je po 5 in 6 din kg. Ceneje ne bodo prodajali tudi domačega graha. Nekoliko se je pocenil uvoženi stročji fižol, ki je zdaj po 14 do 16 din kg. Med novostmi je treba omeniti sladko papriko, ki je po 4.5 din komad.

Veliko lovsko veselico

prirede lovski tovariši v gostilni Omahan v Višnji gori

Na binškojstni ponedeljek dne 6. junija t. l. Godba: harmonika, vijolina in kitara, strelišče z nagradami, ribolov z nagradami, šaljiva pošta, lovška »Salva« ob 9. zvečer.

Na raznu pečeni janci in odojki. Gorka in mrzla jedila v veliki izbiri. Točila se bodo »Prijateljske vina« iz Malkovca.

Na veselo svidenje!

Lovski tovariši

Uspeh v mednarodnem sportu psov

Ljubljana, 4. junija.

Nedavno je bil na Dunaju glavni občni zbor Mednarodne kinološke zveze (FCI), v kateri je v članjenih 23 držav. Med članicami te mednarodne kinološke organizacije je tudi Jugoslovanska kinološka zveza. Na glavnem občnem zboru so zborovalci sklenili med drugim, da bo prihodnji glavni občni zbor Mednarodne zveze v Ljubljani leta 1941. Po pravilih zveze postane s tem predsednik Jugoslovanske kinološke zveze v letih 1939/40 podpredsednik in v letih 1940/41 predsednik Mednarodne kinološke zveze. Izvolitev Ljubljane za sedež prihodnjega občnega zbora te mednarodne organizacije je vsekakor lepo priznanje jugoslovanske kinologiji.

Od 21. do 22. maja je bila prirejena na Dunaju mednarodna razstava psov. Prijavljenih je bilo okrog 900 psov iz vseh držav sveta, med temi so bili štiri iz Jugoslavije. Pekingsa iz psarne Grofije, last dr. Herzmana iz Celja, je dobil odlično oceno, trije hrti iz psarne Turjanski vrh, last Elizabete Hartner iz Murske Sobote so pa dobili prav dobro oceno.

Ob priliki mednarodne razstave hrtov dne 23. maja je prišla Barzolja Chara, last Elizabete Hartner, v razredu barzolskih psov na progi 280 m v 20 sekundah prva na cilj in je postala s tem prvakinja Dunaja za leto 1938, kar je tudi lep uspeh Jugoslavije v mednarodnem sportu psov.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Za časa velesajma
različno blago in ostanki
po izredno nizkih cenah pri turški
J. C. MAYER
Ljubljana, Stritarjeva ulica.

DNEVNE VESTI

— **Odhod naših srednješolcev na IV. srednješolske igre v Prago.** Na binškošni ponedeljek ob 20. se odpelje z brzovlakom 20 učencev na IV. srednješolske igre, ki bodo v okviru vsesokolskega zleta v Pragi. Teh iger se udeležijo okrog 1.000 učencev in učenk iz vse Jugoslavije, iz dravske banovine pa dijaki državne realne gimnazije v Kranju in Mariboru ter državne klasične gimnazije iz Ljubljane. Želimo našim mladim udeležencem srečno pot, a bratom Čehoslovakom naj ponese naše iskrene pozdrave.

— **Iz državne službe.** Za uradniškega pripravnika pri Narodnem muzeju v Ljubljani je imenovan absolvent gimnazije Jurij Glaesener.

— **Iz banovinske službe.** Imenovani so: za banovinskega katastrskega svetnika pri komisiji za agrarne operacije v Ljubljani banovinski višji katastrski inšpektor Ivan Bydlo, za banovinskega strokovno učitelja uradniško pripravnico na Državnem osrednjem zavodu za ženski domači obrt v Ljubljani banovinska obrtna učiteljica uradniška pripravnica Mihaela Poženel, za banovinskega zvanika v. d. banovinske trsnice in drevesnice v Vinomeru pri Metliki banovinski dnevničar Anton Starc in za banovinskega služitelja dlnar banovinske bolnice v Mariboru Niko Simonič; premeščena sta: administrativni uradnik Martin Čeh-Ambrusch iz banovinske bolnice v Mariboru in banovinsko bolnico v Ptuj in uradniški pripravnik Pija Kuder iz banovinske bolnice v Celju in banovinsko bolnico v Slovenjgradcu; v višjo skupino so pomaknjeni zdravnik družbene zdravstvene občine Velika dr. Sergej Kapralov, arhivska uradnica banovinske hiralnice v Vojniku Režka Goričan in zdravnik družbene zdravstvene občine Krško dr. Julij Murgelj.

d.n. Do 27. maja je prejele na račun prve anuitete v Ljubljani 447 ustanov, ki imajo terjatve pri Priv. agrarni banki, 24.857.000 din.

SOKOL
Ljubljana - Vič
Drevi ob 20.30
večerna akademija
na letnem telovadišču!

— **Iz »Službenega lista«.** »Službeni list kr. banske uprave dravske banovine« št. 45. z dne 4. t. m. objavlja uredbno o spremembah in dopolnitvah uredb o upravljanju in potrošku vseh lastnih dohodkov državne filmske centrale, pravilnik o izplačevanju pokojninskih prejemkov v breme uradniškega pokojninskega sklada in objavo o telefonskem prometu z inozemstvom.

— **Zivalske kužne bolezni v dravski banovini.** Po stanju z dne 25. maja je bila v dravski banovini svinska kuga na 51 dvorcih, mehurčasti izpuščaji na 16, svinska rdečica na 15, šuštačev na 2, garje na 2 in vrančni prisad na 1.

— **Kozmetični nasveti so dragoceni.** Ni vseeno če zdati drag denar za manjvredno blago ali si nabavite res fine preparate. Na francoski razstavi v okviru letošnjega Ljubljanskega velesajma od 4. do 13. junija bodo razstavljeni pristni francoski parfumi in razni kozmetični izdelki. Damam priporočamo, da si to razstavo ogledajo.

V LEPEM SENČNATEM VRTU
HOTELA ŠTRUKEL
se toči svetovno znano Pilsensko pivo »PRAZDROJ«.

— **Zupana Permetz jama pri Ponovi vasi** je redno odprta vsako nedeljo in praznik. Na binškošni ponedeljek bo igrala pri jami godba. Za dobro kapljico in prigrizek je poskrbljeno. Janc na raznju bo tudi na razpolago. Posejajte domačo, a očarljivo podzemno jamo.

— **Iz »Šrajce, kravate — Karničnik, Nebotičnik«.**

— **Tivar obleke, vodeča znamka v kakovosti, modi in ceni.** Glavna zaloga Anton Brumec, Ljubljana, Prešernova 54, nasproti glavni pošti.

ZVONCI KINO SOKOLSKI DOM
V RISKI TELEFON 41-79
Mala **SHIRLEY TEMPLE** v svojem najboljšem filmu
HČI UPORNIKA
Film v nemškem jeziku
V dopolnilno nov zvočni tenkin in glasbeni predfilm »CARMEN«
Predstave v soboto ob 1/9, v nedeljo ob 5, 7, in 9, v ponedeljek ob 1/9 uri. Posebej opozarjamo, da predstava ob 3. uri ob nedeljah in praznikih v letni sezoni odpade.
Prihodnji spored:
Nesmrtna melodije

— **Borza dela v Ljubljani sprejme krojača, vrtnarja, kovaškega vajenca, usnjarskega vajenca, 2 kleparja, 3 šoferje, 3 hlapce, čevljarja za stroj dvojni in pekarskega pomočnika.**

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo zmanjšanje oblačnosti, precej stalno vreme. Včeraj je deževalo v Ljubljani in Mariboru. Najvišja temperatura je znašala v Beogradu, Sarajevu in Splitu 30, v Zagrebu 28, v Mariboru 25, Ljubljani 23,2, na Visu 21. Davi je kazal barometer v Ljubljani 767, temperatura je znašala 12,8.

MOŠKI!
ZA ZDRAVLJENJE SPOLNIH SLABOSTI
SEKSUALNE IMPOTENCE
ter za ojačanje spolne funkcije poskusite originalne hormone
VI-HA-GE pilule
Dobite jih v vseh lekarnah:
30 pilul Din 84, 100 pilul Din 217, 300 pilul Din 560.
Glavni depo:
Farm. Kem. Laboratorij VIS-VIT, Zagreb, Langov trg 8.
Reg. S. br. 26856-37

— **Nesreča in nezgoda.** Včeraj so v bolnišnici pripeljali St. Janjkoviča s črna vrha, ki je doma našel dinamitno patroino in toliko časa drezal vanjo, da je eksplodiral. Dotil je hude poškodbe po obrazu in na roki. — **Polše Ludvik.** 27letni delavec v pivovarni Union, si je včeraj popoldne med delom zlomil levo nogo. — **Ivanica Dolenc.** 7letna delavčeva hčerka od Sv. Katarine, je pred domom hišo tako nesrečno padla, da se je nevarno potolkla na glavi. Huda nesreča je doletela tudi 27letnega posestnika Tomaža.

Habjana iz Seica, ki je v gosdu padel pod tečaj naložen voz. Dobil je nevarne no-tranje poškodbe. — **Včeraj je na neki stavbi v Ljubljani na delavca Valentina Uršiča,** zaposlenega pri stavbnem podjetju inž. Dedeč, padel težak hlood in mu precej poškodoval nogo. Vsi ponorečenci se združijo v bolnišnici.

— **Samomor profesorice.** V Sarajevu si je končala včeraj popoldne življenje profesorica Radmila Grubič. Poučevala je nemščino na ženski gimnaziji, a doma je bila iz Beograda. Zapustila ni nobenega pose-lovinega pisma in tako ni znano, kaj jo je poglajalo v smrt.

Iz Ljubljane

— **Iz Prihoda ameriškega pevskega društva v Ljubljano.** V torek 7. t. m. se pripelje v Ljubljano hrvatsko pevsko društvo »Zorac« iz Chicaga. Američani prispejo z vlakom ob 8.50. Na povratku se zopet ustavijo v Ljubljani, kjer prirede koncert. Zbor šteje 92 članov in je pod vodstvom agilnega pevovodje Franca Halauša. Sprejema na glavnem kolodvoru se bo udeležila Hubadova župa, Glasbena Matica in razna druga društva, gostom v pozdrav bo pa zaigrala godba »Zarjec«. Vabimo Ljubljance, da pridejo k sprejemu bratskega društva, zlasti so pa vabljeni v Ljubljani bivajoči Hrvati.

— **Iz Spored kina Unionsa za binškošne praznike.** Uprava kina Unionsa si je izbrala za praznike čudovito lep film »Divji loveci« istoimenskega Ganghoferjevega romana. Ta film je bil napravljen v romantičnih, lepih pokrajinah bavarskih gor in bo nedvomno tako kot drugi že predvajani Ganghoferjevi filmi »Grad Hubertus« itd. vzbudil v Ljubljani ono pozornost, ki jo film zasluži. Ota praznika dopoldne ob 10.30 uri pa je na sporedu film po Kiplingovem romanu »Toomai poglavar slovov« (Elephantov). Ta film je izredno zanimiv in napet ter nam nudi vpogled v kraljestvo eksotičnega živalstva in lepote narave. Zlasti za mladino je ta film izredno primeren, na kar moramo prav posebno opozoriti starše, birmanske botre in botrice. Sleherni bodo svojim varovancem napravili največje veselje, če jih bodo v nedeljo ali ponedeljek dopoldne pripeljali v kino Union in jim pokazali lep film. Zaradi izbornih filmov je pričakovati, da bo na voljo na vstopnice pred predstavami v kinu Unionsu zelo velik in je zategadelj priporočljivo da si vsakdo nabavi vstopnico za redni program in za matinejske predstave čimprej v predprodaji.

GLASOVITI ZNANSTVENI GRAFOLOG
KARMAH
V LJUBLJANI

V hotelu »Soča« se je nastanil znan grafolog **KARMAH**, ki se posebno odlikuje z analizo človeškega značaja. Dela na strogo znanstveni bazi grafologije in daje vsakomur za nastopajoče dogodke pisne nasvete, ki vam koristijo vse vaše bodoče življenje.

V Ljubljani sprejema obiske od 8. do 17. junija v hotelu »SOČA« na sv. Petra cesti od 9. do 12. dop. in od 2. do 7. pop. — Odgovarja tudi na došlo korespondenco.

— **Iz Umrli so od 27. maja do 2. junija:** Medvešek Jožef, 53 let, bibliotekar jur. fak. univ. v. z. Poronta Helena, roj. Hribar, 74 let, učiteljica, Stepanja vas, Peterca Janez, 78 let, kmetovalec, Dravlje Kocišnica Stanislav, 35 let, čevljarški pomočnik, Saje Florijan, 68 let, kurjač drž. žel. v p., Oršič Ana, roj. Eisner, 59 let, žena šefa mešne kontrole pri carinarnici, Jarc Regina, roj. Flere, 63 let, žena mest. delavca, v Ljubljanski bolnici umrli: Kunovar Vinčo, 28 let, ključavničarski pomočnik, Trata, obč. St. Vid nad Ljubljano, Benko Janez, 27 let, sin pogodb. uradnika, Perc Franc, 17 let, kroj. vajenc, Kočevje, Rudnik, Lešnjak Iva, 65 let, žena vpk. drž. žel., Rakelj pri Logatcu, Dragar Frančiška, 27 mesece, hči plekarja, Nadgorica pri Ivanu, Novljan Julij, 70 let, obč. ubogi Medvode, Ruparšič Alojzija, posestnica, 47 let, Retje pri Kočevju, Vidali Frančiška, 23 let, kuharica, Lesnik Alojzij, 17 let, delavec, Duplica pri Kamniku, Kraj Božidar, 3 meseca, sin služkine, Resnik Marija, 56 let, vdova rudarja, Benet Marija, 64 let, žena drvarja, Podkoren, obč. Kranjska gora, Pozdiž Anton, 69 let, poštni sekretar v p.

— **Iz V kavarni »Leon«** prijetno presenečenje. Velesajmski dnevi bodo privabljeni v Ljubljano obilo tujcev, med katerimi bo gotovo tudi mnogo vaših znancev. Zakaj bi si belili glavo, kam jih boste peljali, da se bodo res dobro zabavali tudi do zgodnje jutranje ure. Kavarna »Leon« vam je odzvala vse te vaše skrbi, saj je angažirala odlično cigansko kapelo, ki tudi za glasbene sladokusce pomeni pravi užitek. Obiščite to znano ljubljansko kavarno in povabite tja tudi svoje prijatelje! Postregli vas bodo z odlično kapljico, dobri prigrizkom in najboljšim razpoloženjem.

— **Iz Botri in botrice** bodo svojim birmancem in birmankam napravili največje veselje. Če jih bodo pripeljali v nedeljo ali ponedeljek dopoldne ob 10.30 uri v kino Union k predstavi zanimivega, poučnega in izredno napetega filma »Toomai poglavar slovov« (Elephantov). Ta film, ki nudi gledalcu nepozaben vpogled v kraljestvo eksotičnega živalstva in narave je izredno primeren za mladino, vedel česar ga tudi toplo priporočamo v oled.

— **Iz Obleke kemično čisti, parno liko SIMENCO.** Kolodvorska ul. 8.

— **Iz Pravega velemestnega nočnega življenja.** Ljubljana ne pozna, razen dvakrat na leto, ko imamo velesajme; veselilni prostor bo nudil tudi ob tej velesajmski priložnosti od 4. do 13. junija obiskovalcem pravo ljubljansko nočnega življenja vrveža. Zabavajta vam bodo nudila ne le izbrano zabavo, kakršno, cenijo velemestnani, temveč bodo imela tudi značaj pristnih domačih gostišč, v kakršnih se najbolje počutimo. Vsaak bo izbral po svojem okusu: dovolj bo plešal, hrupa ter godbe zabavali vas bodo artisti ali se pa boste umaknili v mirno zabavišče k mizi prijetnega tihočaja.

KINO MATICA 21-24 — VELIKA FILMSKA SENZACIJA ZA LJUBLJANO
NELSON EDDY v najnovejši šlager opereti pesmi, glasbe, plesa, revije in humorja.
ROSALIE ELEANOR POWELL
Ilena Massey
ZA BINKOŠNE PRAZNIKE REZERVIRAJTE VSTOPNICE V PREDPRODAJI!

— **Iz Na torčovi produkciji šole Glasbene Maticice nastopijo** gojenci člaviarskega oddelka, ki posejajo pouk pri gđ. Bračičevi, prof. Lipošiču, Mahkotovi, Pavčiču, Roegerjevi, Šmalčevi, Šoncu in Štrkljaču. Na sporedu je skupno 28 nastopov. Izvajajo se dela domače in tuje literaturo. Podrobni spored se dobi v knjižarni Glasbene Maticice na Kongresnem trgu. Druga in zadnja produkcija šole Glasbene Maticice bo v petek, 10. tm. Začetek vselej ob 18.15.

— **Iz Nebotičnik v velesajmskem razpoloženju.** Ljubljano bo te dni obiskalo mnogo tujcev. Čisto gotovo je, da si bodo vsi ogledali naš nebotičnik, ki pa se je za velesajmske dni še prav posebno dobro pripravil. Za nebotičnikov bar so angažirali najboljša mednarodna umetnika, res posebno pa se med njimi odlikuje Duo Jonn, ki izvaja neverjetno težak in naporen ruski narodni ples, pitalo pa za svoje akrobatske ples zasluzi tudi The Hansons. Prijetna zabava v baru in na lepi razgledni terasi našega nebotičnika na seveda ni vse. Popoldanski koncert v udobni kavarni, odličen sladoled, dobra in okusna ledena kava, izborno »Lejak« pivo v vrčkih, res izbrana vinska kapljica in še nešteto drugih dobrot so priznana prednost nebotičnika. Ne premislujte, kam ostate sli s svojimi prijatelji: naš nebotičnik skrbi tudi za najbolj razvijene ljudi in postreže vsakemu po njegovemu okusu. Priporočite ga vsakemu in obiščite ga tudi sami!

— **Sprejemni izpiti na III. drž. realni gimnaziji v Ljubljani** bodo 24. in 25. t. m. Prošnje se bodo sprejemale v ravnateljstvu pisarni 22. in 23. t. m. Prošnje je treba kolokovati z 10 din, priložiti rojstni in krstni list ter posebno izpisevalo o dovršeni ljudski šoli. K izpitu se bodo pripustili učenci, rojeni v letih 1925, 1926, 1927, in 1928.

— **V evangelijski cerkvi** bo jutri na binškošno nedeljo med bogoslužjem ob 10. dopoldne slovesna konfirmacija 14 konfirmandov.

— **Iz Umestnostno zgodovinsko društvo v Ljubljani** — izlet v sredo popoldne (8. junija) ob 14. na Ig, Isko vas in na Golo (najlepša priznana ljubljanske škočije). Sestanek na Kongresnem trgu. Cena 12 din. Zglasiti se je v trgovini Podkrajšek na Jurčičevem trgu do srede ob 11. Prijatelji umetnosti povabljeni.

— **Iz Družba košarje na Bokalnah** bo 12. t. m. ob 9. pred gradom, ko bo mestno poglavarstvo oddalo košarjo na 10 ha travnikov v manjših delih.

— **Iz Jugoslov.-čehoslov. liga v Ljubljani** vabi na svoj redni občni zbor, ki se bo vršil 8. t. m. v II nadstropju »Zvezde« ob 20. uri zvečer, vse svoje člane in prijatelje. Jugoslov.-čehoslov. liga v Ljubljani.

— **Umeriti svoje izlete** v binškošno nedeljo popoldne v Zdobrovo. V gostilni »pri Mačkuc«, ki je zaslovela s svojimi izvrstnimi vini in izborno kuhinjo, bo ta dan razstava malih živalic, in v zvezi z njo za-

Kino Sloga, tel. 27-30
ob 16., 19.15 in 21.15 uri
LIL DAGOVER
IVAN MOZUHIN
zbor **DONSKIH KOZAKOV**
HADŽI MURAT
Velefilm herojstva, kozakškega viteštva in ljubzni po noveli L. N. TOLSTOJA: »BELI VRAČ«
Glasba: ČAJKOVSKI, MUSORGSKI, BORODIN.
MATINEJA danes ob 14.15, jutri ob 10.30 uri.
Shirley Temple: ČIN-ČIN, begunka iz Kine

— **Iz Prava senzacija za Spodnjo šiško** bo v nedeljo 5. t. m. revanzna tekma med »Balinčarskim klubom Rožna dolina, gostilna Jelocnik« in med »Balinčarskim klubom Spodnja šiška, gostilna »Pri Maksimur««. Preteklo nedeljo je izpadla tekma pri Jelocniku v korist šiškarjev s 4:0. Ves teden so Rožnodolanci pridno trenirali in se hočejo v nedeljo revanširati šiškarjem. Začetek bo točno ob 14.30 v gostilni »Pri Maksimur« na Jernejevi c. 24.

— **Iz Revolva na brodu Bounty,** največja pomorska pustolovščina vseh časov je filmska binškošna senzacija kina Moste. Kot drugi film je zadnje delo slavne Renate Müller »Madame X«.

— **Filozofske družbe v Ljubljani** priredi drevi ob 18 v mineraloški predavalnici naše univerze v prazni 70-letnici Alcaia Use-ničnika, predavanje o temi: Aleš Ušeničnik in moderna filozofska problematika. Predaval bo univ. prof. g. dr. France Veber. Vstop prost. Vabljeni vsi, ki se zanimajo.

— **Iz Drevi pa vsi k Martine v Zgoranje Šiško,** kjer bodo gostovali šentjakobčani s uspešno vesoljstvo »Nobene žene večk« Da si zasigurate dobre in udobne sežede stopite takoj v novo dvorano g. Martine, kjer poruše od 15. do 17. ure dneva blagajna. Nizka vstopnina od 4 do 8 din bo omogočila tudi revnejšim slojem, da bodo preživeli današnji večer v vselem razpoloženju. Začetek predstave bo točno ob pol 9. uri.

— **Iz Gostilna Martine Zg. Šiška.** Jutri in v ponedeljek koncert! Nov program! Dobra vina! Priznana kuhinja! Lep vrt!

Danes ob 20.30, na binškošno nedeljo in ponedeljek ob 14., 17.30 in 21. uri
Revolta na brodu Bounty
in
»MADAME X«
z Renate Müller
KINO MOSTE

— **Iz Bežigrajske botre opozarjamo** na lo-točatelje Staut. Tyrševa 35.

— **Iz Upravni odbor Oražinega dijaškega doma** je poklonil v počastitve spomina svojega dolgoletnega predsednika prof. dr. A. Serka Jugoslovanskemu akademskemu podpornemu društvu v Ljubljani znesek 1000 din. Iskrena hvala, pokojniku hvaležen in časten spomin.

— **Jugoslovensko-bolgarska liga** vabi vse svoje člane in prijatelje bratskega bolgarskega naroda, da se zanesljivo udeležijo sprejema bratskega bolgarskega železničarskega pevskega zbora »Slavojkov« iz Ruse, ki bo jutri v nedeljo ob 7.26 zjutraj na glavnem kolodvoru. Ravnotako naj nihče ne izostane od koncerta, ki bo ob enajstih v veliki dvorani Filharmonične družbe. Na binškošni ponedeljek se bodo bratski gostje s prvimi jutrnimi turističnim vlakom odpeljali na Gorjansko, kjer si bodo ogledali Bled in Martuljek, zvečer ob 20. pa se bodo odpeljali iz Ljubljane v domovino.

— **Iz Vse prijatelje bolgarskega naroda in slovanske pesmi sploh,** opozarjamo na jutrišnji koncert železničarskega mešanega zbora iz Ruse v Bolgariji. Zbor Slavojkov se pripelje v Ljubljano jutri zjutraj z brzovlakom in koncerta ob 11. uri dop. v veliki Filh. dvorani pod vodstvom svojega dirigenta Marina Nikolova. Zbor šteje 70 članic in članov, na koncert najljubše vabimo. Vstopnice so v prodaji v knjižarni Glasbene Maticice.

— **Iz Vpisovanje v 12-dnevni tečaj** o negi in prehrani dojenčka se vrši dnevno med dopoldanskimi uradnimi urami v drž. zavodu za zdravstveno zaščito mater in dece v Ljubljani, Lipičeva ul. (Dežji dom kraljice Marije) — telefon štev. 4471. Tečaj se bo vršil 2-krat tedensko ob ponedeljkih in četrkih vselej ob 17. do 18. ure ter se brezplačno dne 9. junija t. l. Tečaj je brezplačen. Prečetniški zavoda.

— **Iz Lovec, planince in prijatelje narave** opozarjamo na prekrasen film »Divji lovec«, napravljen po L. Ganghoferjevemu romanu. Film se od danes naprej predvaja v kinu Unionsu.

nimivo strokovnjaško predavanje. Sledila bo vesela zabava ob imenitni godbi. Pojedina piščancev in na raznju pečeno jagode. Od postojice Devica Marija v Polju je deset minut lepega izprehoda.

Z Jesenic

Sokolsko društvo Jesenice se bo z vsemi oddelki udeležilo slavnostnega razvzivanja prapora Sokolskega društva v Gorhju, v nedeljo 5. t. m. Sokolski oddelki bodo točno ob 9.30 uri dopoldne odkorakali izpred Sokolskega doma na Jesenicah z godbo in prapori na čelu. Sli bodo peš skozil Vintgar. Med potjo se bodo pridružili še sokolski oddelki iz Koroške Bele, Javornika in Blejske Dobrave. Odhod z Jesenic točno ob določeni uri.

— **Sportni dan SK »Bratstva«** bo v soboto in nedeljo 16. in 17. julija na tukajšnjem sportnem stadionu. Glede na to, da SK Bratstvo letos praznuje 10 letnico obstoja, se bo letošnji sportni dan vršil v zelo velikem obsegu. K sodelovanju bodo povabljeni pomenbi sportni klubi iz naše ožje domovine in tudi iz inozemstva.

Sava si utira stalno strugo. Odkar je zgrajen nov savski jez, ki sam regulira višino in odtok vode, je tok Save od Milanove loga navzdol mnogo hitrejši. Sava stalno odnaša velike naplavine gramoz in peska in si utira vedno globlje strugo, tako da je tako velika poplava, kot je bila v jeseni l. 1926, skoraj nemogoča. S poglabitvijo savske struge bo vrednost zemljišč na obeh bregovih Save veliko pridobila.

Iz Kranja

— **Nesreča pri delu.** »Slov. Narod« je že poročal, da popraviljo drž. cesto od Nakla proti Brezjam. V četrtek zvečer okrog 18. ure se je delavcu Pungercarju Antonu iz Trebinega pripetila huda in nevarna nesreča. Pri stroju za škropljenje vrela smole je odletel ventil ter je Pungercarja od nog do glave polila vrela smola. Dobil je hude opekline po obrazu, vratu in rokah. Oči si je ponorečenc rešil, ker jih je hitro zaprl. Pungercarja so najprej odpeljali v Kranj k zdravniku, nato pa v bolnišnico.

— **Kranjski vodovod je zopet odpovedal.** Skoro ves ta teden vlada v Kranju občutno pomanjkanje vode, čeprav o suši ni govora. Pomanjkanje je bilo topot še hušše, kot druga leta. Včasih je primanjkovalo vode večinoma le v Kokrškem predmestju, ki leži nekoliko višje od mesta, ta teden pa ni bilo vode v starem delu mesta. Ne samo da ni tekla v višjih nadstropjih, marveč je celo v prtiličju ni bilo. Na še gospodinje so bile prisiljene, da so s škafi v roki hodile in iskale po mestu vodo za kuhanje. Ze to prvo letošnje občutno pomanjkanje nam kaže, da se bo letos vodovodna mizerija še ponavljala. Kranjska občina, ki je že stotine milijonov plačala Beogradu na davkih, je upravičena zahtevati od države, da čim prej zgradi in financira vodovod iz Predvorja do Kranja. Menda ne bomo prisiljeni kopati in postavljati vodnjake kot pred 50 leti, ali pa hoditi po vodo na okuženo Savo in Koko.

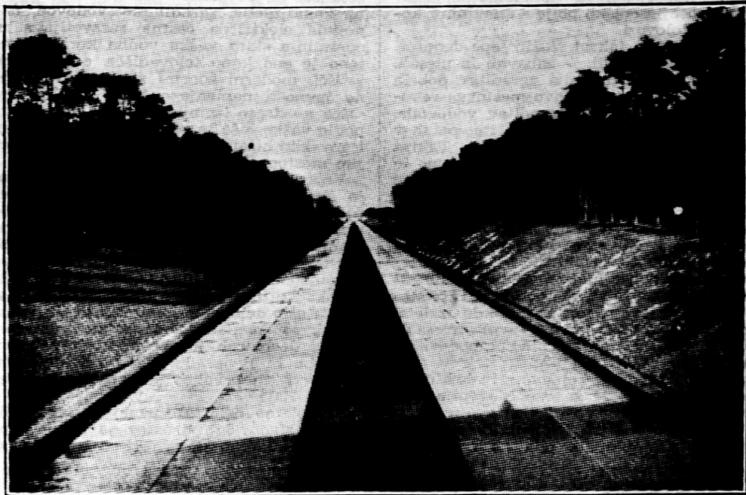
Iz Šoštanja

— **Učiteljsko zborovanje.** V soboto dopoldne je zborovalo šoštanjsko Učiteljsko društvo. Lepo obiskano zborovanje je vodil predsednik g. Menec, ki je podal tudi izčrpano situacijsko poročilo o naših splošno prosvetnih in personalnih razmerah ter o stanju v učiteljski stanovski organizaciji. Sledilo je predavanje g. dr. Rudolfa Kolariča iz Ljubljane. Govoril je o slovenskem pravopisu. Nazorno je prikazal razvojno pot slovenskega jezikoslovja in predložil naloge, ki še čakajo naše jezikoslovce pri delu pa popolnost pravopisa. Po sprejetju raznih resolucij za glavno skupščino JUJ in slučajnostih je bilo zborovanje zadnje v tem šolskem letu, zaključeno.

— **Poroka.** Te dni sta se poročila v Smartnem ob Paki tukajšnji avtonodietnik g. Ivan Kočevar in gđ. Heda Steblovec iz Smartna ob Paki. Da bi srečno bilo!

Cestno vprašanje je življenjsko vprašanje države

K prvemu cestnemu kongresu v Ljubljani in cestni razstavi na ljubljanskem velesajmu

Nemška avtomobilna cesta, široka 25 m. Na to cesto smejo samo avtomobili in motocikli

Ljubljana, 4. junija. Te dni, ko bo v Ljubljani cestni kongres in ko nas bo na cestno vprašanje opozarjala cestna razstava na velesajmu, se bo javnost začela še posebno zanimati za vprašanja, ki na nje čakamo že tako dolgo odgovora: Zakaj ne sledimo drugim državam z modernizacijo cest, zakaj ne kažemo več razumevanja za potrebe sodobnega prometa in zakaj ne znamo poiskati sredstev za graditev modernih cest? Po vseh znakih lahko sklepamo, da bo cestni kongres našel vsa ta vprašanja ter da bodo našli tudi primerne rešitve. Priznati je treba, da tudi pri nas povsod prodira spoznanje, da naša država mora dobiti čim prej moderne ceste, saj brez njih ne more živeti, kakor prejšnja stoletja niso moglo živeti obmorske države brez mornarice. Če je bil že v rimskih časih resničen rek, da je cesta življenje, je še tem bolj dandanes, ko je avtomobilizem postal eden najpomembnejših činiteljev v prometu.

AVTOMOBILIZEM PRI NAS IN V DRUGIH DRŽAVAH

Samo po sebi se razume, da se avtomobilizem ne more razviti brez primernih cest. Tega še ni treba dokazovati s številkami, toda številke o razvoju avtomobilizma v drugih državah in pri nas so tako značilne za naše razmere, da jih ne smemo prezreti. Po cenitvah (točne statistike ni) je v Evropi okrog 12 milijonov avtomobilov. V Evropi je najbolj razvit avtomobilizem v Franciji in Nemčiji; ob koncu lanskega leta so imeli v Nemčiji 2.400.000 motornih vozil in odpade na 28 prebivalcev en avtomobil, v Franciji pa že na 22 prebivalcev. Anglija je imela ob koncu lanskega leta 2.300.000 motornih vozil, Francija pa 2.200.000. Kako smo zaostali, kaže že dovolj to, da pri nas odpade na 1000 prebivalcev po en avtomobil, saj je v vsej državi le okrog 14.000 osebnih avtomobilov.

TURIZEM IN NASE CESTE

Slovenija ima vse pogoje za najlepši razvoj turizma — razen cest. Slabe ceste ne zavirajo le razvoja avtomobilizma v državi, temveč izredno škodujejo tudi razvoju turizma pri nas. Avtomobilisti iz drugih držav se čedalje bolj izogibajo naše države zaradi slabih cest. Naša država je postala za avtomobiliste nekakšen nepripraven otok, okrog njega živahno utripajo moderne prometne žile, na njem pa čedalje bolj zamira življenje. Slovenija je na mednarodnem križišču, stičišče mednarodnih poti med jugom in severom, med vzhodom in zahodom. Leži med Balkanskim in Apeninskim polotokom, stika se s srednjo Evropo, Podonavjem in soseda je Jadransko morje. Če njena lega sama na sebi zahteva, da bi morala imeti dobre ceste, toda doslej nima niti zveze z morjem, čeprav bi bila cesta iz Ljubljane do Sušaka komaj dobrih 100 km dolga.

Lani, ko se 7 tujcem prometu niso več kazale posledice gospodarske krize, je pehalo v našo državo skozi št. IIj samo okrog 4.000 inozemskih motornih vozil. Na drugih omejenih postajah promet seveda ni bil v splošnem živahnejši. Avtomobilisti iz severnih držav bi se vozili na morje skozi našo državo in ustavljali bi se seveda tudi pri nas, če bi bile naše ceste vsaj nekoliko boljše. Dokler ne bo Slovenija dobila primernih cest, bo država trpela ogromno škodo zaradi zastoja v tujkem prometu.

Da v resnici slabe ceste zavirajo tako zelo tujski promet, nam kažejo številke: Avstrijo je obiskovalo 80% tujcev, ki so se pripeljali z motornimi vozili (motocikli in avtomobili), Italijo 70%. V Švico so se pripeljali tujci samo l. 1932. z 194.612 motornimi vozili, v Nemčijo pa z 115.360. Za pred 10 leti, ko so bili pri nas tujski prometni termini skoraj še neznan, je švico obiskalo okrog poldrugega milijona tujcev. Našo državo je pa obiskalo lani le 273.900 tujcev. Tujski promet je torej pri nas še tako slabo razvit, da se ne smemo čuditi, če se jim na nekaterih pristojnih mestih ne zdi pomembna gospodarska panoga ter da mu ne posvečajo primerne pozornosti. Seveda ne pomislijo, da tujskega prometa ni brez primernih cest.

VPRASANJE FINANCIRANJA GRADITEV CEST

Vsa vprašanja, ki so pri nas v zvezi z modernizacijo cest, se zavozvajajo, ko se vprašamo, kjer vzeti denar za cestne graditve. Na pristojnih mestih sicer vedo, da je vzdrževanje modernih, tlakovanih cest mnogo cenejše kakor navadnih makadamskih cest. Toda neresljivo se jim še zdi vprašanje, kako mobilizirati ogromne vsote za stroške graditve modernih cest. Po

proračunu stavbnega ministrstva bi znašali stroški za zgraditev modernih cest, ki bi povezale našo državo s svetom in ki bi držale skozi večja mesta ter bi bile dolge okrog 500 km, okrog 4.5 milijarde din. To je prevelika vsota, da bi jo lahko vzeli z rednih proračunskih dohodkov. Tudi največje države niso mogle zbrati na mah denarja za tako velike investicije, ki se obrestujejo šele v bodočnosti. Večina držav je zbirala denar za ceste na podlagi posebnih zakonskih odredb. Tudi naša država je že l. 1931 izdelala zakon o cestnih fondih. Po dolgih letih je zakon končno dobil praktično vrednost, ker finančni zakon za proračunsko leto 1933/39 nudi poblastilo za uredbo z zakonsko močjo o cestnih fondih. Dohodki cestnega fonda bodo znašali na leto okrog 120 milijonov din. Glavni viri dohodkov bi se naj stekali iz dohodkov carin na motorna vozila, kavčuka za vozila, bencina, nafte itd. Toda finančni minister ni soglašal s tem predlogom, češ, da so bili vsi carinski dohodki upoštevani za redne potrebe državnega proračuna in da bi zaradi tega prišel proračun iz ravnotežaja, če bi del dohodkov carin prešel v cestni fond. Zagovorniki načrta cestnega fonda se pa sklicujejo na izkušstva Čehoslovakov, ki so svoj cestni fond v glavnem sestavljali z dohodki carin. Zaradi boljših cest so carinski dohodki kmalu zelo narasli in državni proračun ni trpel zaradi zmanjšanja dohodkov.

KOLIKO DAJEJO DRUGE DRŽAVE ZA CESTE

Napredne države so seveda že rešile vprašanje financiranja cestnih del. Najprej je začela graditi moderne ceste Amerika, ki zdaj daje zopet 400 milijard din za 6 novih avtomobilskih cest. Nemčija ima okrog 220.000 km dobrih cest in gradi 7.000 km avtomobilskih, za kar bo izdanih 70 milijard din. Skupno z Avstrijo bo imela 10.000 km avtomobilskih cest. V Švici daje država iz skupnih sredstev 480 milijonov din, kantoni pa 600 milijonov din za svojih 15.000 km cest na leto. Naša država ima 10.000 km cest (državnih). Skupno je v naši državi 40.000 km pomembnejših cest, za kar bi potrebovali najmanj milijardo din na leto. Francija ima 80.000 km državnih cest. V primeri s površino naše države s površino Francije bi morala imeti Jugoslavija 36.000 km državnih cest. Naša država porabi na km ceste 10.000 din, Francija 47.000 din in Švica 73 tisoč din! Švica je izdala samo za planinske ceste 5 milijard din.

INVESTICIJE ZA CESTE SE BOGATO OBREŠTUJEJO

Strokovnjaki so izračunali, da vsaka milijarda din za ceste spravi v cirkulacijo 2,8 milijarde din. Če prvo leto narasajo državni dohodki zaradi te investicije na 250 milijonov din. Naša država trpi na leto milijardo in 200 milijonov din škode zaradi slabih cest. Zato je pač lahko za govarjati modernizacijo naših cest. Najdalje v 20 letih moramo modernizirati 10 tisoč km državnih in 30.000 km banovinskih cest. Na leto bi potrebovali za ta dela 830 milijonov din ali skupno 6,6 milijarde din, 220.000 din na km² cestne površine. Za ceste bi morali izdati na leto okrog 7% državnega proračuna, in sicer za zgraditev novih cest in za vzdrževanje še vsaj 170 milijonov din. Mnoge države nudijo iz rednih proračunskih sredstev po 7% proračunske vsote brez prispevkov samoupravnih proračunov.

Iz cestnega sklada bi naj bilo določeno na leto 400 milijonov za državne in prav toliko za banovinske ceste, ostanek 200 milijonov din bi pa bil določen za mestne in občinske ceste ter križišča cest z železnicami.

Doslej je bilo v naši državi moderniziranih komaj 3% državnih cest, ko pa bodo letos končana začeta dela, bomo imeli 4% moderniziranih državnih cest. Še slabša slika se nam kaže, ako primerjamo dolžino moderniziranih cest z dolžino vseh cest v državi: moderniziranih je samo 1,5% cest.

PODATKI O PRVI NAŠI DALJŠI BETONSKI CESTI

Cesta št. Vid-Jeperca je pri nas prva daljša betonirana cesta. Delo je bilo odano v treh etapah, in sicer najprej preložitve medanskega klanca 24. II. 1936, zemeljska dela in betoniranje železobetonskega nadvoza ob medanskem klancu 15. avgusta 1936. Dela je izkliciralo podjetje ing. J. Dedek za 7.550.000 din. V prvi sezoni so bila v glavnem končana zemeljska dela in podlaga cestnišča, v drugi sezoni, lani, so pa ceste tlakovali. Manjša dela, plantiranje pobojij itd. so bila končana te

dni. Rok je minil danes. Samo betoniranje cestnišča je trajalo 112 delavnikov. Za samo cestnišče so porabili okrog 5.000 m³ prodra, 3.700 ton portlandnega agregata in skoraj 200 vagonov cementa.

Cestišče je široko samo 6 m, banketi ob njem so pa le posuti s peskom in ne posebno primerni za vožnjo s kolesi in tudi ne za hojo. Zato pešci in kolesarji silijo na gladko betonsko cestnišče ter ovirajo avtomobilski promet. To je tudi eden glavnih vzrokov, da se zdi cesta preozka. Nujno potrebno bi bilo utrditi bankete, kolesarji pa bi morali dobiti svojo cesto, vsaj najprej od Ljubljane do Medvod.

LEPI NAČRTI, KI NE SMEJO OSTATI LE KOS PAPIRJA

Nestotokrat je bilo že zapisano, da je Jadranska cesta za Slovenijo življenjskega pomena. O akciji za to cesto zadnje čase nihče več ne govori mnogo, kakor da smo se že odrekli načrtom in upanjem. Čeprav je dovolj dobro znan slovenski narodni značaj, vendar še ne moremo verjeti, da smo se zadovoljili že s koščkom gorenske ceste. Ob tej priliki se naj dotaknemo posebno zanimiva zamisli ing. C. Pirca, tajnika Društva za ceste; ing. Pirc predlaga priključenje planinske ceste jadranski cesti. Proga bi bila: Sušak — Ljubljana — Polhov gradec — Crni vrh — Poljane — Podrož — Sorica — Bohinjska Bistrica — Sv. Janez — Srednja vas — Uskavnica — Rudno polje — Krnica — Bled — Lesce — Begunje — Tržič — Kranj — Kamnik — Kranjski Rak — Luče — Solčava — Črna — Prevalje — Guštanj — Kotlje — Slovenj Gradec — Mislinje — Pohorje — Sv. Areh — Reka — Hoče — Maribor — dolina Radovne — Mojstrana — Kranjska gora — Vršič. Cesta bi imela tri odtape: Mojstrana — Vrata; Uskavnica — Velo polje; luška cesta — Velika planina. Cesta bi bila 592,6 kilometrov dolga, če računamo tudi del ceste, ki spada pod savsko banovino. 301,6 kilometrov cest že leži v projektirani progi (treba bi jih bilo seveda rekonstruirati). Cesta bi vezala naše planine z morjem in bi bila dostopna iz Italije od Planine, iz Nemčije od Podkorenskega sedla ali čez Ljubelj. Ni treba še dokazovati, kako izrednega pomena bi bila ta cesta za razvoj tujkega prometa pri nas. Od-

Vse življenje zdravi trdni zobje!

Kdor zjutraj z zlasti pa zvečer redno uporablja Sargov Kalodont, skrbi za to, da ostanejo njegovi zobje ne samo bleščeče beli, temveč tudi brez zobnega kamna. Kajti le Sargov Kalodont vsebuje v Jugoslaviji sulfocinoleat, ki uspešno deluje proti zobnemu kamnu. Zato uporabljajte samo Sargov Kalodont!

SARGOV

KALODONT

Proti zobnemu kamnu

pria bi svetu lepoto naših planin, ki je zdaj nezbrabljeno bogastvo, in povežala bi mnoge slovenske kraje, ki so zdaj skoraj povsem odrezani od sveta.

Seveda pa mora Slovenija najprej dobiti jadransko cesto in šele potem bomo lahko začeli upati na uresničitev zamisli planinske ceste.

Upamo, da bo kongres društev za ceste s cestno razstavo najbolj živa manifestacija za takojšnjo rešitev tako zvanega cestnega vprašanja ter da bomo prešli od slavnostnih besed k trdemu ter stvarnemu delu.

Basist Schiffrer-Navigin pripoveduje

K današnji premieri Ponchiellijeve opere „Gioconda“

Ljubljana, 4. junija

Ura je preko poldneva, in orkestralna skušnja za Ponchiellovo opero „Gioconda“ se bliža kraju. Na odru so zbrani solisti, zbor in balet. Pri pultu v orkestru ravnatelj Polič. Z žilavo vztrajnostjo vezba III. dejanje „Giocondex“. Vedno znova prekinja petje z orkestrom, vrača prizore in sodelujoči delajo z vso vnemo in prizadevnostjo, da bi ravnali po napatkih ravnatelja in režiserja prof. Šesta. Skušnja teče dalje. Tu in tam so še premalo izpljena mesta in ravnatelj se trudi, da bi dosegel še bolj izrazite muzikalne in pevске odtenke, še finešje učinke, še bolj dogmno obliko. Med znanimi obrazi naših solistov Oljekopove — Gioconde, Kogejve — Laure, Franca — Enza in Janka — Barnabe, vidim našemu opernemu občinstvu doslej neznanu lice, gosta Schiffrer-Navigin, ki bo pel v tej operi partijo inkvizitorja Alvisa Badoera.

Gledam: zastavna pevčeva pojava — kakršno zahteva oder — se kretna na sceni; kultivirane geste izdajajo umetnika, ki je na odru doma, čisto in razumljivo frazirane besede, nijansirane petja — vse priča o zrelosti njegove umetnosti. Zive izrazite oči odsevajo razumsko in čustveno sodoživljanje partije, a igra, v kateri ni tudi med petjem drugih nikdar mrtve točke, je dokaz za intenzivno poglobljenost v lik, ki ga predstavlja. Ne dvomim, da bo umetnik, ki je pridobil na koncertnem odru na mah s svojo umetnostjo in človeško prikupnostjo svoje poslušalce, zmagal z močjo svoje osebnosti tudi na opernem odru.

Po skušnji, ko zeva pred nama mračna praznina skopo osvetljenega odra, sediva med naslikano krasoto renesančnih kulis in kramljava. Topel, prisrčen, odkrit človek je, ki govori z izredno prikupno prostodušnostjo o svojem gledanju na razmere — predvsem umetniške — v različnih državah, kjer jih je imel priliko spoznati.

— Kje ste študirali in začeli svoje pevsko kariero? — Moj pevski študij pri mastru Vezzaniju (ki je bil tudi učitelj znamenitega pevca Pinze) v Bologni, je trajal šest let. Po končanem študiju sem pel v Italiji v različnih krajih: Benetkah, Bologni, Firenzi itd. In kje ste bili v prvem stalnem angažmanu?

— V Čehoslovaški v Teplitz-Schönau. Istočasno pa sem se še vedno izpopolnjeval v petju pri pedagoginji ge Buccarini in bil ob enem njen asistent.

— Ali ste bili kasneje še kje v stalnem angažmanu?

— Da, v Nemčiji, v Berlinu pri Deutsche Musik-Bühne in pri Landes-Bühne, kasneje pa eno leto v Rostocku.

— Kakor kaže, ste največ časa prebili na različnih gostovanjih; v katerih krajih ste koncertirali?

— V Nemčiji: V Hamburgu, Leipzigu, Kölnu, Mannheimu, Düsseldorfu itd. Letos sem bil na ameriški koncertni turneji, kjer sem pel v New Yorku, Bostonu, Filadelfiji, Washingtonu, Clevelandu in še nekaterih drugih mestih.

— Kakšne partije spadajo v vašo stroko?

— Vse vloge za basso-cantante. V Nemčiji sem pel največ Wagnerja, Mozarta, Lortzinga pa tudi nekaj malega italijanskih oper.

— Kakšni so vaši vtisi o umetniškem delu, razmerah in publikii v Nemčiji?

— Pod Hitlerjevimi režimom goje predvsem v največji meri Wagnerja v stari, klasični obliki, to je, zahtevajo za interpretacijo njegovih partij pevcev obsežnega in močnega glasu. Dirigent Toscanini hodi v tem pogledu svoja pota ter skuša interpretirati Wagnerjeve opere na lažji način s tem, da jih ne podaja v pretirano močni tonalni obliki, temveč skuša omejiti preveč nasilne učinke z milejšimi. Nemčija je izgubila pod sodobnim režimom mnogo sijajnih dirigentov (eden izmed njih je bil Oppenheim, s katerim sem imel priliko delati.) Zdaj odločujeta v izbiro umetnikov na državnih zavodih predvsem njihova politična orientacija, in šele v drugi vrsti njihovo znanje in umetnost. Dasi je našlo zaradi tega doslej mnogo nezaposlenih pevcev in igralcev angažmane, je vendarle še okrog 8000 brezposelnih.

— Kako je v Italiji v pogledu repertoarja?

— Ker goje tam sistem stagnacija, je zato repertoar precej enostransko usmerjen. Predvsem gojijo domačo klasično opero: Verdija, Rossinija, Donizettija, Puccinija, razen v Scali, ki ima poleg teh, tudi vselej nekaj modernih, ali iz drugih narodnih literatur izbranih del na repertoarju. Kakor vidimo, vlada v Nemčiji kakor v Italiji radi izključno nacionalne orientacije zelo enostransko usmerjena umetnost.

— Kakšne vtise vam je zapustila v tem pogledu Amerika?

— Edina stalna opera — v kolikor sem se imel priliko prepricati, je Metropolitan-ka, ki pa ima samo 14 tednov sezijo. Razen tega se nahaja v New Yorku san Carlo, opera Company, to je nekakšen ameriški stagnacijski delo turneje po Zedinjenih državah. Od te družbe sem dobil ponudbo, da bi sodeloval, toda nisem se mogel odločiti. Razen navedene ima tudi Chicago opero. V zadnjem času si prizadevajo v San Franciscu, St. Louisu in Philadelfiji dati operne predstave. Kakor vidite, je razvita operna umetnost v Ameriki v zelo majhni meri. Tembolj pa gojijo zato simfonjsko orkestralno glasbo in to predvsem v Bostonu, Filadelfiji in New Yorku, kjer se nahajajo posebno znani simfonjski orkestri. Letos je sestavlil Toscanini tak simfonjski orkester izključno za radio ter je dirigiral tekem sezije 10 koncertov, vsako soboto po enega.

— Kakšen je okus Američanov za glasbo?

— Kolikor sem imel priliko presoditi, se navdušujejo Američani predvsem za melodiozna dela, za modernejšo glasbo pa nimajo toliko smisla — to velja za opere. Koncertna publika je zelo kultivirana ter jako dobro pozna in cenil Mozarta, Schuberta, Schumanna in Wolfa. Tudi slovenske pesmi, ki sem jih pel na svojih koncertih, so izredno ugajale in navdušile občinstvo. Mnogo društev in klubov v Ameriki goji glasbo ter prireja različne koncertne večere, pa tudi oratorije, vse seveda v velikem slogu. Večina oratorijev, pri katerih sem sodeloval, je bila izvajana v cerkvah.

— Kakšne so umetniške razmere v pogledu zasluzka v Ameriki?

— V zadnjem času vlada v tem zelo velika kriza, saj se govori o petnajstih milijonih brezposelnih, med katerimi je brez dvoma visok odstotek umetnikov. Čas bajnih gaž je minil, samo Metropolitanka plačuje svojim najboljšim članom dokaj visoke gaže, med tem ko so drugi občutno slabše plačani. Res dober zaslužek pa je pri ameriskem radiu, ki ima popolnoma drug sistem kot evropski.

— V čem se razlikuje od našega?

— Ameriške radijske postaje oddajajo proti določenemu plačilu gotove ure različnim veleindustrijam, podjetjem in trgovinam. Te pa same sestavljajo v svojo reklamno program za odkupljeno uro, ter angažirajo v to svrhu umetnike, ki si jih same izberejo. Ford ali podobni bogataši žrtvujejo za svoje reklame ure ogromne vsote, s katerimi lahko honorirajo najboljši svetovne umetnike. Zato so tudi te reklame ure v radiu največja zanimivost za naročnike.

— Precej smo se oddaljili od naše opere — in od vaše prve vloge na našem odru — kakšne načrte imate za bodočnost? Zasmeljal se je s pritenjenim smehom. nato pa je dejal: »Dalje prihodnjik!«

Maša Sl.

Prošnja najbednejših

Vojniki pri Celju, 2. junija.

Tu v hiralnici je nas mnogo mladih brez staršev in bližnjih sorodnikov. Bolezen je nas napadla, že v zgodnji mladosti. Mnogo je nas tuberkuloznih in slepih, mnogi še niso stari 20 let, pa že leže več let nepremično v posteljah kot žrtve revmatizma in kostne tuberkuloze. Tako leže in čakajo, kdaj jih bo rešila smrt silnih muk. Zdaj, ko je postalo toplo, so nas jeli strežniki nositi na vrt. A kaj nam pomaga, ko ne moremo hoditi? Tudi na vrtu nas muči poleg bolečin še dolgočasje. V svoji bedi in zapuščenosti smo sklenili nasloviti na usmiljena srca skromno prošnjo. To je edino naše upanje in težko bomo čakali, ali se nam bo izpolnilo ali ne.

Morda se bo našel kdo, ki bi se hotel usmiliti nas siromakov, da bi nam poklonil staro, obrabljeno gramofonsko ploščo ali pa star gramofon. Radi bi se včasih malo pokratkočasil in razveselili, da bi vsaj tu pa tam pozabili na svoje trpljenje. Od srca bi bili hvaležni vsakemu darovalcu, saj bi nam storil neprecenljivo uslugo. Če bi se kdo odzval naši prošnji, ga prosimo, naj pošlje dokaz svoje plemenitosti kar v hiralnico v Vojnik pri Celju za najbednejše bolnike. Bojimo se, da bi šli predalet v svoji skromnosti, če bi naslovili na dobre ljudi tudi prošnjo za obrabljen radijski aparat slabše vrste. Koliko veselja bi nam pripravil tak darovalec, si zdravi ljudje niti misliti ne morete. Tu živimo strogo ločeni od sveta in svoji bridki usodi in zapuščenosti. Vemo pa, da je tam zunaj v svetu še mnogo dobrih ljudi in morda se nas bo kdo usmilil. Hvaležni mi bomo tako, kakor zna biti hvaležen revež za vsak dokaz sočutja.

Bolniki.

Zeno umoril, da bi se spet poročil

V Udernsu na Tirolskem je nekči Karl Klocker na vse zgodaj prišel k občinskemu zdravniku in mu povedal, da je njegova žena nenadno umrla. potem ko je zvečer popila četrtniko vina. Zdravniku se je zdela ta smrt po pregledu sumljiva in je vse, ki so bili v hiši kratkoma zapri v neko sobo ter pozval orožnike. Preiskava je dognala, da je bil Klocker svojih 12 let starejši ženi v vino prinešal strupa. Imel je razmerje z nekim kmečkim dekletom in je svojo ženo umoril, da bi se mogel s ljubavnico poročiti.

Jesenice nekdanj in sedaj

Zgodovina, gospodarski in kulturni razvoj velikega industrijskega kraja

Jesenice, 3. junija. Ob obeh bregovih podkoroške Save leže Jesenice z največjim kolodvorom in najbolj razvito železarsko industrijo v Sloveniji. Skozi Jesenice gre državna cesta, ki vodi po Zgornji savski dolini v Italijo in čez Koroško sedlo v sedanjo veliko Nemčijo. Ze pred davnimi stoletji je vodila čez to sedlo tovarna pot. Za cesarja Karola VI. pa so to zgradili državno cesto. Leta 1813 so spravili Avstrijci čez Koroško sedlo vozove z municijo in živežem, ko so se umikali pred zmagovitimi Francozi. Cesto skozi Jesenice so gradili že za časa Julija Cezarja. Po njej so prevažali blago iz žitornih in obmorskih krajev v notranje dežele bivše Avstrije.

Prebivalci nekdanjih Jesenic so bili večinoma mali posestniki, vozniki, oglarji, drvarji in rudarji, ki so delali po gozdovih in rudnikih v takozvanih Savskih jamah. Kakor omenjajo stare listine Friderika Ortenburškega so na Planini že leta 1381 stale tri toplice. Bile so male in primitivne peči, postavljene v bližini rudokopov na gričih, preko katerih je pihal stalen veter. Ko pa so gospodje iz italijanske rodovine Bucceleni postavili boljše in večje peči na Savi in pozneje še na Plavžu, je železarska obrt na Planini začela propadati.

dali vse, kar so imeli, Kranjski industrijski družbi, odnosno takratnemu tvorničarju Karolu Luckmannu.

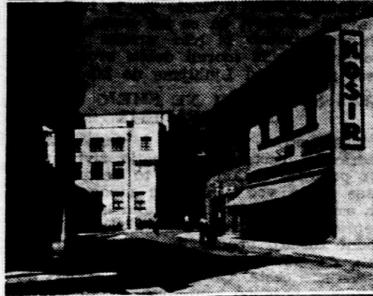
Stari del Jesenic tako zvana Murova leži na spodnjem pobočju gore Mirce. Stare večinoma lesene hiše so prislone v rebrih nad cesto. Le v okolici graščine in savske cerkve, kjer si je Sava zajedla globoko strugo in imela znatne padce, so že pred stoletji stale hiše.

Jesenice niso imele nikoli lepe in prijetne zunanje oblike. Tudi ob glavni cesti ni bilo razen par izjem tako lepih in starih hiš kot jih imajo drugi manjši gorrenski kraji kot Radovljica, Železniki in Kropa. Ko bi sedanje železarske industrije ne bilo, bi bile Jesenice še danes planinska vas kot so Dovje, Hrušica ali Bohinjska Češnjica.

Vidni pa so sledovi davne preteklosti, sledovi bogastva nekdanjih lastnikov plavžev in rudokopov, ki so veliko dali na to, da je ta okoliš dobil prijetno in gosposko obliko.

Na velikem plavškem travniku se še poznajo sledovi nekdanje kulture. Po sredi travnika je bil krasen drevored, sestoj iz samih mogočnih kostanjev, ki so jih dali takratni lastniki tovarne leta 1896 podreti. Nasproti Cufarjeve hiše na zgornjem koncu Gosposvetske ceste, je še pred de-

hribo naprej na Javornik. Ob močnem porastu industrije pa se je cesta kmalu znašla sredi tovarne, katero je nekaj časa rezala na dvoje. Tekla je tik sedanje električne centrale, mimo mizarne, kovačnice in centralnega skladišča in naprej mimo delavskih hiš in vrtov proti Markeževi gostilni. Okoli leta 1900 pa so od nekdanje Ferčejeve hiše — sedanje Kazine — potegnili novo cesto skozi gozd in skalo — teren v ravni črti do bolnice Bratovske skladišče. Ta cesta je sedanja Cankarjeva cesta.

Trgovski del mesta

Z ugodnim razvojem industrije je začelo naraščati tudi število prebivalstva, ki je začelo graditi hiše v okoliših tovarne. Iz tal so zrastle nova delavska naselja, otvarjale nove gostilne, trgovine in obrtni lokali kot nekdanj in zlatokopih sončne Kalifornije.

Dotok izobražencev, predvsem inženjerjev in uradnikov je zdrnil stare Jeseničane iz monotonega življenja, ki je še taklo po starem kolovozu. Razvoju industrije je sledil prihod Bohinčev, Korošcev in Stajercer, ki so prinesli v kraj svoje običaje, kulturno, nove delovne metode in svojstven način življenja.

Sele pred dobrimi 40 leti se je pričelo tu bolj živahno kulturno življenje z ustanovitvijo gledaliških odrov in pevskih zborov. Kasneje so začela rasti tudi druga društva in organizacije kot gobe po dežju. Korošci in Stajerci so prinesli Marxove in Engelsove nauke, Bohinčji pa smisel za glasbeno in pevsko kulturo. Vse društveno življenje je najbolj kipele v novih izrazito delavskih naseljih.

Na Jesenicah samih pa je v tistih časih ostalo vse pri starem. Stari patriarhalni Jeseničani se niso mogli kmalu zvičeti v nove razmere. Življenje je teklo po starem kolovozu brez borbe, brez napredka. Stari hišni posestniki, ki so prezirali vse novotarije, so še vedno samozavestno hodili po cesti v visokih škornjih, jehovcah in zametastimi telovniki s svetlimi gumbi. Redki so bili tisti, ki so se hitro zvičeli v nove razmere. Pokojni Schrey Alojzij, Trevn Anton, Ferjan Janez, Baloh Lovro, Jože Klinar in še nekateri drugi so bili pravi aristokrati med njimi.

Zupan je bil Jože Klinar. Bil je zastaven, visok in zelo simpatičen mož. Tajniške posle je nekaj let opravljal kar sam, toda ni imel velike zadržaje z njimi. Leta 1902 je nastopil službo občinskega tajnika pokojni Lovro Humer. Prinesel je nove ideje, nove smeri in veliko borbenost v takratno politično in kulturno življenje. Leta 1904 ga vidimo med ustanovitelji Sokola, kasneje je ustanovil krajevno organizacijo narodno napredne stranke, ki je okrog sebe zbrala lepo število delavske mladine. Poseben konsorcij, ki sta mu bila na čelu Humer in učitelj Franc Fabinc je začel izdajati tednik »Jeseniška Straža«, ki se je tiskala v tiskarni Iv. Fr. Lampreta v Kranju.

Začel se je hud narodnostni, politični in kulturni boj med liberalci, klerikalci, marksisti in Nemci. Po Jesenicah je takrat zavrsalo. Potegnil je svež veter, ki je potegnil tudi stare konzervativne sablje v svoj vrtnec. Bila je to doba narodnega in kulturnega prerajanja, doba velike borbenosti in uspehov, ki je še marsikateremu takratnemu borcu v prijetnem spominu.

GRADITEV PREDORA, KOLODVORA IN BOHINJSKE ŽELEZNICE

V tistih tako razgibanih letih so gradili karavanski predor, jeseniški kolodvor in bohinjsko železnico. Jesenice so bile takrat pribežališče tisočih, ki so tu za nekaj let našli čedno existenco. V trumah so prihajali iz vseh dežel bivše monarhije, a tudi iz Italije, Makedonije, Albanije, pozneje pa še kozjebradi židje iz Poljske. Začeli so graditi hiše, barake, delavnice in bolnice. Množile so se gostilne, trgovine, vinotoci, kantine in obrtni lokali kot gobe po dežju. Na gostilnah so blesteli napis »Pri veseljem Tirolcu«, »Pri veseli vdovici«, »Pri pla-

van pomladeljku« itd. Po cestah pa so furarji velike sode sladkega vinca, ki je v plačilnih dneih skoraj v potokih.

Gradnja predora, novega kolodvora in bohinjske železnice, pa je sliko Jesenic močno spremenila. Umrčeni so bili najlepši travniki, sadovnjaki, vrtovi in njive. Pri nekdanji Klofutarjevi hiši — sedanja kavarna »Novak« — je cesta močno zavila se čez edini železniški tir do Papeževe hiše. V bližini sedanjega kolodvorskega poslopja je bil velik ribnik, vse od Mesarjeve hiše naprej do Romavha, pa je bilo najlepše jeseniško polje s številnimi kozoletci in kolovozci.

Jeseničani so takrat služili lepe denarce, peli, pili, politizirali, se zabavali in plesali. Na oblikovanje trga, na zgraditev dobrih in ravnih cest, na izdelavo mestnega regulacijskega načrta, na izgraditev vodovoda, prehodov, cestne kanalizacije, itd. pa so v teh najbolj važnih letih pozabili. Takrat bi brez velikih stroškov potegnili ravno in široko cesto od županišča čez plavški most in naprej na Hrušico in bi se ob njej zasačili drevored. Ravno tako bi se takrat dala napraviti široka in ravna cesta od osnovne kole mimo Brenca za ljubljansko železniško progo na Javornik.

Vse to se danes hudo maščuje. Mesto nima zaokrožene in strnjene oblike. Hiše stojijo vsaka po svoje, kot bi jih kdo iz letal stresel na zemljo. Nimamo ravnih in asfaltiranih cest, ne primernih prehodov, ne parkov in javnih stranišč.

Zgradba predora, kolodvora in bohinjske železniške proge je za vslo Slovenijo največjega gospodarskega pomena. Predor je za nas okno v svet. Prejšnji kolodvor in postajno poslopje sta bila po obsegu in

ma trenju in kljub veliki gospodarski krizi pa so Jesenice v zadnjih dveh desetletjih lepo procvitale in rasle. Zgrajena sta bila Sokolski in Krekov prosvetni dom, povečana in modernizirana župna cerkev, zgrajeno veliko carinsko poslopje, carinska prtljavnica, lep gasilski dom, lepo število velikih trgovskih in stanovanjskih hiš in vil v središču ter nešteto manjših hiš in neposredni bližini mesta. Preurejen je bil železniški podvoz, izvršilo se je zboljšanje cest in potov, napravili pločnike in javno setališče ob Prešernovi cesti, uredila cestna kanalizacija, zgradil nov vodovod, napolnila električna cestna razsvetljava in odstranila stara vaška vodna korita. Urejeno je eno letno telovadišče, dve sportni igrišči, moderni sportni stadion in zasebno javnosti namenjeno kopališče. Iz središča mesta so izginile stare že napol razpadle vaške hiše in se umaknile modernim trgovskim hišam, ki bi delale čast tudi večjim mestom.

Vzporedno z gospodarskim razmahom, se je širilo tudi kulturno in sportno življenje. Danes obstoja v občini okoli 60 kulturnih, telesnovzgojnih, gospodarskih, humanitarnih, planinskih, narodnoobrambnih ter stanovskih društev, klubov in organizacij. Tu je telesnovzgojna, glasbena in pevska kultura na zelo visoki stopnji. Uspehi naših telovadcev, alpinistov in smučarjev so znani daleč izven državne meje. Na Jesenicah je več olimpijcev kot v Zagrebu in Beogradu. Večina domačih in mojstranskih prvakov je zaposlenih v železarni KID.

Dolgoletno delo kulturnih, telesnovzgojnih in stanovskih društev je rodilo lepe sadove. Mladina mnogo čita, goji glasbo,

Konzorcij »Jeseniške straže«. Drugi od leve proti desni Lovro Humer, tretji Frano Fabinc, peti Fr. Lampret, vsi vneti propagatorji »Slovenskega Naroda«

Jesenice so dobile svoje ime baje po drevesu jesen, ki ga je po vsej okolici obilno. Po drugi verziji pa po potoku Jesenica, ki izvira tik pod zeleno Golico. Potok Jesenica goni več žag in minov, med njimi moderno žago in mizarstvo delavnico g. Andreja Cufarja in nižje dohi lesnega industrijskega dr. Ernesta Rekarja.

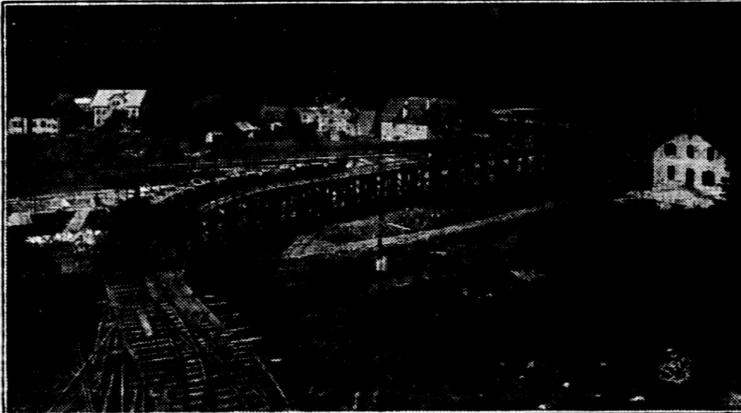
Prvega Buccelenija kot lastnika plavžev omenjajo stare listine že leta 1526. Bil je to Bernard Bucceleni iz mesta Bergama v Italiji. Zidal je graščino in cerkev na Savi in dobil leta 1583 od cesarja Ferdinanda dovoljenje, da postavi na Savi plavže. Napravil je čez Savo tudi znameniti most na verige, ki ga je velika povodenj leta 1851 odnesla.

Za Bucceleniji je prevzel plavže in fužine Jernej Garzoni, ki je dobil leta 1783 plemstvo s primkom »de Hohenberg«. Od Garzonijev je kupil fužine Valentin Ruard leta 1786 za 60.000.— goldinarjev. Družinske razmere pa so Ruardove naslednike pristihle, da so leta 1868 — pred 70 leti — pro-

setletjem stala vrsta košatih kostanjev, ki so bili menda zasajeni v Napoleonovi dobi. Ti kostanji so bili lep okras Jesenic. V parku Hrenovca stoji še danes mnogo orjaških kostanjev, hrastov in bukev, ki so bili vsajeni v isti dobi. Na Savskem nabrežju in na pobočju gore Mežakije v takozvanem Baronovem borštu pa še stoji orjaške ravne in kot smreke visoke bukke. V okolišju sedanje Stekarjeve vile je stalo še pred 35 leti pred Papeževo hišo v široki ravni vrsti 16 orjaških topolov, ki so bili vidni daleč gori po Zgornji savski dolini.

PREPORODNA DOBA

Pred dobrimi 40 leti so takratni gospodarji KID dali ugasniti na Stari Savi plavž in začeli graditi nekaj stotin metrov nižje na isteku Ukove v Savo moderno železarsko industrijo. Na mestu, kjer stoji sedanja tovarna, je bilo nekaj njiv, sicer pa sama gmajna, skozi katero je vodila državna cesta. Pri stari Markeževi gostilni je cesta močno zavila na levo in tekla desno ob

Graditev kolodvora na Jesenicah. Na desni vila dr. Kogoja; na nasprotni strani lesenooa viadukta nekdanja Papeževe hiše

E. G. MORRIS:

Alkohol

John Travers je pil. S tem mislim, da je zares pil. Ni spadal med tiste, ki se nekoga večera napijejo do nezavesti, potem pa prepevajo nedostojne pesmi, preveč govore in gredo slednjič spat. John je začel vsak petek pripravljati svoj weekend. Te priprave so se pričele z whisky, tucatom piv in primernim številom velikih konjakov. V nedeljo proti poldnevu je bil navadno že ustavljen na rum.

S popivanjem in iztreznjevanjem je imel John obilo posla. Razen tega je imel še službo pri reklamnem svetovalcu. In vendar se je še utegnil seznaniti z mnogimi lahkotivkami, zamenjati pomotoma razne dele obleke in pritisniti na vse zvozne sosedov proti jutru okrog četrte ure.

Vse to je bilo znano Mabel Dabinovi, ko se je močila z Johnom. Morda ga je vzela, ker je bil »tako mil, simpatičen dečko« ali pa zato, ker je mislila, da ga bo izčela. Tega ne vem.

Nekaj tednov po poroki je bil John zelo priden. Steklenice niti pogledal ni. Potem se je pa zopet začelo. Mabel ni

nikoli vedela, kdaj ga bo našla ob blem popoldnevu doma v postelji skupaj v družbi pajdašev iz Mikeeve krčme v Charles Streetu (večina Mikeevih gostov se ne umiva posebno pogosto). Nekoč se je vozil vso noč s parnikom med New Yorkom in Staten Islandom, sem in tja, sem in tja, drugič zopet je izgubil za teden dni in vrnil se je v admiralški uniformi, toda v pravi.

Kljub temu je Mabel pri njem vzdržala. Prosila je, grozila. Odpeljala se je k svoji materi, toda vedno se je zopet vrnila. Potem je pa prišel dan, ko ju je posetil Mabelin stric. Bil je to edini stric v rodbini, po katerem bi bila morala podedovati. Mabel je bila njegova ljubljena in stric je večkrat omenil, da ji bo zapustil vse svoje premoženje. Bil je pa tudi že precej star. Eno posebnost je imel: sovražil je pijance. Menda vse svoje življenje ni popil niti kapljice piva.

Prispel je popoldne in ta čas, ko ga je Mabel zabavala, je v duhu molila. Molila je, da bi se John vrnil trezen — ali pa sploh ne. Njena molitev je bila zaman. Zunaj je prškilo in točno ob šestih je zavil John okrog vogala. Slišala sta ga. Bil je srdit boj z dežnikom, mrmral je nekaj o roditeljih in prednikih tega dežnika, obenem je pa postajal za-

dati mu nekaj bokarskih udarcev, kar se mu pa zaradi vitkosti dežnika ni posrečilo.

Še predno se je mogla Mabel odkrižati strica, je John

1. poskusil zaplesati s starim gospodom,
2. zagrozil staremu gospodu, da mu bo izrezal ječra,
3. pozval starega gospoda na boksanje,
4. poljubil starega gospoda strastno na usta,
5. ugriznil starega gospoda v meča,
6. poskusil izruvat staremu gospodu brado, o kateri je trdil, da ni njegova.

Naslednjega dne mu je Mabel resno stopila na prste. Pojasmila je Johnu, da je pripravil oba ob zadnje upanje na brezskrbno starost in v vsem povdarokom mu je povedala, da ga bo nepreklicno in za vedno zapustila, če popije le še kapljico alkohola. Nekaj se je moral v Johnu zgoditi. Minili so tedni in nobene opojne pijske se niti dotaknil ni. Z doma sta hodila skupaj, obiskovala sta znanca in John je doledno odklanjal vsako pijsko. Minili so meseci, a John niti sodavice ni pil.

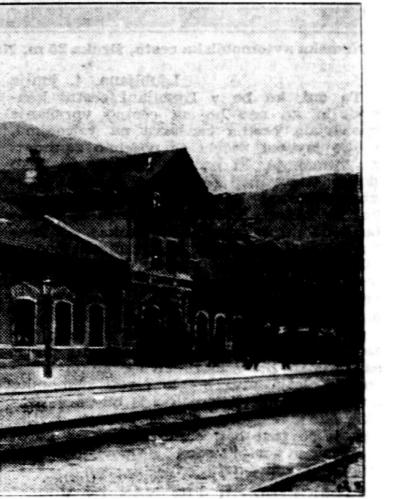
Tako je minilo leto od stričevega poseta. Mabel je sedela v novi, modernem opremljeni sobi, v novem krasnem modernem stanovanju. Vsa pravila kreposti so bila izpolnjena. Jobu je bil postal

ravnateljev namestnik, njegove oči so bile jasnejše, stiskanje roke krepkejše, njegove ideje boljše. Mabel je dvignila glavo od svoje knjige in se ozrla na Johna, zaposlenega s posebno važnim besedilom. Zdaj je zvečer navadno delal. Videla je, kako dobro se počuti in kako zanesljiv je. Da, zanesljiv je bil John zdaj res. Nikoli se ni vračal pozno domov in vedno je prihajal v svoji lastni obleki.

Ozrla se je na Johna in vzdihnila. Vedela je, da se mora nekaj zgoditi. Kar se je zavedla, da že najmanj šest mesecev ni bila srečna. Tiho je smuknila v sosedno sobo in naročila zaboj škotske whisky.

To je bilo pred tremi meseci. Zdaj sta Mabel in John edina zakonca med svojimi znanci, ki nista ločena in ki se ne pripravljata na ločitev. Mabel odpotuje seveda včasih k svoji materi in John se je nedavno vrnil z dvema Kitajcema, pobežlima pred izseljeniški oblastmi. Opazil sem pa, da je Mabel tista, ki skrbi za to, da je vedno whisky v hiši, kadar Johnu slučajno primanjkuje denarja.

Razmišljal sem in razmišljal o teh zakoncih. Gotovo mora biti tu neka moralka, toda za boga je ne morem najti.

Stari jeseniški kolodvor

znanostjo popolnoma slična postajniemu poslopju in kolodvoru v Skofji Loki. Sedanji kolodvor pa je po svoji površini celo nekoliko večji od ljubljanskega, postajno poslopje pa je eno največjih in najlepših v državi.

DELO IN NAPREDEK PO SVETOVNI VOJNI

Po vojni se Jesenice še dolgo niso umirile. A manifestacije so trajale še dolge mesece predno smo prišli na pravi tir. Ustanavljala so se nova društva, klubi, organizacije in korporacije. Prirejali smo obhode, parade, in manifestacije. Disciplina je za nekaj let zelo popustila. Veselili smo se narodne svobode in na vse drugo zelo pozabili. Sele ko je začela trda presti za delo, zaslužak in denar, smo se nekoliko umesli.

Stara Klofutarjeva hiša, kjer stoji danes kavarna »Novak«. — To je ena najzanimajših hiš starih Jesenic

Začela se je huda borba za existenco in kruh. Huda konkurenca med trgovci in oortniki, ki so jo stalno zaostrovali priselci, je močno vplivala na kakovost in cene blaga. Močnejši in spretnjeji so uspeli, slabjeji so propadli in sili poskušati srečo drugam. V revir so za novimi delavci in obrtniki začeli prihajati tudi intelektuali, ki so postali oblikovalci jeseniškega političnega, kulturnega in gospodarskega življenja.

Kljub hudemu političnemu in kulturne-

petje, telovadbo, zadržanje stotark in poudarjanja, prireja blete v prelesto naravo ter se zanima za vsa sodobna politična, kulturna stanovanja in gospodarska vprašanja. Pri nas živi v prežetni večini duševno in telesno zdravo, trezno in dobro vzgojeno ljudstvo, zato ni pretepo in vikovno, ne ubojev, umorov in ropov, pač pa hitro sožitje vseh občanov, brez ozira na njihovo svetovni nazor.

Vsi, ki smo v tem kraju zrasti, vsi, ki si na teh trdih tleh služimo svoj vsakdanji kruh, iskreno želimo, da bi Jesenice še dolgo stoletja tako procvitale in rasle. S. M.

Saadijevi aforizmi

Vzrlihi vdove lahko povzročijo najstrašnejše potresa.

Zaupaj človeka, ki se boji boga, a boj se človeka, ki se ne boji nemoznanja nidesar na svetu.

Čim se tolovajji prepričajo, je kavarina na varnem.

Če si kralj, stori za svoje ljudstvo to, kar je storil bog zate.

Gospodarji in vladarji dežel! Nikoli si ne dovolite do ušes zaljubiti se v žensko. Umri od lakote, toda ne dovolj si živeti na slomakov račun.

Nikoli bi ne smeli trdno spati. Spi tako, da lahko vsak dan stisni glas človeka, ki čohoga: Milost!

Dragoceno so tisti zakladi, ki jih moreš vzeti s seboj v raj.

Nasvet neizobraženega kmeta je pogostu dragocenejši od naukov vseh filozofov strupaj.

Pravico zahtevaj samo od svojih sovražnikov.

Če hočeš, da zagrne Gospod s prtom tvoje grehe, obleti stromaka.

Bog te je ustvaril iz ilovice, boji torej tako pokoren, kakor je semlja.

Na roži sedeči hrošč je vendarle hrošč. Ko se utjame v isto past, sta enako smešna in klaverna tiger in miš.

Če trpiš, trpi in upaj. Mar noč ne soči dneva?

Če si bogat, kakor Karson, znaš svojega sina kake obrti.

Neusmiljeno pretepi ženo, če hočš prevekrat na trg, ali pa se sprizajni s tem in privoli kakor žena živeti v haremu.

Trgaj rože, ne da bi mislil na trnja.

Ob prostem času briši prah, zastirajoč zrcalo tvojega srca.

Ne objokuj mrtvih, kajti oni so kakor kletke, iz katerih so za vedno odletela ptice.

Obdaj semijo v drhtenju: semija je polna oči, ust in obrazov tistih, ki so nekoli živeli in ljubili.

Šnaci je bil perzijski pesnik; živel je v 12. in 13. stoletju.

50.000 dnevnikov

Največ dnevnikov na svetu ima povprečno vato Island, kjer pride na 100.000 prebivalcev 18 dnevnikov. Na drugem mestu je Švica, ki ima na 4.000.000 prebivalcev 340 dnevnikov. Skide severoameriške Zedinjene države, ki imajo 2260 dnevnikov na 190 ml. milijonov prebivalcev, Kanada pa 102 dnevnik na 11.000.000 prebivalcev. Mehika ima 82 dnevnikov na 18.000.000 prebivalcev.

Izmed drugih držav stoji v ospredju Avstrija (trec koloni), ki ima 1362 dnevnikov, Nemčija 1200, Francija 357, Španija 250, Brazilija 250, Argentina 200, Peru 150, Češkoslovaška 100, Holandska 85. Itadija pa 81. Zanimivo je, da je Češkoslovaška po številu dnevnikov pred Italijo in Holandsko. Vseh dnevnikov imajo na svetu okrog 50 tisoč.

Junak zračnih višav izziva smrt

Neverjetna hrabrost in vratolomne pustolovščine angleškega letalca Wynndhama

— Nimam kaj izgubiti.
— Morda pa le, vsaj življenje.
Niti za življenje mi ni. Zame nima vrednosti. Prodal sem ga že tisočkrat na Kitajskem, v Abesiniji, v Ameriki in v Španiji. Danes ali jutri se spoprime v dvoboju v zraku z bolj-šim letalcem ali srečnej-šim strelcem, kakor sem jaz, potem pa — zbogom. Tuja vlada, ki me je na-jela, bo morda obžalovala mojo smrt, meni je pa to vseeno. Sentimentalen ni-sem.

Tako je govoril angleški enoroki letalec — pustolo-vec Robert Wynndham, predno se je drugič napotil v Španijo, da se udeleži državljanske vojne. Wynndhamovo življenje je pol-no pustolovščin, tako, da po pravici prezira smrt. Pred 16 leti je letel v li-bijsko puščavo iskat Ro-sito Forbesovo, ki je bila prišla preoblečena v arabsko sveto mesto Khafaro, kjer so jo pa spoznali in nekam odvedli. — Več dni sem že letal zaman nad pustinja, — je pripovedo-val Wynndham, — slednjič sem pa odkril kakih 35 km južno od Sive taborišče domačinov, kjer je bila najbrž tudi jeticna. Sam je seveda nisem mogel osvoboditi. Zato sem obvestil obsejno po-sadko. Ko sem se pozneje sestel z Rosito, sem bil zelo presenečen. Mislim sem, da bom zagledal zagorelo, ne posebno lepo žensko, pa je stopilo predme lepo, mikavno dekle.

Wynndham meri skoraj 190 cm, star je 40 let. Ze med svetovno vojno je služil v angleškem letalstvu. Pozneje ni mogel več premagati hrepenenja po zračnih višavah in če je le mogel, se je udeležil bojev v zraku. Leta 1924 je vstopil v službo kitaj-skega letalstva v Chang-Tao-Lingu, kjer so se bili Kitajci prvič uprli japonskemu prodiranju v njihovo deželo. — Nekoč so me Japonci temeljito pogнали in beg, — pripoveduje Wynndham. — Letal sem v spremstvu dveh kitajskih letal bombardiraj japonsko letališče. Svoj namen smo dosegli, toda na povratku je nas zasledovalo 9 ja-ponskih letal. Moja kitajska tovariša sta bila sestreljena skoraj istočasno. Edino rešitev sem videl pri tleh. Spustil sem se in letel s polno hitrostjo komaj dva do tri metre nad zemljo. S kolemi sem se dotikal grmičevja, rastočega tu pa tam po pusti planoti.

Japonci mi pa niso tako lahko pustili odnesti pete. Zasledovali so me naprej, dokler se jim ni posrečilo zadeti moje krmilo. To ni bilo nič hudega. Iz velike višine bi se bil spustil še precej daleč, toda pri tleh so krmila izredno občutljiva. Zadel sem ob zemljo. Letalo se je večkrat prekopi-cnilo. Bil sem omanjen, vendar se mi je pa posrečilo zlesti iz letala, ki se je v naslednjem hipu spremenilo v gorečo bakljo. Dva Japonca sta se jela spuščati, da bi pogledala, kaj se je zgodilo z menoj. Skril sem se v bližnje grmovje in tako sta najbrž mislila, da sem tudi jaz zgorel, ker sta samo zakrožila nad gorečim letalom, v moje veliko veselje se pa nista spustila na tla. Vse letalo ni zgorelo, ker se je bilo razbilo na dve delov. V ostankih letala se mi je posrečilo najti neposkodovani kom-pas. Vzel sem ga in krenil peš na pot proti kitajskim postojankam. Hodil sem samo ponoči, čez dan sem se pa skrival.

Pet dni sem rabil, da sem prehodil okrog 80 km do kitajske fronte.

Wynndham je skočil najmanj tisočkrat s padalom bodisi, da bi si rešil življenje ali pa na raznih produkcijah in za film. Imel je še obe roki, ko je krenil pred leti v Bo-livijo, da bi se udeležil vojne proti Para-guayu. Cesar pa ni mogla storiti vojna je storil Hollywood. Prava vojna je bila končana, Wyndham si je pa poiskal vsaj umet-ne vojne. Nastopal je v letalskih filmih in je postal član tako zvane eskadrile samo-morilcev. Kadar izdelujejo letalski film, kjer potrebuje režiser skok s padalom, zračni dvoboj, uničenje letala ali kaj drugega, za občinstvo razburljivega, pridejo na vr-sto člani eskadrile samomorilcev. Plačani so za vsak nastop posebej, kakor je pač ne-varnost. Največji honorar, v našem denarju okrog 150.000 din, je dobil Wynndham za letalsko nesrečo, pri kateri je izgubil levo roko. Izguba roke pa ni pomenila zanj kon-ca letalske kariere. Letal je in skakal s pa-dalom še naprej. Ko je imel samo eno ro-ko, je še bolj zaslovel, saj je moral biti še pogumnejši. Pozneje je skakal v Indiji na letalski svečanosti pred podkraljem in bil je odklikovan.

Čim je izbruhnila vojna v Abesiniji, se je napotil Wynndham tja. Često se je boril ob strani polkovnika Juliana — »črna orla harlemskega«, kakor so nazivali zamorskega letalca. Po vojni v Abesiniji vi-dimo Wynndhama takoj v Španiji. Pozneje je šel drugič poskusiti svojo srečo na Ki-tajsko, zdaj se pa zopet vrača v Španijo. Kot letalec se je udeležil šestih vojn. Bil je šestokrat ranjen, toda vedno v Holly-woodu, ne pa v pravih spopadih v zraku. Nekoč si je prebil lobanjo, možgane si je pretresel že devetkrat, dvakrat si je zlomil desno roko, zlomljeni je imel obe nogi. Štiri rebra na levi strani in vsa na desni. Sled-njič so mu morali odrezati levo roko.

Ne morem vam povedati, kako se izpre-meni življenje človeka, ko mu ni nič več zanj. Doživljal toliko stvari, toliko pustolo-voščin in ljudje te smatrajo celo za junaka, — tako je zaključil Wynndham svoj raz-govor pred odhodom na bojišče.

Podoben list samo za enega človeka je izhajal še nedavno za ameriškega milio-narja Rockefellerja. V New Yorku se je tudi pripetilo, da so izšli za neko mater, ležečo v bolnici, poseben izvod lista, kjer je bilo izpuščeno poročilo o nesreči, ki je bila ta čas zadela njenega otroka. Druga posebnost so novine v Tibetu. Tam jih jav-no čitajo ljudstvu. V Tibetu je namreč malo pismenih ljudi. Za 3.000.000 Tibe-tancev izhaja samo 50 izvodov novin v ti-betkem jeziku. Tiska jih na ročni tiskal-nici Evropec Walter Asboe in pošilja jih najbližnjim svečnikom v samostan. Du-hovniki skličejo potem ljudstvo in mu čitajo novine. Prečitane novine pošiljajo na-prej. Tako potujejo po deželi več mesecev, včasih pa tudi več let.

Enako željno pričakujejo ljudje vesti iz starih novin na Grönlandi. Tam so pa prebivalci na boljsem, ker jim država brez-platno presrebuje novine. Gre pa komaj za nekaj nad 14.000 ljudi. Novine razva-žajo na sanah s pasjo vprago po vsem otoku. Na Japonskem imajo posebne dne-vnike tudi za otroke. Tiskajo se z velikimi črkami in so seveda bogato ilustrirani. V Parizu izhaja poseben list za berače »Ga-zette des Mendians«. Izdajajo jih v prid beračem in v njihovih oglaših najdete po-nudbe bergelj, starih lesenih nog itd. V Ameriki izhaja »New York Times« v dveh vsebinsko povsem enakih izdajah, toda ena je 15 krat dražja od druge. Razlika je v papirju. Na finem papirju tiskana izdaja gre v javne čitalnice in knjižnice. V Angli-ji je nedavno prenehal izhajati list, ki je izhajal 160 let. Kitajski list »Pekin Bao« je pa začel izhajati pred 1500 leti.

Najmanjši angleški minister

Kingsley Wood, novi angleški letal-ski minister, je po postavi najmanjši član angleške vlade v zadnjih 25 letih. Meri samo 156 cm in ima izredno maj-hne noge, dočim ima njegov šef Cham-berlain največje noge med vsemi an-gleškimi ministri. Tudi Woodov glas je slab po obsegu in višini, dočim ima Chamberlain močan bas. Drugače je pa

Wood znamenit mož. Poprej je bil mi-nister narodnega zdravja, še poprej pa pošt in na tem mestu je zaslovel kot najspretnejši minister po svetovni voj-ni. V svojem takratnem resoru je uv-vedel več temeljitih in popularnih izpre-memb in novosti. On je uvedel za no-čne brzojavke po vsej Angliji enotno tarifo enega šilinga. To je pomenilo povsod, celo na Škotskem, kjer se ma-lo brzojavlja, pravo poplavo nočnih brzojavk in še zdaj se brzojavni pro-met ponoči ni znižal. Znižal je tarifo za telefonske pogovore po vsej Angli-ji, obenem pa znatno zvišal število uslužbencev pri centralah in sam je prisostvoval njihovim sprejemnim iz-pitom. Zbrane telefonistke je očeto-vsko nagovoril, rekoč:

»Gospodične, zahtevam od vas, da se vedete lepo, da ste potrpežljive, pri-jazne in vljudne s telefonskimi naroč-niki. Bodite vesele, prijazne in vedno dobre volje. Odgovarjajte abonentom, kakor da so to vaši najdražji gostje.« In ta nasvet je imel dobre posledice. Čez leto dni je imela Anglija 100.000 telefonskih naročnikov več. Skromen, marljiv in iznajdljiv pövsod tam, kjer je imela Anglija od tega resnično mo-ralno in gmotno korist, si je pridobil sir Kingsley Wood zasluženo, toda tudi laskav zdevček: najmanjši, toda najsp-osebnejši minister Njegovega Veličan-stva.

Čudaki

Cornelius Vanderbiltd starejši je spal ve-dno na postelji, ki je imela noge v skle-dicah, polnih soli. Tako je baje prega-njal hudobne duhove in težke sanje. Če-prav je spadal med največje bogataše, ni imel nikoli čevljev, knjižice in nakazila je pisal na kočke papirja, ki jih je pač imel pri roki, najraje pa kar na papirna-te serviete.

Russell Sage, eden največjih bogatašev, se je vozil vsako jutro s podzemno želez-nico, nosil je najcenejše obleke in za obed je imel navadno samo nekaj jabolč.

Hetty Greenova je imela 80 milijonov dolarjev, pa je pri svojem perilu tako var-čevala, da si je dala le zdaj pa zdaj oprati najnujnejše. Raztrgano ali prežgano pe-rilo je zalepjala s starimi novinami.

Ruska carica Katarina II. je držala svo-jega frizerja tri leta v jekleni kletki, da bi se ne razširila vest, da so ji jeli izpa-dati lasje.

Kardinal Richelieu se je vsak dan po-več ur ukvarjal s čudno zabavo: preska-koval je v svoji sobi pohištvo.

Pisatelj Hawthorne si je vedno umil roke predno je prečital pismo svoje žene. Aleksander Dumas je mogel pisati ro-mane samo na modrem, pesmi na žoltem, članke pa na rdečkastem papirju.

Pesnik Charles Baudelaire si je barval lasje z temnozeleno barvo, češ, da je lju-dozec, v svojem stanovanju je pa redil kače.

Slavni violinski virtuos Nikolo Paganini je igral na starih obrabljenih strunah, ker je upal, da bo tako lahko najbolj pokazal občinstvu svojo spretnost. Če mu je struna počila, je igral kar naprej.

Vzgoja bodoče angleške kraljice

Vzgoja jo izkušana, visoko naobražena kraljica mati Mary

Angleška kraljica-mati je proslavila omi dan svoj 71. rojstni dan. Ves svet po-zna in občuduje to resnično kraljico. Kral-jica Mary ima svojo lastno modo in se za razne modne novotarje ne zmeni. Kri-lio in klobuk nosi tak, kakor je vajena že mnogo let. Angležem, ki so kralju zve-sti do mozga svojih kosti, je ona vteleš-nejša pojma kraljice. Zato jo hočejo čim-večkrat videti in v tem pogledu niso skromni. Od stare dame zahtevajo, naj se ob vsaki priliki pokaže javnosti. Skoraj ne mine dan, da bi ne bila kraljica na kakšni blagodejni prireditvi, da bi ne po-šetila te ali one razstave ali oficielno ne otvorila novega poslova. Te socialne ob-veznosti so nji sami gotovo manj v zaba-vo kakor tistim, zaradi katerih jih mora izpolnjevati.

Kraljica mati Mary

Kraljica Mary ima pa še mnogo važ-nejše naloge, ki je javnosti manj znana. Ona namreč vzgoja svojo najstarejšo vnukinjo, princeso Elizabeto za težko delo, ki jo čaka kot prestolonaslednico. To 12let-no dekle zasede nekoč prestol največje države sveta. To ni tako lahko, kakor bi človek mislil. Nasprotno, zdaj, ko se zbi-rajajo nad Evropo čim dalje bolj črni obla-ki, je mnogo težje sedeti na prestolu tako velike države, kakor je bilo v starih ča-sih. Angleški kralj ali kraljica pripada državi. Prestol je ustanova kakor vlada ali parlament. Kraljica pripada državi, ta-ko da ona skrbi celo za njegovo pravilno vzgojo.

Kraljevska rodbina je nedavno določila šestletko za vzgojo prestolonaslednice in ta načrt je moral biti predložen mi-nistrskemu predsedniku. Vlada ga je teme-ljito proučila in odobrila. Princesa Eliza-beta je stara šele 12 let, pa se že mora učiti zgodovino ustave, narodnega gospo-darstva in zemljepisu. Uči se tudi čitati novine. Bivši urednik »Timesa« čita z njo vsak dan določene novine in debatira z njo o njih. V šolski sobi v kraljevski pala-či se uči pod nadzorstvom svoje guver-nante Crawfordove od 9.30 zjutraj do obe-

da. Zadnje čase mora pisati tudi domače naloge po popoldanskem času.

Mlada prestolonaslednica mora pa tudi vedeti, kako naj se vede kraljica v vsak-danjem življenju. V tem jo poučuje kral-jica Elizabeta sama je proslila svojo ta-ščo, naj se posveti tej nalogi. Kraljica mati je storila to tem lažje, ker ima bo-gate izkušnje in se je sama v svojem živ-ljenju naučila, kaj bo nekoč potrebovala njena vnukinja. Toda ta 71letna žena ni samo praktično izobražena, temveč je tu-di visoko inteligentna. Temeljito pozna zgodovino svoje države od začetka do na-ših dni. Dobro je podkovana v literaturi in umetnosti, pa tudi v gospodinjstvu in narodnem gospodarstvu. Bila je vedno varčna gospodinja in strogo je pazila, ka-ko se gospodari v kuhinji. Ko je bil njen najstarejši sin Edvard v Oxfordu, je ve-dno pregledala njegovo perilo, kadar ga je obiskala. Točno je imela preračunane nje-gove izdatke. Anglijo je videla pod kralji-ko Viktorijo in pod Edvardom VII. Pre-živela je važno razdobje evropske zgodovine v stilih z možmi, ki so jo krojili. Kdo bi mogel torej bolje vzgajati bodočo angleško kraljico kakor žena, ki je bila sama kraljica?

Princesa Elizabeta

Babica ve, kaj naj svoji učenci pokaže, Vsak ponedeljek popoldne odvede malo princeso kam, kjer ji lahko praktično po-kaže, kar mora znati. Posebno pogosto hodi z njo v muzeje in na razne razstave. Kraljica Mary nima rada velikih parač. Uprava muzeja ali galerije dobi tik pred njenim prihodom telefonsko obvestilo z izrecno prošnjo, naj občinstva v zvezi s njenim prihodom ne nadlegujejo. Mlada princesa je posebno navdušena za zgo-dovinske slike. Nekoč ji je moral sir John Lavery v galeriji portretov pokazati sliko kraljevske rodbine, ki njene člane itak do-bro pozna, a v Londonskem muzeju se je smela s svojo sestrico celo ury igrati z najmodernejšimi mehničnimi igracami. Včasih sme torej biti bodoča kraljica tu-di še otrok.

Prepovedano je sploh

Na indoafganski meji je napet čez ce-sto velik napis: »Prepovedano je sploh prekoračiti mejo v smeri Afganistana.« To opozorilo ima velik praktičen pome-n. Angleži sicer skrbje za varnost evropskih potnikov v Indiji zelo dobro, vendar se jim pa še ni posrečilo očistiti vzhodnega dela Afganistana od tolovajev in ropar-skih tolč, da bi bili potniki povsem varni.

Ko smo nedavno prispeli iz Perzije v Afganistan, smo opazili veliko razliko med tema dvema in drugimi srednjeazijskimi deželami, pripoveduje neki popot-nik. Ze pregled potnih listov je bil velika preizkušnja potrpežljivosti. Večina obme-jnih stražarjev ni znala niti pisati, niti čitati in samo ruski potni list so bili v njih-ovih očeh veljavni. To so velike pole pa-pirja s fotografijo v levem kotu. Ti do-kaži veljajo povsod za točne in zanesljive. Nasprotno pa smatrajo obmejni or-gani evropske potne liste v obliki majhnih knjižic za zelo sumljive. Stroge tari-fe tu ne poznajo in carinski uradniki oca-rinijo vse od prevleke na kovčegu do pod-laznega žepnega roba se plača nad 100 din (preračunano na naš denar) carine. Za kovček, ki je bilo v njem samo perilo, so zahtevali na meji nad 6.000 din carine. Zato je pa mogoče s carinskimi organi mešetariti in doseči znatno znižanje ca-rine. V Afganistanu je treba še mnogo delati. Pri teh razmerah pa ni čudno, da je mnogo takih, ki se radi držijo prepovedi glede prestopa meje.

Politika

v Hollywoodu

Iz Hollywooda poročajo, da so film-ski producenti za letošnje in za pri-hodnje leto napovedali izdelavo filmov, ki bodo v tesni zvezi z važnimi poli-tičnimi dogodki. Pri tem bodo pa mo-rali premagati velike ovire. Nekatere države nimajo rade, da se nepovoljno piše o njih in ne puste čez svoje meje tiska, ki ne zavzema napram politiki dotične države prijaznega stališča. Ta-ko bi odklonile tudi filme o političnih dogodkih in dohodki bi bili dvomljivi. Znani filmski producent družbe Uni-ted Artists je izdelal film iz španske državljanske vojne pod imenom »Bla-kadak«. Američani so si pri tem prizadevali biti čim bolj objektivni in ven-dar občinstvo tega filma še ne sme vi-deti. Oblasti se namreč boje, da bi Francija, Španija, Italija in Nemčija film prepovedale, ker so v njem prizori, nekateri še preveč resnični, ki bi jih politična cenzura teh držav ne dovolila. Stroški za film so znašali 900.000 do-larjev in vprašanje je, ali jih bodo

mogli kriti z dohodki od vstopnine.

V podobne težave je zašla tudi dru-ga velika ameriška družba Metro-Gold-win-Maycr, ki je hotela izdelati letos jeseni film o izgonu židov iz Nemčije. Vodilni ravnatelji so izrazili bojazen, da bi družba tako sploh zaprla svojim filmom vrata v Nemčijo. Kljub temu bodo pa baje ta film izdelali.

Živ letalski torpedo

Ameriški strokovnjak za konstrukcijo letalskih bomb Lester Barlow je napravil več zanimivih poskusov z živim letalskim torpedom lastne konstrukcije. En sam tak torpedo lahko uniči vojno ladjo, če jo za-dene. Zdi se, da odpira ta izum zračnim torpedom novo polje uničevalnega dela. Zračni torpedi so zelo dragi in zato so že hoteli ustaviti njihovo izdelovanje.

V načelu je živ letalski torpedo podoben živemu torpedu, ki ga imajo Japonci v svo-ji mornarici. To je majna podmornica, ka-mor se da zapreti ležeči krmar, ki vodi tor-pedo do eksplozije in najde v morju straš-no smrt. Barlow zračni torpedo pa daje pilotu možnost utiti. Torpedo tehta 1.800 kg. Ko ga vrže pilot iz letala v višini okrog 3.000 m, je zaprt v njem mož, ki z daljno-gledom opazuje polet in usmerja torpedo na premični cilj, dokler ni prepričan, da ga bo zadel. Potem pa lahko iz torpeda skoči. Na hrbtu ima navadno padalo in ta-ko se lahko reši. Obenem z njim se loči od torpeda gumijast čoln, v katerem ima pilot tudi zalogo živil in vode, da lahko ostane na morju tudi več dni.

Potovanje po zraku

ni nevarno

Naši očetje se še spominjajo, da so se v njihovih mladih letih ljudje bali potovati z vlakom, da bi se jim ne pripetila nesreča pri strašni hitrosti 40 do 50 km na uro. Zdaj je pa zopet še mnogo ljudi, ki bi za vse na svetu ne sedli v letalo, dočim se ne boje potovati z vlakom. V resnici je pa po-tovanje po zraku zdaj manj nevarno, kakor po železnici. To dokazuje nedavno objavlj-ena ameriška statistika. Težka nesreča se pripeti šele na 72 milijonov preletenih ki-lometrov na enega potnika, kar pomeni, da bi lahko človek prepotoval na leto po zraku 100.000 km, pa bi mu pretlila nevarnost ne-sreče šele čez 720 let. V avtomobilu pa preti človeku pod enakimi pogoji nevar-nost že po 61 letih.

Zanimivo je, da so mnogi jeli dvomiti o varnosti ameriškega zračnega prometa, ko so čitali pozosta poročila o težkih letalskih nesrečah. Ne smemo pa pozabiti, da je v Ameriki zračni promet tako močno razvit, da so nesreče skoraj brezpomembne, kakor kažejo statistični podatki. Ponavljajo se pač isto, kar je bilo z železnico. Ljudje se boje potovanja po zraku zato, ker je zračni pro-met nekaj novega. Naši otroci se nam bodo pa že smejali, da smo tako malo zaupali letalu.

Kažipot po zakonskem jarmu

Žena bodi zmes gospodinjje, žene, kuharice, ljubice in velike dame

Ali ste že kdaj zidali hišo iz nič, ste se kdaj vozili z avtomobilom, ne da bi znali šofirati? Ste si že dali izdreti zob po čevljarju, narediti čevlje po dimnikarju ali operirati vrat po brivcu? Ne. Ves svet je pa v najlepšem redu, če vrzemo svetlo ali črnolaso bitje, nevesto, brez rešilnega pasu v vrtnec zakonskega življenja tam, kjer je tolmun najgloljbi. Dekle mora samo pri-trdititi in že je žena.

Da bi se ljudje medsebojno temeljito pro-učili in spoznali, predno sklenejo zakonsko zvezo, je tehnično skoraj nemogoče, ker trpe vsi zaljubljenici več ali manj na kro-ničnem vnetju zenic, ki izgine šele po po-roki. S tem vprašanjem se pa tu ne more-mo ukvarjati. Ogledimo si raje nepopisan list, kar razvelo rožo, dekliški cvet, znan pod imenom nevesta. Vedeti je treba v prvi vrsti to, da je vsako moško srce panop-tikum ali labirint če hočete, za vsako žensko, kaj šele za lastno ženo. Ne zanašajte se mnogo na njegove besede o ženski, po kateri je hrepenel. Navadno ni to nikoli ti-sta, s katero se pozneje poroči. Ne bri-gajte se kot nevesta zlasti pa ne kot žena, za razna nagnjenja, za njegove skomi-ne po morebitnem skoku čez zakonski plot. Ostanite taka kakršna ste, saj zato je vas vzelo.

Moški si želi istočasno toliko ženskih čarov, da bi mu niti najboljši kipar ne ustvaril ženske postave, s katero bi bil povsem zadovoljen. Ko se je naveličal okroglice, si zaželi mršave ali narobe. Moški so vrtoglavi, dokler vidijo ženske v njih odrasle. Cisto drugačnja pa postanejo, če znajo žene prav ravnati z njimi. In to ni nič težkega. Žena, glej na moža, kakor na boga. Vse, kar reče mož, je prav, on go-vori vedno resnično, on se nikoli ne zmoti. Bodi mu vedno nepopisan list, vendar pa ne povsem naivna. Ljubi ga zaradi njega samega. Ljubi ga strastno, toda ne bodi malenkostna, če pleše z drugo. Bodi kre-postna, toda ne dolgočasna. Bodi prebrisa-na, toda nikar bolj od njega. Bodi v dru-žbi milkvana, toda ostani za druge može brez čustva, kakor čeljust po kokainovi injekciji.

Bodi opoldne spretna kuharica in zvečer dobra plesalka. Bodi zmes gospodinjje, žene, kuharice, ljubice in velike dame. Hiti takoj po zdravniku, če se ureže mož v prst, ne delaj pa scen, če ga trese mrzlica. Ob-lači se vedno okusno, toda prihrani si to od denarja za gospodinjstvo. Ženina ele-ganca ugaja možu, če mu ni treba za to posebej šteti denarja. Možje ljubijo vedno najbolj take žene, ki jih nikakor ne morejo do dobra spoznati. Če imaš slučajno moža, ki kriči in besni, ga pusti, da se doobra nakriči, nikar pa ne bodi ravnodušna, nikar se preveč ne obvladaj, če od pamtveka si podrejava možje žene, čeprav je v resnici narobe. Toda tega mož ne sme opaziti.

Ne sili v moža z vprašanji, če je zvečer kam namenjen, saj ti bo zjutraj itak sam povedal, kje je bil. Imej vedno v zalogi do-volj gumbov in trakov za čevlje. Vtisi si v spomin datume njegovega godu in rojst-nega dne, ne bodi pa takoj užaljena, če po-zabi on na tvoj god in rojstni dan. Če se razvije iz tvojega moža sitnež, hipohonder, nervozneš, diktator ali nevrastenik, bodi z njim mesec dni izredno nežna in prijazna, potem pa udari s pestjo po mizi, da se bo kaj lestenec zamajal na stropu. Razbij kaj malo vrednega ali pa zlomi metlo ob kole-no, če nimaš nič drugega pri rokah. Kuhaj s pasivno resistenco. In videla boš, da bo pomagalo. Mož bo kmalu kakor med in maslo.

Zanimivosti o novinah

Ena največjih kurioznosti je bil list, ki je izhajal skoraj 25 let v enem samem iz-vodu za ruskega carja Nikolaja II. Izdajala ga je njegova zasebna novinarska pisarna, ki je zbiral za carja vesti potom ogromne-ga štaba domačih in tujih dopisnikov ter policijskih vohunov. Baje je veljal vsak izvod tega lista carja v našem denarju okrog 2.500.000 din. Kakšna je bila vsebi-na lista, si lahko mislimo: sama hvala car-ja in njegove vlade. Vsaka domača in tu-ja kritika in vse vesti o revolucijah so bile izključene.

Nekoliko zgodovine slovenskega sporta

Orači naše slovenske sportne ledine so imeli težko delo, da so pripravili tla današnjemu velikemu razmahu

Ljubljana, 4. junija
Dvajseto stoletje imenujemo dobo tehnike in sporta. Ta izrek je morda na mestu v drugih državah, kajti pri nas vsaj začetek 20. stoletja nikakor ni kazal, da se bo sport mogočno razmahnil. Današnjim sportnikom, ki jim nudijo njihovi klubi vse, kar potrebujejo, se najbrž niti ne sanja, s kakšnimi težavami se je pri nas rodil sport. Posrečilo se nam je zbrati nekaj gradiva o porodnih bolečinah nekaterih sportov. Vseh panog, zlasti kolesarstva, ki je pri nas najstarejše, nismo mogli žal upoštevati, ker manjkajo pisani podatki in smo se zato morali omejiti le na nogomet in lahko atletiko. Prepričani smo, da bo ta, čeprav kratki in nepopolni pregled, zbudil zanimanje tudi med onimi, ki se sicer ne ogrevajo preveč za sport.

1906 — ROJSTNO LETO

NAŠEGA SPORTA

Prvi početki našega sporta segajo dobrih 30 let nazaj. Bil je Gospodovo leto 1906. Ljubljana je bila tedaj še malo provincijsko mesto z niti 40.000 prebivalci. To so bili časi, ko je avto, ki se je pojavil na ulici, zbudil pravico senzacije. Vse mesto je drlo skupaj gledat in občudovat ropajoči in neznanoski puhačji nestvor. O sportu se ni nikomur sanjalo. Klubov ni bilo, še manj poudarjenih in savezov. Mladina je bila disciplinirana in vajena ubogati svoje strogo konservativne očete. Ves sport je obstajal v balinanju in croquetu, ki so ga gojili na takratni realki in I. drž. gimnaziji pod nadzorstvom profesorjev. Pa je nenadno počila bomba!

ROJSTVO FOOTBALLA

Na prostoru današnjega velesajma, kjer so imele srednje šole svoje igrišče, so se neki dan pojavili nemški dijaki z neko čudno debelo žogo, ki so jo brcali drug drugemu. Med njihovimi slovenskimi tovariši je to početje zbudilo ogromno pozornost. Croquet je bil na mah pozabljen, vse je gledalo Nemce. Iz česa neki za to krogla. Iz želje prav gotovo ne. Morda napihnilo usnje? Tudi ne. Pa je nekdo pripomnil: duša je notri! Slabo je naletel. Duša v žogi, saj ni človek? Kmalu so se prepričali, da je v žogi zares duša.

Po dolgem moledovanju je šolska oblast dovolila tudi slovenskim dijakom žogo, kakršno so imeli nemški tovariši na realnem dvočrtni. Naglo so se seznanili z vsemi skrivnostmi igre. V počestku so igrali le s šestimi ali sedmimi igralci in sicer z vratarjem, dvema branilcem, krilcem in tremi napadalci. Spomladni leta 1907 so že na vseh srednjih šolah brcali. Dijaki niso bili zadovoljni s šolskim redom, ki je dovoljeval le tedensko dvakrat po 2 uri brcajnja.

PRVI NOGOMETNI KLUB

O počitnicah niso imeli žoge. Pomagali so si s tem, da so v robce namašili travo ali pa brcali kostanj, premožnejši celo teniške žoge. Kmalu so spoznali, da tako ne gre. Za napredek je potreben klub, toda kaj, ko ga šolske oblasti ne dovolijo. Na dobrohotnost profesorjev ni bilo računati. Vsi so bili proti »hrilovski« igri, ki se z njo polomijo noge in glave, strgajo čevlji in obleka. Deležali so »skarcarje« in »entsprehenda«, doma pa je pela šiba. Zares tragična je bila pot oračev naše nogometne ledine!

Prepovedan sad je znano najslabši! Požili leta 1907 se je rodil prvi klub. Društvo šolci tedanje I. drž. gimnazije so na skrievanju ustanovili klub. Sklenili so prispevati iz prihrankov za zvezke po 30 vinarjev mesečno, da bi si spomladni nabavili pravi football. Oče vsega pokreta je bil Evžen Betetto, še danes eden najbrdnjih sportnih delavcev pri SK Ilirija. Pomagali so seveda še drugi, med njimi sedanjí profesor Rudolf Kropivnik in sedanjí lekarnar mag. dr. Stanko Kmet. Seje so imeli vsi zimo na zasneženem dvorišču (sedanjem letnem telovadšču Ljubljanskega Sokola), za trenenje pa so se kepalí. Komaj je skopnel sneg, so se hoteli postaviti s senzacijo. Tedaj pa so člani »kluba« izvedeli, da snuje neki Stanko Bloudek izvenškí klub, v katerega sprejema tudi diake. In že so se sporazumeli. Proti vstopnici ene krome je »klub« korporativno prestopil v novi klub.

VZORNA SLAČLJNICA

Zdaj šele je vzkliko pravo sportno življenje. Igrišče je bilo za stolnico znane sedaj že pokojne mamice »Bohločke«, ob nekdanjem bufetu. Stojnica je bila obnem sramba za žoge. Namesto golov so bile obleke, namesto prečke stegnjene roke. Začele so se tekme. Najbolj privlačne so bile med Nemci in Slovenci. Vstopnice ni bilo, gledalci dijaki, ki so se po tekmi redno pretepali — kdor je pač zmagal. Tako je šele sport začel zbujsati nacionalno zavest.

Novi klub si je nadel ime »Hermes«. Imel je sijajno higiénično garderobo in sicer za bufetom v hišici, ki jo še danes označuje mo matematično — z dvema ničlami. Le posmehujete se današnji nogometaši, toda taka je bila slačljnica prvega slovenskega nogometnega kluba!

SMRTNI STREL IN FUZIJA

Klub je naglo napredoval. Zlasti je bil v modi »oxford«. Nekoč se je branilcu Jankoviču (danes učitelj) posrečilo sumiti žogo do polovice igrišča, približno 25 m daleč! To je bil dogodek. Vsi so prihiteli k njemu in ga otipavali, če se ga še drži noga. Med dijaštvom je šel nato glas, da ima Jankovič »stotenshut« — smrtni strel.

Na sedemdesetm travniku se je medtem začel snovati nov klub. Belordeči Hermežani so zijali, ko so zagledali bradate in brkate tekmece v belozelenih dresih. Smejali so se jim. Tekmece niso smatrali za resnega. Saj je novi klub obstojal iz samih starejših možakarjev nad 20 in celo 30 let, ki so že večina imeli zakonske polovice. Kaj bodo ti, ki pogosteje brcajo v zemljo kakor v žogo? Bili so to še danes čislani meščani dr. Fran Kandare, dr. Ivan Lah, Jule Deu, Rudolf Est, optik Karel Jurman in že pokojna Josip Rohrman in Alfonz Mencinger. Toda, ta novi klub je imel denar in veliko novih žog ter celo prave nogometne čevlje, ki so jih Hermežani poznali le iz knjige »Der Fussball«. Pa je prišlo do sporazuma in končno do fuzije. Leta 1911. je nastal »Slovenski Football Klub Ilirija«.

ZANIMIVOSTI PREDVOJNEGA NOGOMETA

Travnik je bilo treba urediti za igrišče. Dijaki pod vodstvom Stanka Bloudka so kratkoma začeli podirati kostanje. Seveda se je pojavil policaj, ki je zhteval dovoljenje magistrata, lastnika prostora. Bloudka je aretirali in ga odvedel na stražnico, z njim pa tudi vse ostale. Komisar pa ni mogel prenašati hrupne mladine in jo je napodil.

Ze tedaj je imelo moštvo kapetana. Za razliko od soigralcev je imel okoli pasu mogočno živobarvno šerpo. V njem z zapisniku SK Ilirije iz leta 1911 čitamo, da je imel kapetan »polno moč, da igralca, kateri bi imel pri igri predolg jezik, izključi iz igre«. Zanimivo je, kako so obravnavali besedo »nogomet«. V zapisniku beremo tole: beseda »nogomet« se rabi lahko v dopisih kot tehnični izraz, nikoli pa v naslovu.

Na seji so nekoč obravnavali nogometno taktiko. Klubov predsednik Est je bil za to, da stojija branilca v голу, ker je to v skladu z njihovim imenom. Ko mu je nekdo zabrusil, da o nogometu nima pojma, je predsednik odložil svoje mesto.

Nogometni čevlji so bili dragi. Cesto sta si par razdelila dva, eden je imel desnega, drugi levega. Danes bi sodnik brezpogojno izključil tako opremljenega igralca. Za gostovanje ni bilo denarja. Ilirija je morala nastopiti v Kranju. Za vlak je bilo premalo denarja. Moštvo se je odpeljalo na kolesih. Da bi šlo hitreje, so priredili do Kranja dirko. Pri tekmi so se nato čudili, da imajo tako težke noge. O priliki gostovanja v Opatiji je bilo za povratek na razpolago le 50 kron, za vlak torej za vse premalo. In so zbrali, pa sta morala kapetan Hiti in Bregar peš v Ljubljano. Dva dni sta hodila in se preživljala s češpljami, ki sta jih medpotjo nakradla. Kje bi danes našli toliko idealizma?

Leta 1913 je v Ljubljani gostovala praška Slavija. Njen igralec Brelka je bil na glasu, da ima smrtni strel. In ko je Slavija prišla na igrišče, je Brelka za šalo sunil žogo kakšnih 60 m daleč, kar je med gledalci izzvalo veliko senzacijo. Vratarja Polana je popadel tak strah, da je hotel zapustiti gol. Šele, ko so soigralci dopovedali, da je Brelki prepovedano streljati na gol z nogo, s katero ima smrtni strel, je ostal v lahi.

LAHKA ATLETIKA

Je imela svoje začetke leta 1913. Takratni ravnatelj Kolinske tovarne Pukelj je bil prvak Češke in imejitelj več rekordov. Za cel je propagirati lahko atletiko med Ilirijo. Pod njegovim vodstvom sta zlasti napredovala Dermalj in Valašek, prvi kot dolgo, drugi kot kratkoprogaš. Medtem, ko je moštvo igralo tekmo, je Dermalj tekel okoli igrišča od začetka do konca tekme. O Dermalju je znana zgodba, ki sicer ne spada v to pozlavlje, a jo hočemo kljub temu zabeležiti. Dermalj je studiral na realki. Pa ga je profesor pobaral v začetku leta po imenu — Wie heissen Sie? — Dermalj — Setzer Sie sich! Nicht Gentend! Man sagt das Mehl und nicht der Mehl! Tako je ubozi Dermalj zaradi svojega imena prejel nezadostno v nemščini.

Pravo lahko atletiko pa smo dobili šele po vojni. V francoski razmejivni komisiji

je bil tudi podporočnik Brouste. Bil je izvrsten višebojec in je med Ilirijani zbudil zanimanje za lahko atletiko. Najboljša atletična sta bila tedaj Slavko Pretnar in Zane Kavšek, ki so se jima pozneje pridružili še drugi in sicer samo nogometaši. Ker vsi niso imeli sprinterice, so posamezniki tekmovali kar v nogometnih čevljih, kajti pravila niso bila tako stroga kakor danes. Pisec teh vrst je nekoč na prvenstvu Slovenije v nogometnih čevljih nastopil v troskoku. Pri zadnjem koraku je napravil salto, pa so mu sodniki kljub temu priznali drugo mesto. — V Mariboru se je atletika šele razvijala. V propagandne svrhe je poslala Ilirija tja trojico svojih najboljših: Beneša, Vidmajerja in pisca teh vrst. Pri tem je Beneš dosegel na 100 m nov slovenski rekord 11,9, ki ga danes ne bi nikdar priznali. Pri startu se je namreč odrnil od

Ali opero podreti ali reformirati?

Predlogi za rešitev krize, ki jo preživlja naše gledališče

Ljubljana, 4. junija
»Haha, zdaj se je uje! Sam priznava, da ne smatra svojih kritik za resne, pa hoče biti uvažen kritik!« — se je smejal g. K., ko je prebral moje izpoved.

Pa se je zopet uredal. Zakaj jaz prav nič ne stremim, da bi bil uvažen, temveč le vselej povem kar mislim, da moram poročati kot vesten novinar; smatram se zgolj za gledališkega poročevalca, ki ima nekaj gledališke prakse, dobra ušesa, dobre oči, mnogo prirojene muzikalnosti in pa morda nekaj okusa. Zato ne trdim, da sem kritik, temveč sem in morem biti — saj sem že razložil zakaj! — le gledališki poročevalec. Kot tak podajam le površno, ker naglo na papir vrženo sliko o splošnem občutju pri premieri ali tudi pri reprizi, očrtam pomen in značaj avtorja in opere, le naznačim vočbe uspeh ali neuspeh ter na hitro se dostavim, kako so mi bile všeč ali ne všeč posamezne kreacije in kako je manje reagiral naše občinstvo. Taka je dolžnost poročevalca in reporterja, ki se mora vrhu vsega še pokoriti ukaz: »Takoj ali vsaj čim prej in pa čim krajše!«

Mislím, da imajo moji tovariši pri drugih dnevnih listih namen in nad seboj isti ukaz. Cisto zadovoljen sem, če sem s svojimi dobrohotnimi in prizanesljivimi gledališkimi poročili večal število opernega poslušalstva in vsaj malo pomagal, da se finančna mizerija ni izpremenila v katastrofo. To pa bi se bržčas zgodilo, če bi gledališki poročevalci uporabljali namesto mehkih rokovice buzdovan ali lopar.

In bili bi kruto krivični! Zakaj naša opera nam je vsa leta in tudi v potekajoči sezoni vžle vsem krizem in nedostatkem prinašala tudi dobre, lepo izvajane in okusno opremljene predstave. Da, da, bilo je več tudi slabih in nezadovoljivih predstav. Samo nikar si g. g. L. in K. ne domišljujta, da sta to samo vidva opazila! Nikdar ne ve varajta v neutemeljeni domnevi, da se Polič in tovariši polno ne zavedajo vse osebni in stvarni nedostatkov naših opere ter da čisto nekritično smatrajo celo slabe predstave za odlične!

Ne, ne, gledališka uprava ve za nedostatke v operi mnogo, mnogo bolj kakor vsi mi, in jo mnogo, mnogo huje bolé in skéle kakor nas. Samo pomagati si ne zna in ne more.

Resno operno kritiko pa dnevniki prepuščajo revijam in polmesecnikom. Njih kritiki utegnejo poslušati tri-štirikrat zapored isto opero, si eventualno nabaviti vse mogoče pripomočke, uprizorjati cele ankete strokovnjakov in nato šele, lepo v miru napisati kritiko.

Kritike v revijah so lahko temeljite, izčrpne, absolutno stvarne, brez prizanašanja, a vendar povsem pravične. Naj bi »Lj. Zvon« zopet kakor nekdanj prinašal o vseh opernih predstavah resne in doela zanesljive kritike. Vprašanje se vriva, ali ima takega kritika.

Gosp. prof. L. je začel, a povedal ni nič novega, neznanege ali pa precej nepremišljenege in naravnost krivičnega. Kdaj sem že v našem listu pripovedoval, kako se včasih gledališki poročevalec zatajuje, da ne izbruhne v brezobzirnost, zgolj iz ljubezni do zavoda in da ne skoduje itak težkim financam! Kdaj sem že pripovedoval, kako se včasih trudimo, da na čim lepši način zapišemo najbrš očetek, da med kopo cvetja skrijemo želo, ki gotovo piči, kako rafinirano stiliziramo svojo grajo, a da jo vendar docela čuti tisti,

pištevega kolena. Se nekaj zanimivega je bilo pri tem teku. Pisec se je plasiral na drugo mesto, približno 3 m pred nekimi Mariborčanom. Sodniki so vrstni red že ugotovili, časaomerilci pa so izjavili, da kaže ura za tretjega boljši čas kakor za drugega. Sledila je salomonska razsodba: človeško oko se lahko moti, ura nikdar, torej je vrstni red 1. Beneš, 2. Mariborčan. Protest so gladko zavrnili.

Za konec naj omenim še nekaj časopisnih poročil tedanje dobe. O Binkoštih je bil po ljubljanskih ulicah stafetni tek. Gospodom pri »Slovincu« ni bilo všeč tako početje in čitamo v poročilu dobesedno: »ko se je v stolnici vršila sv. birna, so na polnagi mladeniči tekali po ljubljanskih ulicah in si podajali neko leseno palico ob splošnem zgražanju občinstva.«

O priliki otvoritve igrišča Primorja je gostoval Hašk. Tedanjemu poročevalcu »Slovenskega Naroda« nikakor ne moremo odrehati pomanjkanja smisla za fantazijo in pozidjo. Poslušajte samo naslednji odstavek njegovega poročila o tekmi: »In ko je pošiljalo solnce svoje zadnje zlate žarke na igrišče Primorja, je zabil Erman slasten gol v prepadena vrata Haška.« M. P.

komur je namenjena! Zakaj mi načelno nečemo uporabljati buzdovana ali loparja, pač pa hočemo z nobleso doseči isti učinek. Nič ni lažjega kakor trgati, smešiti, mesariti. Tudi v ta način »kritike« — priznavam — sem se včasih v naglici in ogorčenosti že spustil. Bil sem brezobziren in neprizanesljiv. Ko pa sem svoje poročilo bral natisnjeno, me ga je bilo sram! Kdor zna čitati med vrstami, kdor naših poročil ne preleti samo, temveč najde v njih posamezne ostre besede in okrete, jih že pravilno razume, da niso nikoli preveč prizanesljive.

In kdaj že sem napisal, da je treba naše soliststvo osebje popolniti, izmenjati v gotovih strokah, povečati to, nabaviti ono! Odgovorili so mi: »Da, res... pravilno! Toda s čim, kako?«

A zdaj šele je prišel g. L. s predlogom: »stroža izbira reflektantov na angažma, več kvalitete!« — Kakor bi bilo sploh kaj reflektantov s kvaliteto! Takih treba dolgo iskati, a ko jih najdeš, ne gredo za gaže, ki jih more plačati naša opera. Niti Slovence ne marajo k nam, ker so drugje višje gaže, g. L. pa še piše: »Ne klanjajmo se tujelem in ne prezirajmo svojcem!«

»Naši operi je dovolj že vsak majhen uspeh,« pravi g. profesor, »vsak povprečen solist, še tako povprečno odsko delo!...« Če je tako, kakor trdi, kdo je tega kriv? Kdo angažira in kdo postavlja repertoar? Zakaj tega ne pove g. L.? Zakaj se zaletava v osebje, ki je na angažmajih in repertoarju neolžno?

»Glavna krivda (operne krize) je pač v solisti« piše L. Čudovito!

Ali so se kar sami vsillili, ali pa so bili L. kani, najdeni, »izkusni in n. učeni?« Kdo j' je sprejel i k' jih drži? »Operna uprava!« Kako je bilo to mogoče? Zato, ker je za dotično stroko nekoga morala namestiti, pa ni našla nikogar boljšega za tisto ceno!

»Kar čujemo zadnje čase v stroki dramskega soprana in tenorja (kateraga?), presega vse meje, piše g. L. »O kakšni sta ni kvaliteti, o solidnem pevskem in muzikalnem znanju, o resnični umetniški osebnosti ne moremo govoriti. Kar se nam nudi, je dilantizem, samoljublje, včasih celo predrznost.«

Dobro si zatulil, lev! Ampak s tuljenjem se kriza ne odpravi, in z nelzvršljivimi predlogi upravi ni pomagano.

Tudi g. B. v »1551« piše o operni krizi in pravi: »Zdi (pa) se, da je slovenska opera zaslila v notranjo krizo, da danes je še životar in da utegne v doglednem času, če pojde po tej poti naprej, ključno preprosti.« Vidno je B. čital L-ov članek in je njegov spis »12. ura slovenskega gledališča« torej »SOS klic, ena izmed ad hoc variacij, po katerih si nekoliko histerično po svoje prizadeva okoli našega gledališča.«

G. K. pa resno misli, da bi se rešila operna kriza takole: »Treba je začeti graditi znova, popolnoma od začetka, od spodaj navzgor. Zato je treba brezobzirno podreti vse staro. Podro naj kritiki, gradl pa naj gledališče s pomočjo tistih osov, ki so kritiko ostale za novo, boljšo gradnjo.«

Zelo teman, skoro mističen načrt za rešitev našega gledališča, naše opere. Kritiki naj gledališče podro, gradl pa naj gledališče znova iz lastnih razvalin novo? Ne razumem teh čudnih »osov«, ki so ostale kritiku K.

»Eno poglavje je važno: vzgoja!« je zapisal g. L., a g. K. dostavlja: »vzgoja kri-

tika, igralca in poslušalca.« Imenitno! Kar začnite!

G. B. predlaga: »Treba je pritegniti k sodelovanju, da se ustvari Slovincem res narodno gledališče, najbrše plasti ljudstva. Danes je gledališče last le nekaj tisočev ljubljanskih meščanov. Treba je vzgojiti eno, dve generaciji mladine, ki bo čez leta napolnjevala gledališče, likvidirala lože in parterje z vrsto podobnih problemov vred, mladine, ki bo vsako petih premier na leto hodila gledat po desetkrat. Prav tako terja smotrnega, načrtnega in dolgotrajnega dela, vzgajanje pisateljev, igralcev, režiserjev, kritikov, dela, ki ga pa morejo uspešno vršiti le izobraženi, vneti in do zadnjega pošteni gledališki voditelji.«

Pisatelje, igralce, režiserje in kritike je torej treba šele dolgotrajno vzgajati in treba je šele najti izobražene in do zadnjega poštene (!?) voditelje našega gledališča? Glej no, glej! mi pa smo mislili, da jih že imamo.

Ali B-jev načrt je vendar nekoliko preveč odmaknjen v bodočnost, ne? Preden vzgojite dve generaciji mladine tako, da bo hodila v gledališče brez lož in parterjev k le petim premieram na leto po desetkrat, dotlej je morda vendarle predačle, ne? Vsekakor je B-jev načrt prekrasen in moder. Samo svetoval bi, da začnete z vzgajanjem mladine i. t. d. nemudoma...

Mi pa, ki smo tole gledališče in tole opero, ki se zanju ni zmenil živ krst, leta 1918. znova vzpostavili, ju gmotno utrdili in končno prepustili v upravo državi, ne dovolimo, da bi ga kdorkoli podrl in z »ostankov osmoe« zopet gradil! Ne, tudi kritiki ga ne bodo podirali. Poklic kritika ni podiranje, temveč s presojanjem dolocati kvaliteto, torej priznati dobro, grajati slabo, vzpodbujati, izboljševati in reformirati.

»Treba je iskati vir bolezní in pregledati bolnikovo okolico, pa najti druge zdravnike, ako smo izgubili zaupanje do dotodanjih,« sem zapisal v prvem članku. Jaz sem vir našel, okoliščol bolnikovo pregledal. Dovolite, da še jaz predlagam reforme za ozdravitev naše opere!

Fr. G.

Izpred obrtnega sodišča

ČE DELAVEC ISČE SLUŽBE, SE NI OD. PUSTITVENI ZALOG

Groga je bil zidarski delavec pri gradnji nee stavba. Bil je slabega zdravja; nekaj dni po vstopu je toliko obolél, da ni mogel več delati. Dobil je bolniški listek in šel k zdravniku, ki ga je spoznal za bolnega. Čez kakih 8 dni je Groga prišel zopet na stavbišče, kjer je tam zaposlenim tovarišem rekel, da se najbrž ne bo povrnil na delo, marveč gre iskat lažjega dela, nakar je odšel. Čez nekaj dni se je Groga zgledal pri polju in izjavil, da bo delo zopet nastopil. Polir ga ni hotel sprejeti, češ, da ga ne rabi več, da je že drugega delavca sprejel; eicer je pa on samovoljno že par dni poprej zapustil delo, ker je drugim delavcem povedal, da gre iskat drugo službo.

Groga je iztoževal 14 dnevno mezdo radi neupravičenega odpusta. Gradbenik je oíl obsojen v plačilo. Dejstvo, da je Groga rekel tovarišem, da ga najbrž ne bo več na delo, se ne more smatrati, da je a tem Groga odpovedal službo, ker ti delavec niso bili gradbenikovi pooblaščení, njim je lahko govoril kar je hotel; tudi ni merodajno, če je v času bolovanja iskal drugo službo. Ker je bil Groga samo 7 dni bolan, mu služba radi bolezní ni preostala in bi ga bil moral polir po povratku znova zaposliti. Če bi bil Groga bolan več kakor štiri tedne, bi ga bil polir lahko odslovil brez odpovedi. Toženčev priziv je bil zavrnjen.

ZNATNA ZALITVE JE RAZLOG ZA TA KOJŠEN ODPUST

Rozika je bila brivska pomočnica. Mojster jo je 1. aprila odslovil iz službe, ne da bi ji bil poprej na 14 dni odpovedal ali plačal mezdo za 14 dni naprej. Rozika je tožila. Mojster je ugovarjal, da je imel dovolj telen razlog za odpust, ker za je Rozika eden 19. marca hudo žalila z besedami, katerih tučaj ne navajamo; žalitve mu je zalubala v obraz. Pri razpravi so priče potrdile, da se je Rozika res tako vedla, kakor je trdil mojster. Sodišče je smatralo, da je Rozika zagrešila znatno žalitve napram svojemu delodajalcu, vendar pa je mojstra obsoled v plačilo 14 dnevne mezde, to pa iz sledečih razlogov: Po § 239 št. 6 otr. z. sme službodajalec brez predložitve odpovedi dopustiti svojega uslužbenca, ako ta gospodarja ali njegove svoje znatno žali. Rozika je sicer znatno žalila mojstra, toda ta je izgubil pravico do takojšnje odpusta, ker je za žaljenje vedel več kot toleden dni. Rozika ga je žalila dne 19. marca, takrat ji ni nič rekél, marveč je žalitve vtaknil mirno v žep in jo je šele 1. aprila, torej več kakor po enem tednu dopustil. Če bi se bil mojster te svoje pravice poslužil najmanj do 26. marca, bi bila zmaga njegova.

Lep dar: Zgodbe brez groze

E. KIRCHBERGER: 40

Malokaj, otok gobauceu

Sketch je planil naprej, da bi čim prej dosegel cilj. Njegova desna noga se je pa do kolena pogreznila v blato in zato je padel. Vlekel je nogo iz blata, na vsi moč se je oprl na roko in naenkrat je začutil, kako se je zemlja pod pritiskom njegovega telesa zamajala, roke so pretrgale tenko mrežo bičevja in se do komolcev pogreznile v blato.

Sketch ni izgubil prisotnosti duha. Vedel je, da bi se pogreznul v blato in zadušil, če bi ostal v tem položaju. S težavo je izvlekel roke iz blata, potem se je pa pogreznul vanj do pasu. Potem se je sklonil naprej in tipal v temi po grmu in počasi, centimeter za centimetrom, je potiskal telo naprej ter lezel iz blata. Ko se je rešil iz neprijetnega objema, je ležal s široko razprostrtimi rokami in nogami, pomikajoč se k cestičku.

Slednjí je obležal na trdnjejši zemlji in globoko si je oddahnil. Iz teme se je začulo pasje cvilenje in oster udarec kakor da bi nekdo zaloputnil težka vrata. Potem se je pa zopet začulo strahotno hetanje in kot zaključek nečloveški glas.

Sketch je vstal. To se je razleglo sedaj od leve strani, iz močvirja.

Kar se je razlegel oster krik, poln bolesti in groze.

Planil je v temo. Nekje blizu njega se je bil boj. Nikie je bila skočila na nekoga.

Zadel je ob nekaj mehkega in padel. Njegova roka se je dotaknila ob padcu nečesa čudno mehkega in pri tem ga je spreletel mraz.

Sklonil se je in zadržal krik groze. Pred njim je ležalo na tleh telo s pregriznjemim vratom... In tedaj se je začulo tiho stokanje iz doma. Pustil je ležečega moža na tleh in hitel k vratom. Nikie je začutila svojega gospodarja in radostno je zalajala.

Prihitel je do nje in hotel jo je prijeti za kožo. Ušla je njegovim prstom in dvignila sprednje noge na vrata. Sketch je takoj razumel, kaj to pomeni. V hiši je še nekdo. Naglo je odprl vrata in odhitel s psico po stopnicah. Potegnil je gorečo bakljo iz zidu in planil v sobo.

Na nizki postelji je ležala Pamela. Srce mu je prenehalo biti. Nikie je glasno zavtila, skočila k dekletu in jo jela lizati po obrazu. Sketch se je sklonil nad Pamela in se oddahnil. Pamela ni bila mrtva, samo onesvestila se je bila.

Potegnil je psico nazaj.

Tisti hip je odprla Pamela oči in se v grozi vzravnila.

— Zelo — zelo me veseli, da ste tu... Bilo je grozno...

— Kaj se je pa zgodilo tu? — je vprašal in jo pobožal po laseh.

— Ta... domačin...

Sketch je zadržal sapo. Pred oči mu je stopilo telo zunaj na blatu ležečega moža. Domačin — Tinaniviri.

— Ali vam je storil kaj hudega? — je vprašal ves razburjen.

— Hotel me je ubiti. Videla sem njegove oči in nikoli ne bom pozabila tega pogleda. Poslavljal me se že od vsega, ko je stopil na pajka, ki ga je večkrat ugrižnil. Potem je pa zbežal ven. Slišala sem krik — vzravnila se je in prestrašeno pogledala Sketcha... Morda ste?...

Uganil je njeno misel in se nasmehnil.

— Ne, to pot je morilka Nikie, toda za njo morkalka ne velja. Ta dečko leži zunaj v močvirju in ima pregrizeno grlo.

Zadržtela je od groze in se ihte stisnila k Sketchu.

— Jack... Prosim vas, pojdiva proč, proč iz tega strašnega doma!

Dvignil jo je kakor otročička v naročje in odnesel po stopnicah. Zunaj je naletel na svoje tovarise.

— Kaj se je zgodilo? — je vprašal šepasti Peter.

— Nikie je pregriznila vrat nekemu domačinu in v kosteh čutil, da nam bodo jutri tla pod no-

gami vroča, ko se raznese ta vest med Tongajci. Toda to ni važno — Zavijte to dekle v plašč.

Pamela je čutila, da so vrgli na njo težak vlačžen, toda topel plašč. Postalo ji je prijetno. Njena glava je počivala na mogočnih Sketchevih prsih in z glavo se je dotikala mišic njegove leve roke, ki so se med hojo ritmično premikale. Slišala je, da moške govore, ni pa razumela njihovih besed. Vedela ni niti kdo gre s Sketchem, ker so ji bili ti glasovi povsem neznaní. Potem se je spomnila, da je bila zvečer pri inspektorju, kjer je hotela ovaditi Sketcha. Z vsi silo je hotela potlačiti to misel, toda bila je tako vsiljiva, da se ji je neprestano zagrizovala v možgane. Da ni bilo te neprijetnosti, bi bila zdaj srečna. A tako? Zaihtela je. Njena roka se je tesneje oprlija močnega Sketchevega vratu, kakor da se boji, da bi ga ne izgubila.

Sketch se je presenečeno ustavil.

TPD v letu 1937

Občni zbor pod predsedstvom Andrea Luqueta — Produkcija premoga se je lani povečala za 19%

Ljubljana, 4. junija. Trboveljska premogokopna družba je imela včeraj svoj redni letni občni zbor, ki je odobril računsko zaključke in izplačilo 8% dividende, t. j. 16 din za delnico (za prejšnje leto 6½%, za leto 1935 8%, za leto 1934 5%). Nadalje je občni zbor odobril spremembe v upravnem svetu družbe. Na mesto preminulega Henrya Laporta je upravni svet kooptiral generalnega ravnatelja Banque de Paris et des Pays-Bas Henrya Jahana. Vrh tega je bil kooptiran v upravni svet dosedanji član nadzorstvenega odbora g. Ivan Avsenek, v nadzorstvo družbe pa je bil izvoljen dr. Ivan Pless, tajnik Zbornice za TOI v Ljubljani. Iz družbinega letnega poročila pomenam naslednje podatke o poslovanju Trboveljske premogokopne družbe v lanskem letu:

Izboljšanje gospodarskih razmer je trajalo tudi v lanskem letu, kar je razveseljivo, ker so se sredi leta pojavili novi znaki krize in so na mednarodnih tržiščih cene surovin precej padle ter se še danes niso popravile. Zivahnješe obratovanje in širjenje industrijskih podjetij je odprlo družbi širše možnosti za oddajo njenih proizvodov. Premogovni trg je bil lani precej živahen. Povišale so se dobave premoga državnim železnicam in rečni plovidbi zaradi večjega prometa. Tudi poraba industrijskih vrst premoga je naraščala. V družbinih rudnikih prihaja sedaj do učinkar prazidevanje za zmanjšanje produkcijskih stroškov. Uspeh kažejo ukrepi zadnjih let za koncentracijo odkopov, za izpolnitev tehnične odprme in za znanstveno organizacijo dela, pa tudi večja oddaja je omogočila boljše izrabo produkcijske kapacitete.

Produkcija
Produkcija premoga se je lani povečala v primeri s prejšnjim letom za 188.000 ton ali za 19%. Tudi produkcija cementa je narasla za 15%, ker se je povečala potrošnja v naši državi, produkcija apna pa se je povečala celo za 43%. Gibanje produkcije premoga, cementa in apna je bilo v zadnjih letih naslednje (premog v tonah, cement in apno v vagonih):

	premog	cement	apno
1929	1.957.600	4.368	2.077
1931	1.245.300	6.350	1.382
1933	921.400	3.953	536
1934	1.010.300	3.359	1.125
1935	1.000.100	3.699	1.010
1936	977.400	5.851	1.444
1937	1.166.000	6.738	2.063

Produkcija premoga je bila lani v primeri z najnižjo produkcijo v letu 1933 za 26½% večja. Produkcija cementa se je v primeri z najnižjo produkcijo leta 1934 več nego podvojila in je bila tudi večja nego v letu 1931, ko je vladala zaradi padca dinarja prav znatna gradbena delavnost. Produkcija apna pa se je zopet povzpela na višino iz leta 1929, ter je bila skoro 4 krat večja nego v najslabšem letu 1932.

Bilanca
V bilanci za preteklo leto je montanska posest skupaj z zemljišči vnešena za vsoto 47.1 milijona din (prejšnje leto 48.4). Investicije (visoke zgradbe, rudniške in strojne naprave ter predčasno odkrivanje na dnevnih kopih) so bilancirane za vsoto 89.9 milijona din (prejšnje leto 85.2). Vrednost investicij, ki je prejšnja leta zaradi odpisov precej nazadovala, se je v zadnjih dveh letih navzlic nadaljnjim odpisom zopet povečala za 5 milijonov din, ker je družba izvršila nove investicije.

Novo investicije
Letno poročilo navaja, da je družba preuredila in izpopolnila električno centralo v Trbovljah, da bo mogla dobavljati celotno količino energije, ki jo potrebujejo obrati, pri čemer se bo v posebnih kurtilnih napravah trošil manj vredni premog. Ta dela so skoraj izvršena in bodo nove na-

Nova šola pod Gorjanci Grade jo v Dolžu tik vaške cerkvice in do konca oktobra bo že pod streho

Novo mesto, 2. junija. Malokateri kraj Gorjanske se lahko ponasi s tolikimi prirodnimi lepotami kakor kraj pod našimi Gorjanci katerih grebeni segajo do vlaških nižav. Ob vznožju teh slikovitih grebenov je več vasi, katerih prebivalci se bavijo izključno z živinorejo in poljedelstvom. To pa daje ljudem zaradi slabe zemlje le toliko pridelkov, da z največjo štedljivostjo skromno preživijo svoje številne družine. Mnogo pa imajo ti kraji raznovrstnega sadja, ki vrže ljudem jeseni toliko dohodkov, da krijejo le svoje vsakdanje, najnujnejše potrebe. Če je dobra letina rdečih malin in užitnih gob, na katerem se dotični Gorjanci bogati, to pokupijo po vaseh prekupčevalci od kmetov za mal denar. Le ti sortirano blago prodajo izvoznikom za velike dobičke. Naš podgorški siromak dobi za ta sadež, ki drugace ne potrebuje nobene nege, le pa po niem veliko povpraševanja, le toliko, da si more kupiti par podplatov in sol. Ves dobiček spravijo pri tem poslu prekupčevalci. Zal, da ti kraji nimajo enotne nakupovalne zadrage, ki bi te vrste blago množevala po enotnih dnevnih cenah. S tem bi bili izključeni tudi prekupčevalci. Enako je s prodajo češenj in zdravilnih zelj. Sicer je prihela v tej smeri delovati Kmetijska družba, ki od kmetov kupuje te vrste blago vendar so rezultati še slabi, ker kmetovalce še ni prišel do spoznanja, da mu je potrebna možna kupo-prodajna organizacija, ki izključuje vsako možnost posredništva.

S tem hočemo samo poudariti, kako slabe so življenske prilike našega podgorjanskega kmeta. Ziva priča vsega siromaštva in pomanjkanja v teh krajih so na eni strani napol porite, s slamo krita hiše in gospodarska poslopja, na drugi pa izmučeni obrazi staršev in mladine. Od nekdanj je bilo za splošno izobrazbo, ki bi jo moral imeti naš poljedelec kot jedro naše države, v teh krajih zelo slabo poskrbljeno. Človeku se ne hote vsili misel, da se je vse to delalo z gotovim namenom. Ta ugotovitev bo predvsem držala. Če se ozremo malo nazaj, že mnogo let pred vojno so krajevni čimisti delali na to, da dobe preoblikovani kraji pod Gorjanci svojo šolo, da tako otroci ne bi morali hoditi po cele ure daleč v Stopiče ali Podgrad. Vse te prošnje so našle gluha

prave v teku poletja začele obratovati. Družba se je tudi odločila razširiti cementarno v Trbovljah, ki je danes že na kraju svoje produkcijske kapacitete. Družba je zgradila silose za deponiranje cementa in bo v kratkem postavljena nova rotacijska peč, kar bo kapaciteto cementarne zelo povečalo. Poročilo pravi, da so za to industrijsko panogo izgledi posebno ugodni zaradi vladnega načrta za velika javna dela.

Bilanci postavka »predčasno odkrivanje« na dnevnih kopih je lani zaradi odpisov nazadovala že na neznamen znesek 2.4 milijona din (prejšnje leto 4.2 milijona din). Ta postavka je leta 1925 znašala preko 53 milijonov in so vse te investicije že skoro v celoti odpisane.

Iz doseženega kosmatega dobička je družba lani odpisala na investicijskih računih 16.5 milijona din (15.3) medtem ko so nove investicije dosegle vsoto 25.4 milijona din nasproti 15.2 milijona din v prejšnjem letu. Od posameznih postavk investicij se je lani najbolj povečala postavka strojnih naprav, in sicer od 29.8 na 40.5 milijona din.

Cementarna je v bilanci vnešena za vsoto 12.9 milijona din (prejšnje leto 9.5). Zaloga premoga je bila ob koncu leta minimalna in je znašala le 0.04 milijona din (prejšnje leto 1.3). Povečala pa se je postavka raznega obratnega materiala na 18.4 milijona din (14.7). Družbin dolžniki, ki so zadnja leta nekoliko narasli in so znašali ob koncu leta 1937 170.3 milijona din, so v novi bilanci izkazani z nižjo vsoto 167.9 milijona din.

Na pasivni strani zaznamuje bilanca poleg glavnice 200 milijonov din še 78.0 milijona din rezerv. Postavka upnikov, ki je leta 1932 narasla na preko 70 milijonov, je lani ponovno nazadovala na 33.8 milijona din. Če primerjamo postavko upnikov s postavko dolžnikov, ki znaša 170 milijonov, tedaj vidimo, izredno ugodno finančno stanje podjetja, saj znašajo kreditorji le 1/3, debitorjev.

Dobiček
Čisti dobiček družbe je lani ponovno narasel in je brez prenosa iz prejšnjega leta izkazan v višini 20.2 milijona din nasproti 14.2, 12.4, 6.5, 2.0, 2.4, 18.2, 30.0 in 43.7 milijona din v zadnjih osmih letih. Skupaj s prenosom iz prejšnjega leta je imel občni zbor na razpolago za razdelitev 21.9 milijona din. Za izplačilo 8% dividende se bo od tega zneska porabilo 16 milijonov. Od ostanka je družba dotirala rezervni fond z zneskom 2 milijona din, za pokojninski fond uradništva in pokojninski fond nadzornega in pisarnega osebja 500.000, za tujtjeme upravne sveta in ravnateljstva 1.4 milijona din, ostanek v višini 1.92 milijona din pa se bo prenesel na novi račun.

Račun izgube in dobička izkazuje 69.1 milijona din kosmatega dobička nasproti 57.9, 52.6, 51.8, 48.7, 54.7, 79.4, 98.6 in 109.6 milijona din v prejšnjih osmih letih. Družba je lani plačala 11.9 milijona din na davkih (nasproti 9.8, 6.7, 7.2, 8.3, 14.6 in 21.1 milijona din v prejšnjih šestih letih. Izdatki za socialno skrbstvo so izkazani z vsoto 10.8 milijona din (prejšnje leto 10.2). Upravni stroški pa so se ponovno nekoliko dvignili na 6.62 milijona din (6.25). Odpisi na nepremičninah znašajo 16.5 milijona din (prejšnje leto 15.3), od leta 1927 je družba odpisala na nepremičninah skoro 190 milijonov din.

Obvestilo delničarjem TPD

Trboveljska premogokopna družba je imela dne 3. junija 1938. pod predsedstvom gospoda Andrija Luqueta svoj redni občni zbor. Odobreni so bili zaključni računi poslovnega leta 1937 in je sklenjeno izplačilo 8% dividende (proti 6½% prejšnje leto), t. j. 16 din za delnico. Kupon št. 25 se bo vnovčil od 4. junija 1938. dalje po odbitku davka na dividende pri družbeni blagajni v Ljubljani in pri ekspoziturah družbe v Beogradu in Zagrebu.

ušesa pri takratnih šolskih upravah, oziroma dež. odboru, da ni zadostne potrebe in tudi ne denarja. Ščasoma — po raznih intervencijah, pri katerih je bil v veliki meri v ospredju že pok. župan šmilhel-stopiške občine Zurec, vulgo Stembur, se je v toliko ugodilo prošnjam prebivalstva, da se je v Dolžu — zadnji vasi pod Gorjanci ustanovila dvorazredna z eno učno močjo. Za šolo se je vzela v najem kmetska hiša, kjer je bila nastanjena učilnica, in to s par klopami, tablo in računalom, več se vanjo ni dalo stlačiti. Vsa povojna leta ima Dolž še sedaj tako šolo.

Ko sem zvedel, da se bo gradilo v Dolžu šolsko poslopje, sem izrazil priliko in se napotil v ta kraj. Ljudje so mi pokazali kmetsko hišo, češ, tam je naša šola in obenem stanovanje učitelja, ki je istočasno upravitelj šole. Pri vstopu me je prijazno sprejel mlad učitelj, ki ponuje prvo leto. V kratkem mi je odkril vso mizerijo v svojem področju. Pokazal mi je sobo učilnice, kjer je nameščenih 9 razrezanih starih šolskih klopi, s tablo, računalom in majhno omario. Iz 5 m dolge in morda toliko široke sobe z nizkim stropom, kjer vsak dan prisostvuje preko 150 šolobveznih otrok pouku, se širi neznošen, zatohel zrak, tako da ti postane slabot, če ga nisi vajen. Številni otroci imajo na razpolago dvoje lesenih, napol razbitih stranišč, ki se drže svinjakov. Vlaže povsod obilo. O kakih higijeni ni sledu. Ob deževnem vremenu ima malokateri otrok dežnik. Mokra obleka izpareva kar na njih v učilnici. Pri tem se močijo tla, učenci pa se mučijo pri učenju itd. Naravnost obupne razmere. Ta stavna šola ima naziv dvorazredna. Da otroci lahko prisostvujejo pouku, je isti razdeljen na štiri oddelke. Vsak oddelček šteje 39 učencev skupno 156. To šolo posejajo otroci iz vasi Dožia, Vrhov, Izlenjka, Cerovca, Pušč, Gorjanice, ko bo pa novo šolsko poslopje dograjeno, pridejo v to občino še vasi Zajčji vrh in Pančgrm. Sedaj je končno stvar dozorela in dela okoli zgradbe so se pričela. Šolsko poslopje bo stalo v Dolžu tik vaške cerkvice. Dolgo bo 25 m in široko 10. Stavba bo delno dvonadstropna, delno enonadstropna in delno tudi podkletena. Imela bo tri velike učilnice, stanovanje za šolskega voditelja, kakor tudi za dve učni moči, z vsemi pripada-

jočimi pritlikinami. Načrte za šolo je izdelala banska uprava, oz. ing. g. Novinčak. Za gradbo sta bili kar dve licitaciji, ker pri prvi ni bilo ponudnikov. Pri drugi licitaciji pa je prevzela delo domača renominirana tvrdka V. Vrhovnik Stavba bo stala okrog 460.000 din in je del tega denarja že pripravljen oz. naložen. Novo šolsko poslopje bo zgrajeno v modernem slogu in bo do konca oktobra že pod streho. St. P.

Radioprogram

Podrobne sporede vseh evropskih radijskih postaj in obilo zanimivega štiva dobite v tedniku za radio, gledališče in film »NAŠ VAL«, Ljubljana, Knafljeva ulica 5.

Nedelja, 5. junija
8: Kvarter rogov. — 8.45: Napovedi, poročila. — 9: Prenos cerkvene glasbe iz stolne cerkve v Ljubljani. — 10: Verski govor (g. prior Valerjan Učak). — 10.15: Slavnostne koračnice (plošče). — 10.45: Otvoritev kongresa Društva za ceste (prenos iz

Trgovskega doma). — 11.30: Koncert. Sodeluje g. Jože Gosič, tenorist zagr. opere in Radijski orkester. — 18: Napovedi, poročila. — 18.20: Kar imamo, to vam damo (plošče po željah). — 17: Veselo popolčne za birmance. Sodelujejo: Radijski orkester, člani radijske igralne družine, plošče in otroci pod vodstvom gđ. Si. Venceljove. — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura. — 19.50: Slovenska ura. — 20.30: Koncert vojaške godbe. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Ples in dobra volja št. družabnika najboljša (plošče). Konec ob 23. uri.

Ponedeljek, 6. junija
9: Napovedi. — 9.05: Plošče. — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve. — 9.45: Verski govor (g. ravnatelj Jože Jagodica). — 10: Poskočne in vesele (plošče). — 11: Otroška ura (gđ. Manica Komarova). — 11.30: Vesel opoldanski koncert. Sodelujejo: Radijski orkester in Cimermanov kvartet. — 13: Napovedi, poročila. — 13.20: Kar želite, to dobite (plošče po željah). — 17: Gospodarska navodila za junij in tržne cene. — 17.30: Šrnel učiteljskih abiturjentov, pev-

ške vložke poje g. Drago Žagar, pri klavirju g. prof. Marjan Lipovšek. — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura. — 19.50: Čajkovski: Slovanska koračnica (plošče) (godba grenadirske garde). — 20: »Trije ženinic. Glasbeni pisani večer. Zamisel in izvedba Adamičevih fantov. Sodelujejo člani Rad. agr. družine in Adamičev jazz. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester. Konec ob 23. uri.

Torek, 7. junija
11: Solska ura: Moje knjige in moja knjižnica (g. Oskar Hudales). — 12: Uvertura (plošče). — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert Radijskega orkestra. — 14: Napovedi. — 18: Pester spored Radijskega orkestra. — 18.40: Devize, devizne omejitve in način plačila brez deviz (g. dr. Josip Mihelak). — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura. — 19.50: Deset minut zabave. — 20: Koncert Radijskega orkestra. — 21: Rossini: Italijanka iz Alžira, opera (prenos iz Rima). — 22: Napovedi, poročila.

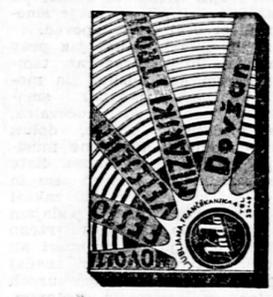
MALI OGLASI

Beseda 50 par. davek posebej. Prekliti, izjave beseda Din 1.—, davek posebej.

Za pismene odgovore giede mailn oglasov je treba priložiti znakmo. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par davek posebej Najmanjši znesek 5 Din

50 PAR ENTLANJE
azuriranje, vezenje zaves, perila, monogramov, gumbic. Velika zaloga perja po 6.75 din. »Julijana«, Gosposvetska c. 12.

ZA BIRMO

FOTO HOLYNSKI
ALEKSANDROVA CESTA 5.

NOVOSTI ZA DAME!!!
Izvršujemo trajno ondulacijo na najnovjšem in najlažjem aparatu sedanosti, posebno priporočljivo za občutljive dame! Frizerski salon »R A K A R« Prešernova ul. 7, nasproti slaščičarne »Košak«, vezni vhod. 23 R

NAJBOLJŠI NAKUP
oblek perila, vetrnih suknjicv itd. za vsakogar nudi
PRESKER,
Sv. Petra cesta 14

TRAJNO ONDULACIJO
s 6-mesečno garancijo v modernih frizurah vam napravi z najnovjšim aparatom za din 60.—
»Salon Merlake«, Sv. Petra 76.
1552

MALINOVEC

pristen, naraven, s čistim sladkorjem vkuhan — se dobi na malo in veliko v lekarni dr. G. PICCOLI, Ljubljana, nasproti »Nebotičniku«.

IZGUBIL SE JE
en moški čevljev od Dolenjske ceste do Galjevice. Poštenega najditelja naprošam, da ga proti nagradi izroči Trupeju Francu, Dolenjska cesta 7. 1606

BOTRCAM IN BOTROM
se priporoča fotograf Mancini Anton, Ljubljana-Vič. 1623

COLNI NA LJUBLJANCI
se že izposojajo. Dobi ga vsak v Jančarjevi colarni, kamor je prevoz preko Ljubljance brezplačen. 1629

Za binkošne praznike
obiščite gostilno MALIS, Ljubljanska c. 1. Prvovrstna vina, topla in mrzla jedila vedno na razpolago. Priporoča se Edvard Kalin. 1634

STANOVANJA

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

HISO
oddam v najem mirni stranki. Vprašati Topole 25 pri Mengšu. 1614

INFORMACIJE

Najmanjši znesek 15 Din
Beseda 1.— Din, davek posebej.

PREKLIC
Nisem plačnik za dolgove, ki bi jih napravila moja žena Jožefa Bizjak, Ivan Bizjak, Komniška ul. 8. 1612

POUK

Beseda 50 par davek posebej Najmanjši znesek 5 Din

STROJEPIŠNI POUK
Večerni tečaj, oddelki od 6 do pol 8 in od pol 8 do 9. ure zvečer. Vpisovanje dnevno od 6 do 8 zvečer. Šolnina zelo nizka. Na razpolago 25 najrazličnejših pisalnih strojev. Posebni tečaj za starejše dame in gospode. Christofov učni zavod, Domobranska cesta 15. 1443

SOFERSKA SOLA
poblaščen koncesionirana — I. Gaberšček, bivši komisar za šoferske izpite, Koldovska ul. 43, telefon št. 28-28. 1516

PRODAM

Beseda 50 par davek posebej Najmanjši znesek 5 Din

Krasne starinske mobilije
in perzijske preproge (tepihi) zelo ugodno naproday. Ogled v razstavnih dvoranah tvrdke G. Mathian od 8.—12. in od 3.—7. ure. Tyrševa c. 12 (dvorišče). Naproday tudi razne starinske orientalske vaze, slike, ure, svetilke itd. Ogleda se pri tvrdki Eberle, juvelir, Mestni trg 17, Ljubljana. 1604

TELETINA
prve vrste 14 din, druge vrste 12 din, tretje vrste 10 din kakor tudi govodina po 8, 10 in 12 din ter vsi drugi mesni izdelki po najnižjih cenah naproday na stojnici v šolskem drevoredu in v Rožni ulici 37. Se priporoča Franc Novljan. 1602

MREŽE ZA POSTELJE
dobite najceneje pri Andlovic, zaloga pohištva, Komenskega ul. 34. 1615

2 MARMORNATI PLOŠCI
velikosti 36x46 cm prodam. — Salendrova 4 desno. 1627

POZOR!
žabljene čevlje kupujem in prodajam. Potrebujem večjo množino moških čevljev. Klavžer, Vošnjakova 4. 1572

NAJBOLJŠI TRBOVELJSKI
premog
brez prahu
KOKS, SUHA DRVA
I. POGACNIK
Bohoričeva 5 — Telefon 20-59
24. L.

SLUŽBE

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

TRGOVECO
išče primerne službe kjerkoli. — Ponudbe na upravo »Slov. Narod« pod »Trgovce«. 1485

MODISTINJA

se sprejme za stalno pri firmi Sedej & Strnad. 1609

DOPISI

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

TRGOVECO
z dobro vpeljano trgovino, 29-leten, želi spoznati v svrhu žrtive do 28 let staro gospodično, dobro gospodinjico, s primerno doto. Resne ponudbe na upravo »Slov. Narod« pod »Zadovoljstvo«. 1618

MIROLJUBNO ZENSKO

skromno in pošteno, ki bi imela veselje do gospodinjstva, želi spoznati 38 leten trgovca. Ponudbe pod »Srčnoplemenita« na upravo »Slov. Narod«. 1620

RESNEGA ZNANJA

s solidnim, osamljenim inteligentom želi mlada dama z lastno eksistenco, ločena ne po lastni krivdi. Ponudbe na upravo »Slov. Narod« pod »Duševna harmonija in zaupanje«. 1621

POSEST

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 5 Din

POZOR!
Nova hiša, 2.500 m² vrta, 5 minut od postaje Laverce, ugodno naproday. Pečnik Franc. 1608

Posestvo na Dolenjskem v Trebnjem pod ugodnimi pogoji prodam. Obsega 13 velikih parcel z gospodarskim poslopjem in 1000 m² še stoječih bukovih drv. Potrebno 20.000 din takoj, drugo po dogovoru. — Slanc Gabrijel, krojaštvo, Litija 1628

PRIPOROČA SE
Foto »JUSTI«
LJUBLJANA
Tyrševa cesta 6
(nasproti »Nebotičniku«.)

Restavracija in kavarna
Keršič
v šiški — prenovljeni! Danes 4. t. m.
na novo
otvorjeni
Točimo prvovrstna in izbrana vina najboljših vinogradnikov. — Izborna kuhinja, odlična kava, nizke cene! Za obilen obisk se najtočje priporoča
J. OSET

VSI K LASANU V ŠIŠKO
na domačo zabavo s plesom! Obenem se priporočam cenjenemu občinstvu za poset na veseličnem prostoru velesajma, kjer bom v lastnem paviljonu točil prvovrstna, odlikovana dalmatinska vina. Se priporoča
Lasan.

NAZANJAM CENJENIM DAMAM,
da sem se preselil
iz hiše BATA sedaj v večje prostore v Selenburgovi ul. 61/ poleg glavne pošte.
Za nadaljnjo naklonjenost se priporočam
Smole Josip, krznar

RESTAVRACIJA
»FRANKOPANSKI DVOR«
(REININGHAUS)
vijudno vabi jutri in vsako nedeljo in praznik na mlade kozličke, pečene na ražnju, po din 28.— kg. Krasni prostori za balinanje. Prvovrstna vina in dobra kuhinja z morskim ribami. Ob nedeljah koncert ob vsakem vremenu.

KAMNITA PRAVLJICA NA KRIŽIŠČU EVROPE

PRAHA

Visoka kultura češkoslovaške datira iz davnih dob – srednjeveška slikarska, kiparska in stavbna umetnost je zapustila tu edinstvene bisere osobito baročnega stila.

Razstava baroka, ki bo letos v glavnem mestu češkoslovaške, Pragi, pod pokroviteljstvom prezidenta republike, bo nepozaben dogodek za dolga leta.

Podrobnejše informacije v vseh potovalnih pisarnah.

Vse nadomestne dele za FORD automobile

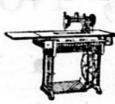
dobite vedno na zalogi po najnižjih cenah pri
M. BAHAR, Ljubljana
CELOVSKA C. 38 TEL. 22-92

Otroški vozički najnovejših modelov

Dvokolesa, motorji, triciklji

Sivalni stroji pogreznjivi

PO ZELO NIZKI CENI — CENIKI FRANKO

»TRIBUNA« **F. BATJEI**
LJUBLJANA, Karlovska cesta 4 — Podružnica MARIBOR, Aleksandrova cesta 26

Na drobno!

Na debelo!

Najceneje in najboljše kupite vse prvovrstne

vrvarske lastne izdelke

motvoz, žimo, volno, afrik, kapok, gradel za žimnice, blago za pohištvo, nepremočljive konjske pogrinjalke, platno za okna in za stole, biče, bičevnike, gasilske cevi itd.

samo pri

Prvi kranjski vrvarni in trgovini s konopnino

Ivan N. Adamič

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 31. Telefon 2441
MARIBOR, Vetrinjska ulica št. 20. Telefon 2454
CELJE, Kralja Petra cesta št. 33.

NAJBOLJŠA RADIJSKA REVIIJA je

NAŠ VAL

SPOREDÍ evropskih radijskih postaj na vseh valovih, roman, novela, modni pregled, novice iz radijskega sveta, filmska smotra, nagradni natečaj.

UPRAVA: Ljubljana, Knafljeva ulica 5.
Mesečna naročnina samo 12.— dinarjev.

VABILO

LVII. rednemu letnemu OBČNEMU ZBORU

Savinjske posojilnice v Žalcu,
reg. zadr. z neom. zavezo,

ki se bo vršil dne 14. junija 1938. ob 15. uri v zadržni pisarni.

DNEVNI RED:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Razprava o prenosu odpisov na rezervne fonde.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1937.
4. Dodelitev čistega dobička rezervnemu fondu.
5. Citanje revizijskega zapisnika.
6. Voitev načelstva in nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Ako občni zbor ob določenih uri ne bi bil sklepčen, se bo vršil ob 16. uri istega dne drug občni zbor z zgorajšnjim dnevnim redom, ki pa je sklepčen brez ozira na število navzočih zadržnikov.

Načelstvo.

NARODNA TISKARNA LJUBLJANA KNAFLJEVA 5

IZVRŠUJE VSE VRSTE TISKOVIN PREPROSTE IN NAJFINEJŠE

Mednarodna špedicija

TURK

Prosto javno skladišče

LJUBLJANA

prevzema

PREVAŽANJE

OCARINJENJE vseh uvoznih in izvoznih pošilk in to hitro, skrbno in po najnižji tarifi. Revizija pravilnosti zaračunavanja carine in vse informacije brezplačno Vilharjeva c. 33 (nasproti nove carinarnice).
Telefon: 24-59

vsakovrstnega blaga, kuriva, strojev, selitve v Ljubljani in izven Ljubljane z vozovi in avtomobili in to hitro ter po nizki ceni.
Masarykova c. 9 (nasproti tovornega kolodvora).
Telefon: 21-57

VSKLADIŠČENJE raznega blaga kakor tudi pohištva v lastnem, mestne trošarine in uvoznine prostem JAVNEM SKLADIŠČU. Oskrbna inkaso-povzetij. Kotnikova ul. 12 (nasproti mestne elektrarne).
Telefon: 30-73

prevladuje živa pestrost barv!

Od Sušaka do Kotorja nosijo vse dame radi elegantne obalske obleke. Short ali kakšno pestro barvasto kopalno obleko si lahko vsaka dama tudi sama napravi. In kako je lahko ohraniti lepoto teh mižnih obalskih oblek: operite jih v bogati, blagi peni milnih lusk Lux! To je tudi na potovanju zelo preprosto.

LUX za vse poletne tkanine
... SE RAZTOPI TUDI V MRZLI VODI!

Solnce je od dne do dne močnejše,

zato se zahteva vsak dan več od vaše kože. Mislite pravočasno na nujno potrebno nego kože z NIVEO! — Samo NIVEA vsebuje evcerit. NIVEA krepiča kožo in dela tudi vašo kožo odpornejšo proti čedalje močnejšim solničnim žarkom in ji da svež videz.

Založba »Cesta« je pravkar izdala svojo tretjo knjigo, najnovejše delo Davorina Ravljena:

ČRNA VOJNA

Znani pisatelj nam v tej knjigi opisuje usodne dogode, ki so se v zadnjem letu svetovne vojne, to je ravno pred 20 leti, odigrali v Judenburgu. Delo bo gotovo vzbudilo v vsej naši javnosti največje zanimanje, zlasti pa bodo segli po njej vsi oni, ki so bili priča judenburških krvavih dogodkov. Knjiga obsega 120 strani in stane v platno vezana 15 din, broširana pa 10 din (s poštnino 1 din več). Naročilo naslovite po dopisnici na naslov: Založba Cesta, Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Po sprejetju naročila vam založba takoj pošlje položnico.

Če še nimate prvih dveh knjig založbe Ceste, tedaj jih naročite skupaj s to tretjo knjigo. Doslej sta izšli v založbi Ceste naslednji dve knjigi:

Ravljen: Zgodbe brez groze;
Klabund: Pjotr — Rasputin.

Inserirajte v „Slov. Narodu“

„Slavija“

južgoslovska zavarovalna banka v Ljubljani
Gospeska ulica št. 12
Telefon št. 2176, 2276
Podružnice: BEOGRAD, ZAGREB, SARAJEVO, OSIJEK, NOVI SAD in SPLIT —
Ekspozitura v Mariboru, Aleksandrova cesta 6

Državna hipotekarna banka kraljevine Jugoslavije

(prej Uprava fondov, osnovana 1862 l.)

**Banko upravlja neodvisen upravni odbor.
Centrala je v Beogradu.**

GLAVNE PODRUŽNICE:

Zagreb, Ljubljana, Split, Sarajevo, Cetinje, Novi
Sad, Niš, Skoplje in Banja Luka

AGENCIJE:

Kragujevac, Valjevo, Čačak, Zemun, Petrovgrad,
Bitolj in Prijepolje.

Glavni bančni posli: Upravlja vse državne in javne fonde, depozite, pupilni in cerkveni kapital, samostanski, občinski in zadužbinski denar itd. — Emitira obveznice in zastavnice — Sprejema hranilne vloge — Daje posojila na nepremičnine, a občinam in samoupravnim telesom na davek in dohodke — Eskontira menice denarnih zavodov, lombardira vrednostne papirje, delnice Narodne banke in Privilegirane agrarne banke ter blagajniške zapise ministrstva financ, eskontira prihodnje kupone svojih nostrificiranih zastavnic (Seeligmann) in državnih obveznic — Za vse bančne obveznosti **jamči država.** — Za vsa pojasnila se obrnite na naslov:

Državna hipotekarna banka, Beograd
ali na njene podružnice.